

Akiitsunut aningaasaliinernullu periusissaq

Inuiaqatigiinni sanaartugassanik pilersaarut pillugu isummernissamut
tunngavissiaq

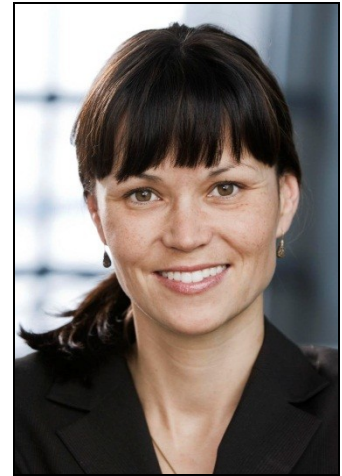
Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik
Departement for Finanser
april 2012

Imaa

Siulequt.....	3
1. Eqikkaaneq.....	5
2. Aallaqqaasiut.....	20
3. Ullumikkut akiitsutitigut inissisimaneq.....	23
4. Akiitsut pillugit ingerlatsineq.....	29
5. Tullerriaarinerup pisariaqarnera piumasagaatillu.....	34
5.1. Piumasagaat 1: Aningaasaqarnikkut siuariarneq.....	36
5.2. Piumasagaat 2: Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup atasinnaanera.....	37
5.3. Piumasagaat 3: Inunnut avatangiisinullu atasinnaasumik ineriartorneq.....	39
5.4. Piumasagaat 4: Nuna tamakkerlugu nunallu immikkoortuini ineriartorneq.....	41
6. Pisortat aningaasaliineri.....	45
6.1. Ilinniartitaaneq.....	51
6.2. Ineqarnermut tunngasut.....	54
6.3. Peqqinnissaqarfik.....	58
6.4. Isumaginninnermut kultureqarnermullu tunngasut.....	60
6.5. Attaveqaatit atortulersuutillu.....	63
6.5.1 Immikkoortoq 1.....	65
6.5.2 Immikkoortoq 2.....	70
6.6. Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarussiaq.....	72
6.7. Pisortat aningaasaliinerinik ataatsimut naliliineq.....	73
7. Kommunit.....	77
8. Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut ingerlatseqatigiiffiit.....	80
9. Aningaasalersuineq piginnittuunerlu.....	82
10. Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiaq.....	85

Siulequt

Akiitsut pingaartumillu pisortat akiitsuisa amerliartorneri nunarsuaq tamakkerlugu isiginiarneqarput. EU-mi nunaqarpoq qinikkat aningaasaqarnikkut ingerlatsinermik aalajangersaasarunnaarsimasut. Kalaallit Nunaanni pissutsinut aallaaviusooq pitsaavoq. Pingaaruteqarporli nunani allani ineriartornermi aqquusaarsimasaannik ilikkaqaqarnissarput, taamaalilluta akiitsut annertuut akilersorniarlugit atugarissaarnitsinni sipaarniuteqartariaqarnata. Nammineq imaluunniit meeqqatta namminneq toqqaanissamut periarfissaannik annikilli-liissanngilagut.

Nassuiaammi matumani inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut pisortat akiitsoqalerneru pillugit ingerlatsinissaq Naalakkersuisunit oqaasertalersorneqarpoq. Pisortat akiitsuinut tamarmiusunut ilaapput Namminersorlutik oqartussani, kommunini aamma Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni akiitsut. Naalakkersuinikkut ingerlatsinissaq saqqummiunneqartoq immikkoortunut marlunnut tunngasuvoq: Siullermik pisortat akiitsuinut killiliinissamik aalajangersaaneq aappaatullu pisortat aningaasaliineranni tullerriaaraluni sulineq erseqqinnerulersinneqarluni.

Akiitsut pillugit ingerlatsinissaq saqqummiunneqartoq mianersornissamik tunngaveqarnermik aallaaveqarpoq, aamma ulluni atugarliorfiusuni akiitsutsinnik akilersuinissamut akissaqarnissarput tassani qulakkeerneqarluni. Pisortat akiitsuinut erseqqissumik killissanik aalajangersaanikkut oqallinnissamut tullerriaarinnissamullu pitsaasumik aallaavissaqalissaagut. Tullerriaarinnissamut pisariaqartitsisoqarpoq.

Inuiaqatigiittut nikeriarfissamiippugut, siunissamut ungasissumut atuuttussanik aalajangiisoqartussaalluni. Inuiaqatigiinni isumalluutitsinnilu pingaarnersani: innuttaasuni ataasiakkaani, aningaasaliisoqarnissaanut atorfissaqartitsivugut. Taamaattumik ilinniartitaanermut tunngasuni annertuunik aningaasaliisoqarnissaa siunniunneqarpoq. Innuttaasut ataasiakkaat ineriartornissaannut inuiaqatigiillu atasinnaasumik ineriartornissaannut ilinniartitaaneq tunngaviuvoq. Ukiuni arlalinni sumiginnarneqarsimasooq inissiaqarnermut tunngasut tamarmik kivinneqarnissaannut aamma aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Kiisalu aningaasaqarnikkut sulisuariartortoqarnissaanut tunngavissiisinnaasumik attaveqaatinut atortulersuutinullu annertuunik aningaasaliisoqarnissaanut nassuiaat sammiveqarluni. Nassuiaat manna Naalakkersuisut 2025-mut

pilersaarutaannut ilaatillugu isineqassaaq, tassani inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut, inuttut inooqataanikkullu avatangiisitigut napasinnaasutut ineriartortinnissaat qulakkeerneqassalluni.

Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarummut missingiut saqqummiunneqartoq uummaarissuvoq 2025-illu tungaanut ingerlaavartumik allanngorartuulluni. Inuiaqatigiinni tunngavigineqartut assersuutigalugu pilersaarutit annertuut malitsigisaannik malunnaatilimmik allanngorpata taava tulleriarinerit aamma allanngussapput. Tunngaviilli piumasaqaatillu saqqummiunneqartut sulit atuutissallutik.

Taamatut oqaaseqarlunga atuarluarnissassinnik Inatsisartunilu oqallilluarnissamut kissaappassi.

1. Eqikkaaneq

Kalaallit Nunaat piffissamiippoq arlalinnik qinigassaqaarluni, siunissami ineriartornermut annertuumik pingaaruteqartunik imaannaangitsunik qinersisoqartussaalluni. Inuiaqatigiit ineriartorfigisinnaasaannik toqqammavigineqartut pitsaanerulersinniarlugit pisortat aningaasaliinissaat pillugu kissaatigisat amerliartorput. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaanut, 2025-mut pilersaarutissamut, inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinerumut, inissianut il.il. atatillugu saqqummiunneqartunut aningaasaliinissamut kissaatigisanut tamanut nunatta karsia taarsigassarseqqaarnani aningaasalersuisinnaangilaq. Taamaattumik tulleriiarisooqassaaq, sanaartornermi aningaasaliinerit akileraarutitigut aningaasalersorneqartut aamma aningaasaliinerit namminersortunit ingerlanneqarsinnaasut aamma atuisut akiliuteqartinnerisigut aningaasalersorneqartut akornanni immikkoortitsisoqaarluni.

Naalackersuisut akiitsunik aningaasaliinernillu ingerlatsinerat marlunnik sammiveqarpoq. Siullermik akiitsut pillugit tunngaviit sisamat malillugit siunissami akiitsut ineriartornerinut toqqammaviit aalajangersarneqarput. Taakku taarsigassarsinikkut aningaasalersuisinnaanermut tamarmiusumut toqqammaviliipput. Tulliullugit saqqummiunneqarput tulleriiarinermi piumasaaqatit sisamat, taakku malillugit Namminersorlutik oqartussat aningaasaliineri tamarnik nalilersorneqassallutik. Akiitsut pillugit tunngaviit aamma tulleriiarinermi piumasaaqatit tunuliaqutaralugit ukiunut aggersunut sanaartornissamik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiaq saqqummiunneqassaaq. Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarummut missingiut saqqummiunneqartoq uummaarissuuvoq pilersaarutillu tulleriaarneri allanngortinneqassapput tunngaviusumik aallaaviit allanngortinneqarpata.. Inuiaqatigiinni tunngavigineqartut assersuutigalugu pilersaarutit annertuut malitsigisaannik malunnaatilimmik allanngorpata taava tulleriiarinerit aamma allanngussapput. Tunngaviilli piumasaaqatillu saqqummiunneqartut suli atuutissallutik.

Pisortat akiitsuinut tamarmiusunut ilaapput Namminersorlutik oqartussani, kommunini aamma Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni akiitsorilikkat. Taarsigassarsinerup tamatigut kingunerisarpaa ernianik akilersuutinillu ingerlaavartumik akiliisarnissaaq. Pisortat allanut aningaasartuutinut, soorlu atuarfinnut, peqqinnissaqarfimmuut il.il. aningaasaqarnissaat sioqqullugu erniat akilersuutillu akilerneqassapput. Pisortat taarsigassarsinerat, taamaalillunilu pisortat akiitsuusa qaffanneqarnerat, tassaaginnarpoq piffissat assigiinngitsut akornanni aningaasartuutit allatut agguarneqarneri. Taamaalilluni akiligassaaq kinguaariinnut tullinnguuttunut ingerlateqqinneqarpoq.

Ullumikkut taarsigassarsigutta, taava avaqqussinnaanngisatsinnik aqagumut nammineq aningaasartuuteqartitsilersarpugut. Siunissami kinguaariit siunissami isertitassamik atuinissaannik periarfissaat taamaalillutik annikillisinneqartarput. Pisortat akiitsui annertuut kinguaariit akornanni isertitanik aallaaviatigut taamaattumik naammaginangitsumik agguaaneruvoq. Taarsigassarsinerli inuiaqatigiinni siuariartormik kinguneqartitsisinnaasunik pilersaarutiniq piviusunngortitsinissamut aamma periarfissiisinnaavoq. Siunissami isertitassamik qaffatsitsilluni pitsaasunik aningaasaliinerit aningaasalersornissaannut taarsigassarsiat atorneqarpata siunissami kinguaariit ataatsimut isigalugu aningaasaqarnikkut annertunerusumik periarfissinneqassapput. Ilaatigut taarsigassarsisoqarnissaanut tamanna iluaqutaasinnaavoq. Tassanili piumasaaqatigineqarluni aningaasaliinerit pitsaasut, iluanaaruteqarfiusussat, pineqarnissaat.

EU-mi patajaassuseq pillugu isumaqatigiisummi aalajangersarneqarpoq pisortat tamakkiisumik akiitsui tunisassiat ataatsimut nalingisa 60 pct.-iinut killeqartinneqassasut. Tassani europami aningaasaqarnernut angisoorujussuarnut tamatigoortunullu tunngavigisat tunngavigineqarput. Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnernut ilisarnaataasoq tassaavoq namminersortut ingerlataqartut ikittuinnaanerat, taanna piviusumik taamaallaat aalisarnermik inuussutissarsiornerulluni, avammut niueruteqartoq, isertitaqarnerlu isumalluutiniq allanngorartunik tunngaveqarluni. Kalaallit Nunaanni akiitsut ineriartormerlut tunngavik siullesq mianersornissamik tunngavimmik ataani allassimasumik tunngaveqartariaqarpoq:

Tunngavik 1: *Ukiumi nalinginnaasumi ingerlaavartumik ingerlatsinermi sanaartormerlilu inernerini (IS) sinneqartoortoqassaaq, aamma erniat akilersuutillu aningaasarsiornikkut ingerlanerliornermi pisortanit pisartakkat tunniunneqarnissaannut periarfissamik killiliisuunatik.*

Ukioq nalinginnaasoq tassaavoq ukioq aningaasaqarnikkut ingerlalluarfiunngitsoq imaluunniit aningaasarsiornikkut ingerlanerliorfiunngitsoq.

Naalackersuisut isumaat tassaavoq siunissami akiitsunik ingerlatsineq qulaani mianersornissamik tunngavimmik tunngaveqassasoq. Tunngavik taanna piviusumik atorneqarsinnaassappat akiitsut tamarmiusumik ineriartormeri aamma aningaasarsiornikkut ineriartorneq pillugit ingerlaavartumik takussutissamik saqqummiussisoqartassaaq.

Inuiaqatigiinni atasinnaasumik ineriartormermik qulakkeerinnittumik inuiaqatigiinni aningaasaliine-
rit naammassineqarnissaat pisariaqartinneqarput. Tamanna tunngavimmik tulliuuttumut ingerlatitsi-
voq:

Tunngavik 2: *Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianik pitsaanerulersitsisunik
pisortat taamaallat taarsigassarsisinnaassapput.*

Pisortat ingerlataqarfiisa siunissamut qulakkeerneqarnissaannut inuiaqatigiit pingaarutilinnik
aalajangiisussanngorput aningaasarsiornikkullu siuariartornissamut periarfissiisussanik, tassunga
ilanngullugu attaveqaatit atortulersuutillu pitsaanerulersinnissaat. Aatsitassarsiornermut
attuumassuteqartut pilersaarutit arlallit imatut inissisimalerlutik annertuumik pilersaarutit
piviusunnngortinneqarsinnaallutik. Immikkoortut taakku marluk inuussutissarsiornermi
toqqammaviit pitsaanerulersissavaat siuariarnissamullu annertunerusumik periarfissiillutik.
Tunngaviit pingajuat pilersaarutit taamatut ittut aningaasalersornissaannut immikkut inissisimavoq.

Tunngavik 3: *Atuisut akiliutaat qaffanneqartut minnerpaamik akiitsuni erniat akilersuutillu
aningaasalersorsinnaappagit inissianut, inuussutissarsiornermi attaveqaatini atortulersuutinilu
pilersaarutininut taamaallaat pisortat taarsigassarsisinnaapput.*

Attaveqaatit atortulersuutillu nutarterneqarneri naggataatigut atuisunit aningaasalersorneqassapput.
Sanaartukkat aningaasalersornissaannut nunatta karsiata akissaqarnissaa qulakkeerniarlugu tamanna
pisariaqarpoq, siunissami aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusia ajorseriartinnagu.
Aamma annerpaamik iluaquserneqartut aamma aningaasaliinerup annertunerpaartaanut
akilersuisinneqarsinnaapput. Ineqarnermut tunngasuni tamanna isumaqarpoq inissialiornermut
taarsigassarsisoqarsinnaassasoq, tassani ineqarnermut akiliut taarsigassarsiani erniat akilersuutillu
akilernissaannut matussusiilluni. Tamatuma aamma inissianut tunngasut
nalinginnaasunnngortinnissaat pillugu tunngaviit pingaaruteqartut malippai, taanna inissiaqarnikkut
ingerlatsineq pillugu nassuiaammi allaaserineqarpoq aamma Illuut aqutigalugu attartortitsiner
mut atatillugu ullumikkut atorineqareerluni. Innuttaasoq naammatunik qaffasissunik isertitaqanngippat
ineqarnermut akiliutip ilaa ineqarnermut tapiissuteqarnikkut akilerneqarsinnaavoq.

Aktiatiqut ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut nammineq
iluanaarutissartik aningaasalersorsinnaajumallugu nammineq taarsigassarsisarput. Tamanna
ingerlatseqatigiiffiit siunertaannut aamma nammineq pisinnaatitaanermik tunngaveqarnermut

naapertuulluinnarpoq. Inuiaqatigiit peqqissumik ineriartornerat qulakkeerniarlugu taarsigassarsiat annertunerusut Namminersorlutik Oqartussanit ataqatigiissarneqassapput. ”Ingerlatseqatigiiffinni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni piginnittuunermut pissutsit aamma ineriartorneq pillugu nassuiaatip” 2011-mi ukiameersup malitsigisaatut ingerlatseqatigiiffinni ataasiakkaani aningaasaatitigut pitsaanerpaamik aaqqissugaaneq ilaatigut qulaajaaffiginiarlugu sulineq aallartinneqarsimavoq. Taanna immikkoortullu allat iluanaarutitik ingerlatsinermut pimoorussinerusumut tunngavigineqarumaarput.

Pisortat akiitsui, eqqaaneqareersutut, tassaannaangillat Namminersorlutik oqartussat akiitsui, kisianni aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatseqatigiiffiit akiitsui ilaatigullu kommunit. Ingerlatseqatigiiffiit kommunillu taarsigassarsineri nunatta karsiata aningaasanik atortissallugu tatiginartuuneranik tunngaveqarmat pisortat tamarmiusumik akiitsuisa ineriartorneri malinnaaffigissallugit pisariaqarpoq. Akiitsut annertussusii pillugit erseqqissoqannginnera aamma naalakkersuisut aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatseqatigiiffiit aamma kommunit akornanni sunniiveqatigiinnerit nalorninarloqartitsipput, taannalu peerneqassalluni.

Tunngavik 4: *Pisortat akiitsui tamarmiusut ingerlaavartumik ataqatigiissumillu naatsorsorneqassapput, taamaalilluni piffissami aalajangersimasumi pisortat akiitsui qanoq annertutiginersut ajornanngitsumik paasineqarsinnaallutik.*

Piviusumik siunnersuutigineqarpoq Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nassuiaammi pisortat akiitsui tamarmiusut aamma akiitsuni allannguinnissamut pilersaarutit saqqummiunneqartarnerisigut tunngavik taanna naammassineqarsinnaavoq. Nassuiaammi tassani Namminersorlutik oqartussat, Namminersorlutik oqartussat pigisaasa ingerlatseqatigiiffiit aamma kommunit akiitsui saqqummiunneqassapput.

Akiitsut annertussusaasa ineriartornerisalu erseqqinnerulersinnerisigut qinikkat akiitsut annertussusiinik paasisimasaqalernissaat ajornannginnerulersissavaat taamaalillunilu siunissami annertunerusumik taarsigassarseqqinnissamut toqqammaviusinnaasut.

Tunngaviit sisamat taakku taarsigassarsinernut tamarmiusunut toqqammaviussapput, toqqammaviulli taassuma iluani tulleriarinissaq annertuumik pisariaqartinneqarluni.

Aningaasalersuineq piginnittuunerlu

Sanaartukkanut il.il. Namminersorlutik oqartussat aningaasaliinerinut atatillugu aningaasartuutit tamarmiusut nunatta karsianit matussuserneqassapput. Taarsigassarsinermi erniat akilersuutillu akilernerit akileraarutinit isertitanit ingerlaavartumik aningaasalersorneqarput – taamaalilluni aamma nunatta karsia qanoq annertutigisunik taarsigassarsisinnaaneranut qummut killiliisoqarpoq. Taarsigassarsisoqarnerani siunissamut ungasinnerusumut iluanaaruteqartitsisunik aningaasaliinernik aningaasalersuisoqarsinnaavoq. Taarsigassarsialli utertillugit akilernerqartussaapput: Taamaallaat ingerlatani sinneqartoortitsisuni aningaasaliisoqarpat taarsigassarsineq nunatta karsiani isertitat qaffannerinut iluaqutaasinnaavoq.

Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsinerit ukiumut 180 mio. kr.-inik annertussuseqarput. Taarsigassarsiat taakku nunatta karsiata akissaqarneranut noqitsisuupput, utertillugilli ernialerlugit akilernerqartussaallutik taamaattumillu siunissamut ungasinnerusumut aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut sunniuteqarnatik. Attaveqaatinut atortulersuutinullu aningaasaliinerit annertuut taamaaqataanik aningaasanut inatsisini naleqqussarlugit ilanngunneqarsinnaapput. Piffissap ilaani nunatta karsiata akissaqarneranut annertuumik tigusisoqarsinnaavoq, kisimiitilluguli isigigaanni isertitat qaffannerisigut siunnerfeqartumillu sipaaruteqarnikkut pilersaarutip taarsigassarsiat taakku utertissinnaallugit. Siunissami tulleriarnermi Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsinikkut inuiaqatigiit annertunerpaamik iluanaaruteqarsinnaanersut imalunniit qaffasinnerusumik iluanaaruteqartitsisinnaasunik allanik pilersaaruteqarnerisooq aamma eqqarsaatigineqassaaq.

Aktiatigut ingerlatseqatigiiffimmi aningaasaliinermi immikkut ittumik iluanaaruteqartoqassaaq. Aktiatigut ingerlatsivik aamma suliffeqarfik imminut aquttoq ingerlatsinermi aningaasartuutit ingerlaavartut akilernissaannut aamma sanaartornermi aningaasartuutit aningaasalersornissaannut akiitsuni akilersuutit ingerlaavartut erniallu akilernissaannut aningaasanik pisariaqartunik kaaviiartitsisinnaapput. Aktiatigut ingerlatsitseqatigiiffiit amerlanertigut nunatta karsianiit qaffasinnerusumik taarsigassarsinermi aningaasartuuteqaraluartut aamma suliffeqarfimmit imminut aquttumit qaffasinnerusunik akissarsiaqartitsigaluartut taava aktiatigut ingerlatseqatigiiffeqarneq ilaatigut ingerlalluartumik ingerlatsisinnaavoq aamma niuernermi periarfissat pitsaaneruserisunik iluaqutigisinnaallugit. Aaqqissugaaneq qanoq ittoq qinerneqaraluarpuunniit pingaarpoq attaveqaatinut atortulersuutinullu aningaasaliinermi isertitat aningaasartutillu imatut agguarneqassasut aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi qajannaassuseq ajorseriartinneqarnani.

Soorlu ”Ingerlatseqatigiiffinni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni piginnittuunermut pissutsit aamma ineriartorneq pillugu nassuiaammi” UKA 2011-meersumi erseqqissarneqartoq aktiatigut ingerlatsivimmik pilersitsineq taamaallaat naleqquttumik pissutissaqarpoq suliassaq aaqqissuussinermi tassani kinguneqarluartumik naammassineqarsinnaappat.

Nunatta karsianit aningaasaliisoqarpat tamatuma IST-mi killiffik ajortumik sunnertussaavaa, tamannalu pisortat aningaasaqarnerisa ajorseriarneratut isikkoqarsinnaalluni. Tassungali atasoq taarsigassarsineq taamaallaat pisinnaavoq siunissami isertitat qaffannissaat naatsorsuutigineqarpat. Taamaattumik pisortat aningaasaliinerisa malitsigisaanik IST-mi killiffiup ajorseriarnera namminermi nunatta karsiata aningaasaqarneranik ajorseriarnerunngilaq. Aningaasaliinerit peqqissut nunatta karsiata aningaasaqarnera pitsaanerulersippaa inuiaqatigiinnilu siuariarnermut nalinginnaasumik iluaqutaallutik. Aningaasaliinerit peqqinnangitsut nunatta karsiata aningaasaqarnera ajorseriarpaat inuiaqatigiinnilu siuariarnermut nalinginnaasumik iluaqutaanatik. Aningaasaliinerit peqqinnangitsut inuiaqatigiinni aaqqissugaanerit ajortut allanngutsaaliorsinnaavai taamaalillunilu inuiaqatigiinni siunissami siuariartornissamut periarfissat ajornerulersillugit.

Aserfallatsaaliineq iluarsaassinerlu

Namminersorlutik oqartussat pigisaanni inissiat amerlanersaanni iluarsaassinikkut annertuumik kinguaattoortoqarsimavoq. Peqatigisaanik aamma attaveqaatinut atortulersuutinullu tunngasuni, pingaartumik umiarsualivinni mittarfinnilu aserfallatsaaliinikkut iluarsaassinermilu aningaasaliinissamut annertusiartortumik pisariaqartitsisoqarluni. Pisortat suliffiutaanni, pingaartumik meeqqat atuarfiini, aamma iluarsaassisoqarnissaanut annertuumik pisariaqartitsisoqalersimavoq. Tassunga ilanngutissaaq inissiani aamma pisortat suliffiutaanni oquttoqarnerata malitsigisaanik iluarsaassinissamik pisariaqartitsilerneq. Ingerlaavartumik aserfallatsaaliinerit iluarsaassinerillu pillugit manna tikillugu annikippallaamik sianigineqarsimapput, tamatumalu kingunerivaa isaterinissamut iluarsaassinissamullu pisariaqartitsineq annertooujussuanngorsimalluni, annertuumik aserfallatsaaliuilluni suliniteqarnikkut pinngitsoorneqarsimasinnaagaluartoq.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaatsuussusia pillugu ilusiliami, maannakkut aaqqissugaaneq aalajangiussimaneqarpat, innuttaasulli katitigaaneri allangortinneqarpata, pisortat aningaasartuutaasa qanoq ineriartornissaat siumut naatsorsorneqarput. Inerneq tassaavoq isertitanit sukkanerujussuarmik aningasartuutit qaffakkiartussasut. Ajornartorsiut taanna minnerusutut nalilerneqarsimavoq, tassa pisortat aningaasartuutaat ullumikkut appassisumiitinneqarnerat sillimaffigineqanngimmat, nutarterinissamut aserfallatsaaliinernullu naammattunik immikkoortitsisoqarneq ajormat. Aningaasartuutit piffissap ilaani appassisumiitinneqarsinnaapput, inissiali, pisortat suliffiutaasa attaveqaatit atortulersuutillu nungullarnerinik tamanna kinguneqarluni. Siunissami taamatut pisoqaqqinnginnissaa qulakkeerniarlugu aaqqissuussaasumik aserfallatsaasarnerup iluarsaassisarnerullu eqqunneqarnissaa maannakkut pissutsit pisariaqartippaat. Peqatigisaanik nutarterinerit taartaasunillu sanaartornerit akuleriisinnerisigut kinguaattoorneq annertusiartorsimasoq annikillisarneqassaaq.

2011-p naanerani Namminersorlutik Oqartussat inissianik 6.512-nik pigisaqarput tassa 426.252 kvadratmeterit. Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalakkersuisoqarfup naatsorsorsimavaa nutarterinissamik naammassisassaq tamarmiusoq 6 mia. kr.-ingajannik annertussuseqartoq. Pisortat suliffiutaanni allani sanaartukkanilu nutarterinikkut kinguaattoornerit tamarmiusut taamaaqataanik naatsorsorneqarsimangillat. Kinguaattoornerup tamarmiusup qulaajaaffiginissaa aamma nutarterinissamut kinguaattoornerup annikillisinneqarnissaanut ataatsimut suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

Aserfallatsaaliinermi nutarterinermilu tunngavik: *Nutarterinermut aserfallatsaaliinermullu aningaasanik immikkoortitsisoqassaaq taamaalilluni pigisat aningaasatigut atornerarnerisalu nalingi pigiinnarneqarlutik.*

Pisortat pigisaasa nalingi naatsorsornissaat ajornakusoorpoq. Sumiiffinni nalillit pillugit niuerfimmi akimik aalajangersaaneq sapernartillugu sanaartoqqinnerani aningaasartuutit aallaavigineqassapput. Aserfallatsaaliinermi nutarterinermilu tunngaviup kingunerisaanik aningaasaatit tamarmiusut naatsorsornissaat pisariaqartinneqarpoq.

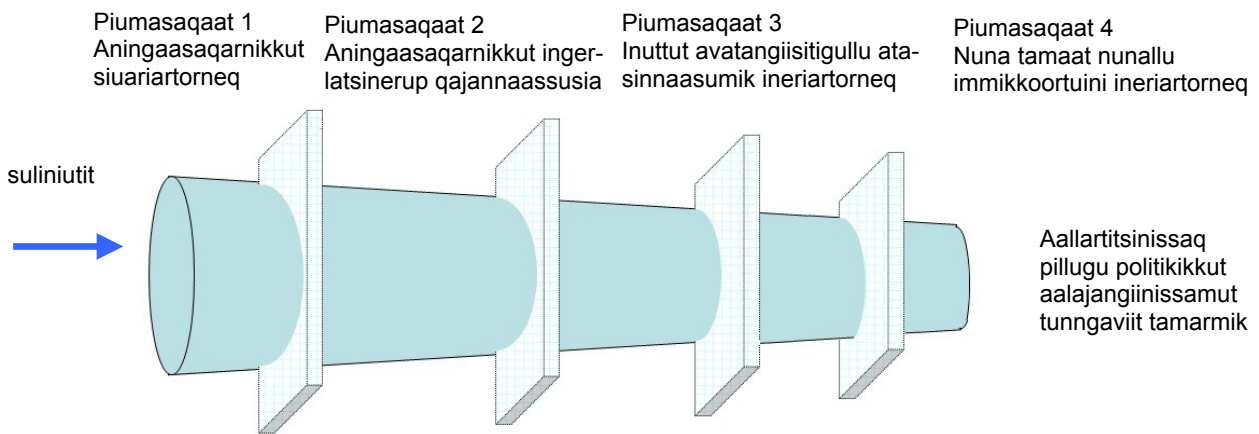
Inissiat pillugit nassuiaammi aserfallatsaaliinermi nutarterilluniluni sulineq siunissami qanoq aaqqissuunneqarnissaanut sukumiisumik pilersaarut saqqummiunneqarpoq.

Pisortat aningaasaliinerinik naliliineq tulleriarinerlu

Taarsigassarsineq aarlerinartoqarsinnaagaluartoq taamaalillunilu akiitsoqarfiit qaffanneqarlutik, taarsigassarsinikkut aningaasalersorneqartut aningaasaliinerit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni siuariarnermik pilersitsisinnaapput siunissamilu ungasinnerusumi inuuniarneq qaffasinnerulersillugu. Taamaattumik siunissami pisortat aningaasaliinerisa akornanni tulleriarinissaq pisariaqassaaq aamma taarsigassarsinikkut aningaasalersorneqarsinnaanersut nalilersorlugit.

Pilersaarutit suut salliuutilugit tulleriarneqassanersut naalackersuineri ingerlatsisunit aalajangeruminaapput. Aningaasaliinerit peqqissut imminullu akilersinnaasut kisimik naammassineqarnissaat qulakkeerniarlugu aningaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissaq naatsorsuusiorneqassaaq. Takussutissiami ataaniittumi pilersaarutini tamani nalilersorneqartussat tulleriarineri piunasaqaatit sisamat takutinneqarput.

Takussutissiaq 2: Pilersaarutit nutaat pillugit tulleriarineri piunasaqaatit

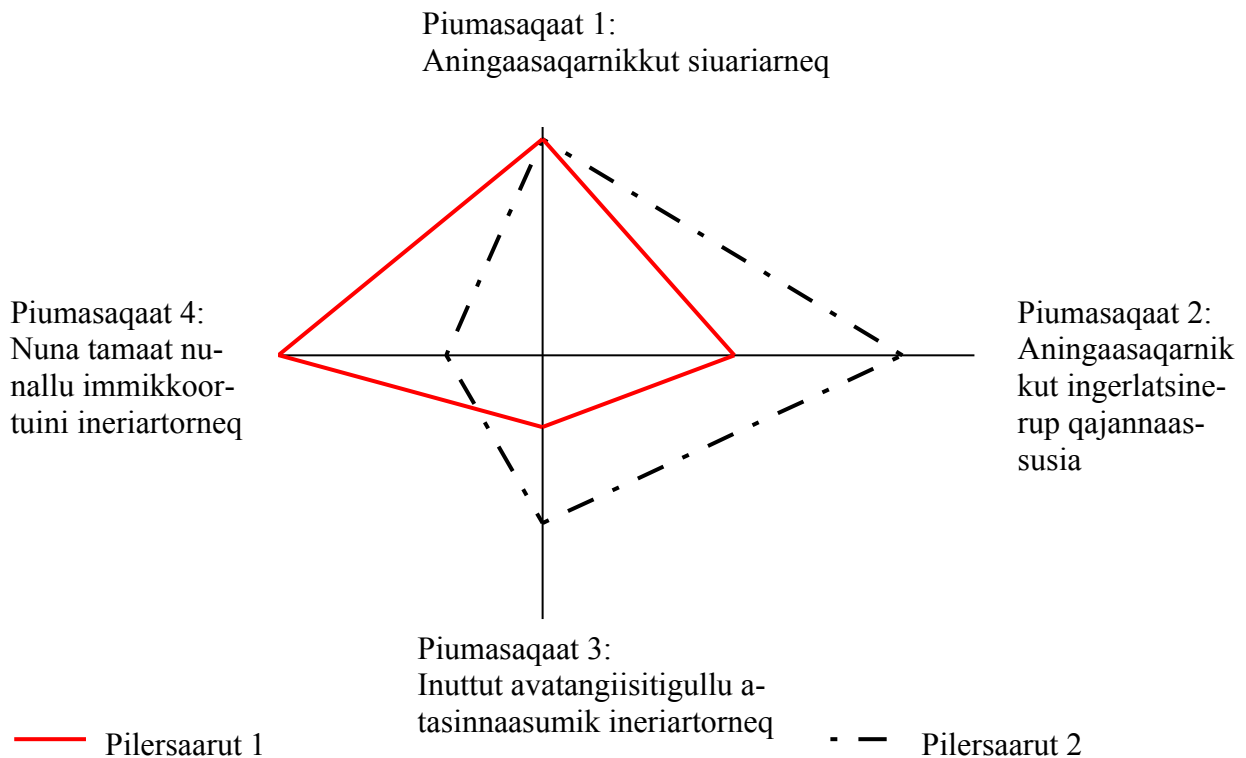

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik

Takussutissiap qulaaniittup takutippaa suliniutit tamarmik piunasaqaatit sisamat atorlugit nalilersorneqassasut. Pilersaarutip ataatsip inuiaqatigiit atugarissaarnermut tamarmiusumut qanoq qaffatsitsinissaanik takutitsisumik inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarummik nalilersuinikkut tamanna pissaaq. Aningaasaliineq inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik pitsaasumik iluanaaruteqarluni pilersaarutip naammassineqarnissaanut tamanna piunasaqaataavoq.

Pilersaarut ataaseq aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut qanoq sunniuteqarnerseq nalilersussallugu aamma pisariaqarpoq. Tassa aningaasaliineq siunissami ungasissumi qajannaasutsimik ajornerulersitsinersoq imaluunniit pitsaanerulersitsinersoq misissoqqissaarneqassaaq. Assersuutigalugu Namminersorlutik oqartussat pisortat pigisaannut suliffeqarfimmut taarsigassarsinikkut Nuup Umiarsualivianik sanaartorneq aningaasalersussappassuk, taava aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusiani ajornartorsiut ajornerulersissavaa, taarsigassarsiani taakkunani Namminersorlutik oqartussat ernialersuinngippata akilersuuteqanngippatalu. Taamatut aqqissuussineq taarsigassarsiat ernialersorlugit akilersorneqartussanngorlugit kinguneqarpat tamanna aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut sunniuteqassanngilaq. Malugineqassaaq aningaasaliineq inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik pitsaasumik iluanaarutaasinnaammat, peqatigisaanillu aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut pitsaasumik iluaqutaanani. Taamaattumik aningaasaliinerit uuttuutit marluk naapertorlugit nalilersornissaat pingaaruteqarpoq. Kiisalu ineriartornerup atasinnaanerata qulakkeerneqarnissaa pisariaqarluni. Tamanna isumaqarpoq tullerriarinerit nunap iluani ineriartornerup aamma avatangiisitigut inunnullu atasinnaasariaqarlutik.

Takussutissiaq 3. Pilersaarummi pingaarnersiornermut assersuut

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Takussutissiap qulaaniittup piumasaqaatinut sisamanut naleqqiullugu pilersaarutit tamarmik qanoq nalilersorneqassanersut takutippaa. Taamatut nalilersuineq pilersaarutip inuiaqatigiit ineriartornerannut qanoq iluaqutaasinnaanersoq aamma naalakkersuinikkut ingerlatsinermi tulleriiarinermut toqqammaviliisinnaaneranut ataatsimut takutitsivoq. Piumasaqaatit taakku pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarneratigut erseqqissarneqassapput sammiviit sisamat taakku tunngavigalugit ataatsimoortumik naliliisoqarluni.

Inuiaqatigiinni sanaartormik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiaq

Ilinniartitaanermi periusiliassaq ilinniartitaanerup qaffasissusianik qaffaanissaq pillugu annertuumik anguniagaqarpoq, tamannalu isumalluutininik annertuumik pisariaqartitsilluni. Meeqqanut inuusuttunullu tunngasut qaffasissumik salliutinneqarput aamma ilinniartitaanikkut suliniutissanut tapersersuillutik. Meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni pitsaasumik suliniuteqarnerup kingunerissavaa meeqqat inuusuttullu amerlanerusut ilinniarnermik naammassisaqarnissamut

pitsaasunik periarfissinneqarnerannik. Meeqqat, inuusuttut ilinniartitaanerlu pillugit suliniutit nuna tamakkerlugu sanaartornermut pilersaarummi salliutinneqassapput. Taakku saniatigut Naalakkersuisunit siunnersuutigineqarpoq aatsitassanik misissuinerniit immikkut akileraarutitigut isertitat aamma Namminersorlutik oqartussat pigisaannit ingerlatseqatigiiffinniit immikkut isertitat annerusumik ilinniagaqartut ineqarfiinut ilinniarfeqarfiillu illutaasa annertusarnissaannut ukiuni aggersuni immikkoortinneqassapput. Tamatumunnga 2011-mi alloriarneq siulleg tiguneqarpoq, tassani misissuinerit annertuut ingerlanneqarmata aamma ilinniagaqartut ineqarfiini immikkut sanaartulernerit aallartinneqarlutik. Uuliasiornissamut misissuinerniit immikkut isertitaqarnissaq aamma annerusumik Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni taakku sunniuteqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit missingersuutimikkut angusaqarsimapput, ukiuni kingullerni marlunni annerusumik uuliasiornissamut misissuinerit kingunerisaannik, taakkulu malitsigisaanik suliffissuarniit. Ingerlatseqatigiiffiit immikkut ittumik nunatta karsianut iluanaarutinit agguagarsianik tunniusseqquneqarnissaat eqqarsaatigineqarsinnaavoq taakkulu aqutigalugit ilinniartitaanermut tunngasuni aningaasaliinerit aningaasalersorneqarlutik. Taamaattoqassappat isertitat taakku ilinniarfeqarfinni piginnaasap annertusarneqarnissaanut atorneqassapput taamaalillunilu ilinniagaqassutsip qaffasiffiata qaffannissaanut siunissamilu atugarissaarnikkut ineriartornermut tunngavissanik pilersitsillutik.

Ineqarnermut tunngasut inuiaqatigiinni aaqqissugaanernut annertuumik pingaaruteqarput. Inissiaq pitsaasoq ataasiakkaanut tunngaviuvoq inissianillu piumasaqarnermut naapertuuttumik inissiatigut neqerooruteqarneq siuariartorfiusumi suliffeqarfiusumilu sulisinnaasut nunasinissaannut periarfissillugit. Ukiuni 2013-15-mi inissiatigut pilersaarutit arlallit pilersaarutaapput, taakku 2012-mut Aningaasanut inatsimmi aningaasalersornissaannut immikkoortitsisoqareerluni. Ukiut missingersuusiorfiusut saniatigut inissiaqarnermut tunngasuni aningaasarpasuit suli immikkoortinneqartarput. Taarsigassarsinissamut tunngaviit takutippaat ineqarnermut akiliutip taarsigassarsiarineqartuni erniat akilersuutillu aningaasalersorsinnaappagit taamaallaat pisortat taarsigassarsissasut. Tamanna ineqarnermut akiliutigisartakkanut Illuut A/S aqutigalugu inissiat attartortinneqartillugit periutsimut atorneqartumut naapertuuppoq.

2025-p tungaanut utoqqaat amerlassutsimikkut amerliartornissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu kingunerisaanik utoqqarnut atoruminartuni inissiani aamma utoqqaat illuini aningaasaliisoqarnissaanut pisariaqartitsineq annertusiartussalluni. Suliassat taakku kivinneqassapput inissianik nutaanut sanaartornissamut aamma isumaginninnermut tunngasuni

sanaartornermi aningaasartuutitut piumasaqarnikkut. Utoqqarnut tunngasuni aningaasalersuinerit annersaat taamaattumik ineqarnermut tunngasunut aningaasani immikkoortinneqarsimasuni nassaarineqassapput.

Innuttaasut katitigaanermikkut allanngornerisa aamma katsorsaariaatsinut assigiinngitsunut naatsorsutigisatta qaffannerisa malitsigisaannik peqqinnissaqarfimmi sanaartukkatigut ingerlaavartumik allilerisoqarnissaanut pisariaqartitsisoqarpoq. DIN-mi 2020-2021-mi immikkoortuni unnuiffiusartut annertuumik nutarterinerissaq inuiaqatigiinni sanaartornermi pilersaarummut missingiummut naleqqussarlugu ilanngunneqarpoq.

Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit aningaasaqarnikkut ineriartornermut pitsaasunik toqqammavissanik pilersitsipput. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuaq sukumiisunik naatsorsuitsisimavoq, tassani takuneqarsinnaalluni pilersaarutit amerlasuut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut imminut akilersinnaassasut. Inuiaqatigiinni sanaartugassanik pilersaarutissamut isummernissamut tunngavissiaq manna aalajangiinissamut tunngavissat naammattut pissarsiarinissaat siunertarlugu pilersaarutit suut misissorneqarnissaanut siunnersuummik saqqummiussivoq. Tassani pineqarput:

- Nuup Umiarsualiviata allineqarnissaa pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Inissiffik 2-mi, Narsarsuup matuneqarnera ilanngullugu Qaqortup eqqaani mittarfik pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Uummannap aamma Qaarsut akornanni aqqusinikkut angallatikkullu atassut pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Pituffiup inuinnarnut siunertanut atorneqarsinnaaneranut periarfissanik misissuineq, tamatumalu kingorna Qaanaami mittarfik matuneqarluni.
- Ilulissat mittarfiata tallineqarnissaa pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.

Inuiaqatigiinni sanaartugassanik pilersaarummut ilusissaq saqqummiunneqartoq ukiuni tulliuuttuni sisamani sanaartornikkut ingerlatani tamarmiusuni kivitsivoq. Tamanna sanaartornermut ingerlataqarfimmi sulisunut tamarmiusunut ajunngitsumik sunniuteqartussaavoq. 2017-miit siunissamullu sanaartornermi aningaasartuutit allanngorarunnaassapput imatut qaffasissuseqalerlutik taarsigassarsinissaq pisariaqarunnaarluni.

Sanaartornermi aningaasaliinernut, ilinniartitaanermut periusissami ilaasussanut naleqqiullugu 2013-2015-miit 300 mio. kr.-it missaannik aningaasalersuinissamut pisariaqartitsinerit matussuserneqarsimanngillat. Tassunga aningaasalersuinerit ilai aktiatigut ingerlatseqatigiiffinniit immikkut isertitaniit aamma aatsitassarsiorluni misissuinerimut atatillugu akileraarutiniit pissarsiarinissaat naatsorsuutigineqarpoq ilaalu aningaasanut inatsimmi ingelatsinerimut aningaasartuutit ikilisinnerisigut nassaarineqartariaqarlutik. Ilinniartut ineqarfiinut ilinniarfeqarfinnillu sanaartornermi aningaasaliinerit taarsigassarsinikkut aningaasalersorneqassanngillat, taakku taarsigassarsiani ernianik akilersuutinik akiliisinnaasunik aningaasanik kaaviiartitsinerimut pilersitsinngimmata. Ilinniartitaanermi aningaasaliinerit inuiaqatigiinnut pitsaasumik aningaasaliinerupput, iluanaarutilli ukiorpassuit qaangiuppata aatsaat pissarsiarineqarsinnaallutik taarsigassarsianilu erniat akilersuutillu akilersornerinut iluaqutaanat. Aningaasalersuinissamut periarfissat apeqqutaatillugit taamaattumik aningaasaliinerit ilai ukiumik ataatsimik marlunnilluunniit kinguartinneqartariaqassapput. Ilinniartitaanikkut sanaartugassanut aningaasalersuinerimut killiliussanut inaarutaasunut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsit pillugit isumaqatiginninniarnert apeqqutaassapput aamma piffissami aggersumi immikkut isertitassat annertusissaat.

Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit eqqartorneqartut taarsigassarsinikkut naammassineqarpata pisortat akiitsui tamarmiusut 2016-p tungaanut 900 mio. kr.-inik qaffattussaassapput. Pilersaarutit 2013-mi aallartinneqassappata UKA2012-mi Inatsisartuni aalajangiisoqarnissaa tassani tunngavigineqarpoq. 2012-miit 2015-mut Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit akiitsui 750 mio. kr.-it missaannik ikilisissagaat naatsorsuutigineqarpoq. Illuut A/S-ip naatsorsuutigaa 2015-p tungaanut 600 mio. kr.-it missaannik taarsigassarsissalluni. Tunngaviit taakku tunngavigalugit akiitsoqarnerit tamarmiusut 577 mio. kr.-it missaannik qaffattussaassapput. 2016-mi Qaqortumi mittarfiliornermiit akiitsut ernialersorneqartut suli 150 mio. kr.-inik qaffannissaat naatsorsuutigineqarpoq, taannalu tabellimi ataaniittumi takuneqarsinnaanngilaq.

Qulaani tunngavinnut taakku naapertuuppata taarsigassarsinerit naammassineqarsinnaammata taamatut akiitsoqarnerup qaffannera illersorneqarsinnaassaaq.

Pilersaarutini ataasiakkaani inaarutaasumik piginnittuuneq apeqqutaatillugu akiitsut nunatta karsiani imaluunniit pisortat pigisaanni aktiatigut ingerlatseqatigiiffinni qaffattussaassaaq. Piffissami tassani Namminersorlutik oqartussat pigisaanni aktiatigut ingerlatseqatigiiffinni anginerni tallimani akiitsut

apparnissaat naatsorsuutigineqarluni. Akiitsut tamarmiusut ineriartorneri tabellimi ataaniittumi takuneqarsinnaapput.

Tabel 13: Akiitsut ineriartornissaannik naatsorsuutigisat, attaveqaatini aningaasaliinerit aningaasalersorneri ilanngullugit

Akiitsut arnialersukkat	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit tallimat anginerit	3.892	4.091	3.509	3.616	3.496	3.025	2.958	2.744
Illuut A/S	-	-	23	338	402	492	547	602
Kommunit	109	109	196	196	196	196	196	196
Attaveqaatini aningaasaliinerit						45	317	729
Namminersorlutik oqartussat	0	0	250	250	600	800	1.000	1.000
Katillugit	4.001	4.200	3.978	4.400	4.694	4.558	5.018	5.271
Akiitsut ilanngaasereerlugit ernialersukkat								
Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit tallimat anginerit	3.561	3.162	2.657	2.648	2.586	2.177	2.080	1.767
Illuut A/S	-	-	17	328	392	482	537	592
Kommunit	-350	-350	-68	-68	0	0	0	0
Attaveqaatini aningaasaliinerit						40	277	649
Namminersorlutik oqartussat	-2.092	-1.320	-797	-677	0	200	400	400
Katillugit	1.119	1.492	1.809	2.231	2.978	2.899	3.294	3.408

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Nassu.: Namminersorlutik oqartussat pigisaat aktiatigut ingerlatseqatigiiffiit anginerit tallimat tassaapput Royal Arctic Line A/S, Royal Greenland A/S, KNI A/S, TELE A/S aamma AirGreenland A/S.

Pisortat ilanngaasereerlugit ernialersukkat akiitsui tamarmiusut ukiuni aggersuni qaffannissaat siumut oqaatigineqarsinnaavoq. Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit anginerit akiitsuminnik annikilliliinissamik pilersaaruteqarput, akerlianilli Namminersorlutik oqartussat aamma Illuut A/S pilersaarlutik akiitsoqarnertik qaffanniarlugu, soorlu aamma umiarsualivinni mittarfinnilu attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit akiitsut tamarmiusut qaffannerinik kinguneqartitsissasut.

Attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutinut ataasiakkaanut tamanut pilersaarusiortoqassaaq qulaani tunngaviit piumasaqaatillu malillugit pilersaarutit nalilersorneqartassallutik. Tamatuma kingorna aallartitsinissaq pillugu inaarutaasumik aalangiisoqarsinnaalluni.

Ernianik akilersuutinillu akiliisinnaasunik kaaviaartitsinernik pilersisitsisuni aningaasaliinernut taamaallaat taarsigassarsisoqarsinnaammat akiitsut qaffasinnerini ineriartorneq allaaserineqartoq qulaani taaneqartuni akiitsut pillugit tunngavinnut naapertuupput. Peqatigisaanilli erseqqippoq taamaattoqassappat Nunatta Karsia pilersaarutit imminut akilersinnaanerisa allanngorarnernut erniallu qaffasiffiisa allanngornerinut annertunerusumik sunnertinneqarsinnaalissaaq. Aammattaaq akiitsut annertunerulerneri aaqqissugaanikkut pitsanngorsaatinut piunasaqaatit qaffassavai, 2025 tikillugu aningaasaqarnikkut ingerlatsinermut tamarmiusumut qajannaassusermik pilersitsisumik.

2. Aallaqqaasiut

Pisortat akiitsui pillugit ingerlatsineq pillugu nassuiaammi matumani Naalakkersuisut oqaasertalersuipput inuiaqatigiinni aalajaatsumik ineriartornermut iluaqutaasussamik peqatigisaanillu akiitsut annertuut akilersorniarlugi atugarissaarnitsinni sipaarniartariaqannginneq qulakkeerlugu.

Nunani allani arlalinni piviusut tassaapput atugarissaarnermut akiliutit atorneqalersinnagit isertitat ilarpasui taarsigassarsianut erniat akilersuutillu akilerneqarnissaannut immikkoortinneqartartut. Europami nunani allani tamangajanni pisortat taarsigassarsiaasa annertuut akilersornissaannut aningaaseriveqarfiit suli tatiginninnissaasa qulakkeernissaanut aningaasaqarnikkut sakkortuumik tulleriarinissaq pisariaqartinneqarpoq. Aningaasaqarnikkut killilersorneqarnani iliuuseqarsinnaaneq taamaalilluni pisortat akiitsoqarnerisigut killilersorneqarpoq.

Pisortat akiitsuinut ilaapput Namminersorlutik oqartussanit, kommuninit aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatsiviit taarsigassarsiaat. Taamatut taarsigassarsinikkut inissianut, attaveqaatinut atortulersuutinullu, maskiinanut inuiaqatigiinnilu siuariartornernut allanut aningaasaliisoqarsinnaavoq. Taarsigassarsinerit taakku aningaasalersuiffinni assigiinngitsuni taarsigassarsiarineqartarput. Taarsigassarsiarniartarfiit taakku Kalaallit Nunaata aningaasanik atortissallugu tatiginartuuneranik nalilersuisarput, taarsigassarsinissamut piumasqaatinik aalajangersaasarlutik. Aningaasanik atortissallugu tatiginartuuneq annikillippat taarsigassarsinnaaneq akisunerulissaaq ajornerpaaffianili taarsigassarseqqissinnaaneq periarfissaajunnaarsinnaalluni.

Aningaasalersuiffiit taamaalillutik pisortat ingerlataqarfiini taarsigassarsinnaanermut tamarmiusumut killiliisarput. Nalilersuinermi tassani Namminersorlutik oqartussani, kommunini aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatsiviini taarsigassarsiat tamarmiusut ilaasarput. Taamaattumik pisortat akiitsui pillugit akiitsoqarnermut ingerlatsinissamut eqikkaanermi immikkoortut pingasut tamarmik ilaassapput: Namminersorlutik oqartussat, kommunit aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatsiviit.

Kalaallit Nunaanni pisortat ingerlataqarfiini pissutsit Europami nunanit allanit amerlaneriniit aamma USA-mit allaanerupput. Namminersorlutik Oqartussat ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit

pigisaqarput kommunillu annertugisassanngitsunik akiitsoqarmata pisortat ingerlataqarfii tamarmiusut pitsaasumik aallaavissaqarput.

Aningaasalersuinissamut periarfissavinnut apeqqutaapput pisortat ingerlataqarfiisa taarsigassarsiat utertillugit akiliisinnaanerinik aningaasalersuisarfiit naliliinerat. Isertitassatut naatsorsuutigisat amerlaneruppata, taava taarsigassarsiat akilersornissaannut periarfissat pitsaanerussapput. Tassunga atatillugu maluginiassallugu pingaarpoq taarsigassarsisoqarneratigut pisortat isertitaat nammineerlutik qaffassanngimmata. Taamaallaat pineqarpoq akissaqarnerup qaffakkallarnera, aningaasaliinerit imminut akilersinnaasut aningaasalersorneqarsinnaalerlutik. Aningaasaliinerit peqqinnartut siunissami pisortat isertitassat inuiaqatigiinni siuariartorneq qaffassinnaallugu. Aningaasaliinerit ajortut peqqinnanngitsullu siunissami pisortat isertitassat annikillisinnaavaat pisunilu ataasiakkaani inuiaqatigiinni ajortumik aaqqissugaanerit aalajangiussimallugit, taakkulu siuariartornissamut periarfissat annikillisillugit.

Soorlu siusinnerusukkut allaaserineqartoq pisortat tamarmiusut akiitsui Namminersorlutik oqartussani, kommunini aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatsiviini akiitsunit katitigaapput. Suliffeqarfimmuut ataatsimut imaluunniit kommunimut iluaqutaasumik aningaasaliisoqarsinnaasoqarpoq, kisiannili inuiaqatigiinnut tamarmiusunut tamanna pitsaanerpaatut aaqqiinerunani. Tamatuma erseqqissarpaa aningaasaliinerit immikkoortunut tamarmiusunut ataqatigiissarnissaannik pisariaqartitsisoqartoq. Maannakkut allagaatini akiitsoqarnermut tunngaviusut taamaattumik pisortat immikkoortuini tamarni atorineqartariaqarput, soorlu aamma ataani allassimasut piumasaaqatit tunngavigalugit sukangasuumik nalilersuisoqartariaqartoq.

- Aningaasarsiornikkut siuariartorneq
- Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusia
- Atasinnaasumik ineriartortitsineq
- Nuna tamakkerlugu nunallu immikkoortuini ineriartorneq

Pisortat aningaasaliineri tamarmik inuiaqatigiinni iluanaarutit naatsorsornerinik ilaqassapput, tassani aningaasaliineq imminut akilersinnaanersoq takuneqarsinnaalluni. Naatsorsuinerni taakkunani pingaarpoq ingerlaavartumik ingerlatsinerimut aserfallatsaaliinermullu aningaasartuutit ilanngunneqartarnissaat.

Inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik aningaasaliineq imminut akilersinnaasoq pineqaraluartoq aningaasartuutit pisortat karsianit akilernerqartussaapput, isertitali inuiaqatigiinni siuaruarsimanerusumik agguartussaallutik. Taamaattumik pisortat aningaasaliineri inuiaqatigiinni siuariartornermut nunattalu karsiani aningaasaqarnermut peqqinnartumut iluaqutaanerat qulakkeerneqassaaq.

Isumaginninnermut avatangiisinullu tunngasuni atasinnaasumik ineriartortoqarnissaa aamma Naalakkersuisut kissaatigivaat. Aningaasaqarnikkut piunasaqaatit, qulaani allaaserineqartut, paarlattuannik tassanngaanniit iluanaarutit uuttoruminaapput. Tamannali isumaqanngilaq tassunga tunngasut pingaaruteqannginnerusut, tamarmiusumik tullerriaarisovalissappat.

Piunasaqarnerup siunissami ineriartornera aamma nassuiarneqassaaq. Tamanna pingaartumik siunissami inuussutissarsiutitigut periarfissanut innuttaasullu nunassittarnerisa ineriartorneranut atuuppoq. Nunasseriaaseq allanngorartuortoq innuttaasullu katitigaanerisa ineriartornerat kingunerisinnaavaat assersuutigalugu ukiut 20-t qaangiuppata taamaaqataanik piunasaqarnerup allanngorsimanissaa. Taamaattumik aningaasaliinerit sumiiffinni taamaallaat siunissami aningaasaqarnikkut siuariartorfiusussatut ilimagisami sapinngisamik ingerlanneqartariaqarput. Peqatigisaanik immikkut pisariaqartitsisut utoqqaat amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Innuttaasut katitigaanermikkut ineriartornerat tamarmi taamaalilluni pisortat suliffiutaasa suut sanaartorneqarnissaannut pilersaarusernermut ilaatinneqartariaqarpoq.

Pisortat aningaasartuutaannut pingaartumillu nunatta karsiata aningaasaqarneranut sukangasuumik isiginnittoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Pisortat aningaasaqarnerannut tatisimanninneq annertusiartorpoq. Tamanna Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiannit uppernarsarneqarluni. Pisortat isertitaasa aningaasartuutaasalu agguarneqartarnerisigut atasinnaasumik aqqissuussinermik nassaartoqartariaqarpoq, maannakkut atugarissaarnikkut qaffasissutsip pigiinnarnissaa kissaatigigutsigu. Peqatigisaanik aningaasarsiornerup siuariartornerata isiginissaanut aamma pisariaqartitsisoqarluni. Inuussutissarsiortut namminersortut siuartornissamut pitsaannerusumik atugassaqartitsilersumik attaveqaatini atortulersuutinilu il.il. aningaasaliinikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa nalinginnaasumik ineriartornerannut Namminersorlutik oqartussat sunniinissaminnut periarfissaqarput.

3. Ullumikkut akiitsutitigut inissisimaneq

Akiitsut ineriartornerisa malinnaavigineqarnissaat naleqquppoq, tassa namminersortut akiitsui annertuut aningaasarsiornermi ingerlanerliorneq imaluunniit aningaasarsiornikkut kinguariartoorneq pissutigalugu pisortanut ajornartoriutaalersinnaammata. Nunat tamalaat isigigaanni ukiuni kingullerni namminersortut ernianik akilersuutinillu akiliisarnissamut piumasqaatinik naammassinnissamut ajornartorsiuteqarsimanerini assersuutissarpassuaqarsimavoq. Tamatuma kingunerisaanik aningaaseriviit aamma aningaasalersuisarfiit akissaqarnissaminnut ajornartorsiuteqarsimapput pigisatillu nalillit annikillisiaqarsimallugit. Aningaaseriviit akiliisinnaassuseqarunnaarnissaat imaluunniit akiliisinnaajunnaarnissaat pinngitsoortinniarlugu pisortat (nunani naalakkersuisut aamma nunani tamalaani) aningaaserivinnut annertuunik ikiuisimapput taarsigassarsiniartarfiit aninguinissaat qajannaatsuunissaallu qulakkeerniarlugit. Taamaalilluni namminersortut annertuumik akiitsoqarneri pisortat karsiinut artukkiisinnaavoq.

Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigit siulittaasoqarfiata 2011-mut nalunaarusiamini maannakkut akiitsoqarnikkut inissisimaneq misissorpaa. Nalunaarusiami Kalaallit Nunaanni akiitsut tamarmiusut naatsorsorneqarput, tassa pisortat namminersortullu akiitsuisa kiisalu pisortat pigisaasa aamma namminersortut pigisaasa naatsorsorneqarneri. Taamatut pisut aamma Kalaallit Nunaanni atuussinnaapput, namminersortut annertuumik akiitsoqarnerat nunatta karsianut artukkiisinnaalluni, pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut. Akiitsut pillugit ingerlatsinissaq saqqummiunneqartoq pisut tamakku annikillisinneqarnissaannut sillimassaaq.

Akiitsut tamarmiusut 2,7 mia. kr.-it missaaniipput, tassa innuttaasumik ataatsimut 50.000 kr.-it missaattut annertutigisut. Taanna namminermi qaffasinngilaq aamma namminersortut akiitsuisa innuttaasunut qaangerneqarsinnaanngitsumik artukkiisinnaaneritut aarlerinartoqarnani taamaalillunilu pisortat aningaasaqarnerannut artukkiisinnaanerit taamaaqataanik annikitsuarsuulluni. Nalit Værdipapircentralimi nalunaarsorneqarsimasut tassaapput innuttaasut suliffeqarfiillu ilaasa pigisaat, piginneqataassutini allatigullu pappiarani nalilinni inissinneqarsimasut.

Tabel 1: Kalaallit Nunaanni taarsigassarsisitsineq, 2011-p qiteqqunnera, mio. kr.

Aningaaserivinni taarsigassarsisitsineq	300
Qularnaveeqqusiilluni taarsigassarsiat	2.740
Nordisk InvesteringsBank	250
Danmarks Skibskredit	60
Nunat Killiit Aningaasaateqarfiat	60
Nunat allamiut akiligassaqarfiit ¹	2.040
Akiitsoqarfiit, katillgit	5.450
Værdipapircentralimi kalaallit nunaanni najugaqartunit pigineqartutut nalunaarsorneqartut pappilit nalillit ² :	-2.730
Kalaallit Nunaanni najugaqartut akiitsui	2.720

1: "Nunat allamiut akiitsoqarfiit" tassaapput ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut nunani allani akiitsoqarfinni akiitsui

2: Naatsorsuinermit ilaangillat nunat allamiut børsimut nalunaarsimasuni Grønlandsbankenimi aamma NunaMineralsimi akiitsutut pigisaat aamma Grønlandsbankenip pappiaranik nalilinnik nammineq pigisaanut ilaanatik. Najoqqutaq: Aningaasaqarnermit Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaat 2011

Taarsigassarsiat taarsigassarsiarineqarsimasut pigisani assigiinngitsunit aningaasaliinerit aningaasalersornissaannut atorneqarsimapput. Innuttaasut amerlanertigut inissianut aningaasaliisimapput, suliffeqarfiillu suliffeqarfiup pigisaanut (maskiinanut il.il.) aningaasaliisimallutik. Pisortat ingerlataqarfii erngup nukinganik nukissiorfinnik, pisortat suliffiutaannik assigisaannillu sanaartornermi aningaasaliinerupput. Pisortat sanaartornermi aningaasartuutaasa ilaat aamma innuttaasut nammineq inissiassamik pisinerannut tapit atorneqarsimapput. Pigisat taakku tamarmik nalii ataatsimoortillugit naatsorsorneqarsimangillat, pisortallu sanaartornermi pigisaasa nalii pingaartumik naatsorsorniaranni annertuumik ajornartorsiutitaqarluni.

Pisortat pigisaasa nalillit ataatsimut nalunaarsorneqarneri pigineqanngillat. Aserfallatsaaliinermit pitsaanerpaamik iliuuseqarnissap qaffasissusianik naliliiniarnermut naleqqiullugu tamanna aqutsinermit iluaqutaasussaavoq aamma pisortat aningaasaliinerisa nalingat naatsorsuutitut allanneqarsinnaalissalluni.

Pisortat pigisaasa nalingisa naatsorsorniarneri ajornakusoorput. Siullermik ilaatigut pissutaavoq pisortat inissiaataasa pisortallu sanaartugaasa nalilersornissaasa naammassiuminaatsuunerat. Sanaartornermi aningaasartuutit tuniseqqinnermut atatillugu nalingi takussutaanngimmata. Nalinginnaasumik Kalaallit Nunaanni niuerfiit mikisuinnaapput aamma inuiaqatigiinni nalinginnaasumik aningaasarsionnikkut ineriartornermi allanngornernut malussajasuullutik. Pisortat pigisaasa nalingat sukkasumik allanngorsinnaavoq. Amerlanertigut niuernermit akit nassaassaaneq ajorput, tassa soqutiginnittunik pisisussaqaanngimmat. Ilaannikkut pigisap nalinganut

apequtaasarpoq pisortat tapiissuteqarsimanersut. Pisortat pigisaasa mittarfiit ilaat naleqarput, kiffartuussinermut isumaqatigiissuteqarnikkut timmisartuussisarnissaq qulakkeerqarpat aamma taamatut ingerlatsisoqanngippat allamik naleqarlutik. Taamatut ittunik aningaasaliinerit pigisat tamarmiusut ineriartornerinut iluaqutaanngillat, taamaallaalli ingerlaavartumik ingerlatsinermut aningaasartuutaallutik.

Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaat 2011-meersoq aamma pisortat ingerlataqarfiisa akiitsuunik allaaserisaqarput. Namminersorlutik Oqartussat akiitsui annikitsuinnaapput, kommunini aningaasat tigorianaat taakku akiitsuisut amerlatigipput aamma ingerlatseqatigiiffiit amerlanersaat tulluurtumik akiliisinnaassuseqarlutik. Taamaattorli erseqqissarneqassaaq Royal Greenland ingerlatseqatigiiffiummat immikkut alaatsinaanneqartussaq. Ingerlatseqatigiiffik annertooujussuarnik akiitsoqalersimavoq unammilleqatigiinnerlu aningaasarsiornikkullu allanngornernut malussajasumi niuerfimmi ingerlatsisuulluni. 2009-mi Royal Greenlandimi Namminersorlutik oqartussat aningaasaliisariaqalersimapput. Tamatuma kingorna pissutsit allanngorsimannngimmata, taamatut pisoqaqqissinnaanera eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Royal Greenlandili nalunaaruteqarpoq ingerlatseqatigiiffiup pilersaarusiornikkut anguniagaasa ilaat tassaasoq akiitsut appartinneqarnissaat.

Tabel 2: Akiitsut ineriartornissaannik ilimagisat, attaveqaatini aningaasaliinerit ilanngullugit, mio. kr.

Akiitsut ernialersukkat tamarmiusut	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit anginerit tallimat	3.892	4.091	3.509	3.616	3.496	3.025	2.958	2.744
Illuut A/S	-	-	23	338	402	492	547	602
Kommunit	109	109	196	196	196	196	196	196
Namminersorlutik oqartussat	0	0	250	250	600	800	1.000	1.000
Katillugit	4.001	4.200	3.978	4.400	4.694	4.513	4.701	4.542
Akiitsut ilanngaasereerlugit ernialersukkat								
Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit anginerit tallimat	3.561	3.162	2.657	2.648	2.586	2.177	2.080	1.767
Illuut A/S	-	-	17	328	392	482	537	592
Kommunit	-350	-350	-68	-68	0	0	0	0
Namminersorlutik oqartussat	-2.092	-1.320	-797	-677	0	200	400	400
Katillugit	1.119	1.492	1.809	2.231	2.978	2.859	3.017	2.759

Najoqutaq: Nunatta Karsiata Naatsorsuutai 2010, Kommunit 2010-mut naatsorsuutaat kiisalu ukiumoortumik nalunaarusiat assigiinngitsut.

Nassu.: Kommunit 2010-mut naatsorsuutaannut naleqqiullugu kommunit akissaqarnerat tabellimi 37,5 mio. kr.-inik ikilineqarpoq Namminersorlutik Oqartussanut akileraarutitigut akiitsoqarnerup kingunerisaanik.

Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit anginerit tallimat tassaapput Royal Arctic Line A/S, Royal Greenland A/S, KNI A/S, TELE A/S aamma AirGreenland A/S.

Tabellip qulaaniittup akiitsut qaffasiffii tamarmiusut ineriartorneri takutippai, oqaluttuarisaanermi ilimagisallu.

Royal Arctic Line aalajangerpoq umiarsuaatimi nutarternissaannut aningaasaliiniarluni, umiarsuillu nutaat tunniunneqarneri naapertorlugit taarsigassarsinerit piviusunngortinneqassallutik. Naatsorsuutigineqarpoq tamatuma malitsigisaanik ingerlatseqatigiiffiup akiitsui 540 mio. kr.-it missaannik qaffassasut. AI2012-mi 2015-ip tungaanut pisortat 800 mio. kr.-nik taarsigassarsissasut missingersuusiorneqarpoq. Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit aningaasalersornissaannut taarsigassarsisoqassappat taarsigassarsinerit taakku missingersuutaareersut saniatiguussapput. Tassa 2015-ip tungaanut pisortat tamarmiusumik akiitsuisa qaffannerinik kinguneqartussamik aalajangiisoqareersimavoq. Peqatigisaanik erseqqissaatigineqassaaq akiitsutigut pisussaaffiit qaffassimasut ullumikkut ilisimaneqartut kisimik ilaatinneqarput kisitsisillu pingaarnertigut missiliuutaasut ilaannaannut takussutaallutik, taakku annertussussaannut takutitsisut. Kommunimi illuutileqatigiinni taarsigassarsisinnaanerit assersuutigalugu akiitsut qaffannerinik kinguneqassapput, matumanili ilanngunneqarnatik.

Pingaarnertigut inerniliineq tassaavoq pisortat aningaasaqarnerat Rpyal Greenlandimut naleqqiullugu ajutooratarsinnaanermik eqqorneqarsinnaavoq, kisiannili pingaarnertigut inissisimaneq tatiginarluni. Akiitsulli pillugit ingerlatsinissamut pisariaqartitsisoqarnerani pissutsit arlallit pissutaapput:

1. Ilinniartitaanerup tamarmiusup qaffasissusaa kivinniarlugu ilinniarfeqarfinni aningaasaliinissaq pisariaqarpoq.
2. Inissiat sumiiffinni arlalinni pisoqalipput nungullarlutillu, oquullu ajornartorsiutaanera annertusiartorluni.
3. Inuiaqatigiit ineriartorerisa aningaasalersornissaanut taarsigassarsiniarnissaq pisariaqartinneqarpoq. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup attaveqaatinut atortulersuutinullu aningaasaliinerit imminut akilersinnaasut arlallit saqqummiunnikuuvai, inissiaqarnermi aningaasaliisoqarnissaanut suli pisariaqartitsisoqarpoq aamma pisortat suliffiutaasa ineriartortinnissaanut suli pisariaqartitsisoqarluni. Aningaasaliinerit taakku tamarmik immikkoorlutik imminut akilersinnaapput, taakkuli tamaasa aamma piffissami ataatsimoortillugit aningaasalersornissaat ajornarluni. Naalakkersuinikkut ingerlatsinermi sakkortuumik tullerriarinnissamut taamaattumik pisariaqartitsisoqarpoq.
4. Pisortat aningaasartuutaat annertusiartortumik tatisimannilerput. Innuttaasut katitigaanikkut ineriartorerisa kingunerisaannik atugarissaarnermut akiliutinut aningaasartuutit amerlanerulernissaat naatsorsuutigineqarpoq, akileraarutitigulli isertitat amerlinissaat naatsorsuutigineqarnani. Akiitsunut tunngatillugu tamanna pingaarpoq, tassa akiitsunut erniat akilersuutillu akilersornerisigut akiitsut aningaasalersorneqassammata, atugarissaarnermut aningaasartuuteqarnissaq sioqqullugu. Akiitsunut erniat akilersuutillu akilersuinerit annertuut atugarissaarnermut aningaasartuuteqarnissamut periarfissaq annikillivaat. Tamatuma peqatigisaanik 2030-p tungaanut atugarissaarnermut aningaasartuutit malunnaatilimmik qaffanniissaat naatsorsuutigineqarpata tamanna ajornartorsiutaavoq.
5. Nunani tamalaani akiitsutigut ajornartorsiornerup kingunerissavaa pisortat taarsigassarsinissaanut periarfissat ajornarneruleneri naatsorsuutigineqarlunilu pisortat akiitsuinut erniat qaffasiffii qaffassasut.
6. Inuussutissarsiorneq uummaarilluortoq, aningaasarsiornikkut qaffasinnerusumik siuariartornissamut pisariaqartuusoq aningaasaliisoqarnissaanik atorfissaqartitsivoq taamaalillunilu taarsigassarsisoqarnissaanik. Ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik

oqartussat pigisaat aqputigalugit inuussutissarsiornermut pisortat aningaasaliinerisa pisortat ataatsimut akiitsoqarnerat annertusissavaat taamaalillunilu namminersorlutik oqartussat ajutooratarsinnaanerit annertusillugu, naggataatigullu atugarissaarnermut akiliutinut aningaasartuutit annikillisinnerinik kinguneqarluni.

Soorlu qulaani allaaserineqaraluartoq pitsaasumik aallaavissaqartoq ilaatigut Irlandimi misilittakkat takutippaat akiitsut annikikkaluartut taakku sukkasuumik pisortat aningaasaqarnerannut artukkiilersinnaasut. Irlandimi 2008-mi tunisassiat ataatsimut nalingisa 25 pct.-iinik pisortat akiitsoqarput, tamannali Irlandimi aningaaserivinnut qularnaveeqquusiisoqarnerata kingorna tunisassiat ataatsimut nalingisa 110 pct.-iinut sukkasuumik muminneqarluni. Aningaaseriviit pigisaat nalillit annertuut inissianiitsinneqarsimapput, paasineqarlunili taakku tunineqarsinnaanngitsut pisortallu qularnaveeqquusiinerisa kingunerisaanik irlandimi naalagaaffiup karsianut tutsinneqarlutik. Nunatta karsia Namminersorlutik oqartussat pigisaasa ingerlatseqatigiiffiit akiitsuinut toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu akisussaavoq. Taamaattumik pisortat akiitsui tamarmiusut nalilersornerini taakku sillimaffiginissaat pisariaqarpoq.

4. Akiitsut pillugit ingerlatsineq

Taarsigassarsinerup tamatigut kingunerisarpaa ernianik akilersuutinillu ingerlaavartumik akiliisarnissaq. Pisortat allanut aningaasartuutitut, soorlu atuarfinnut, peqqinnissaqarfimmut il.il. aningaasaqarnissaa sioqqullugu taarsigassarsianik utertitsilluni akiliissapput. Pisortat akiitsuisa qaffanneqarnerat, tassaaginnarpoq piffissat assigiinngitsut akornanni aningaasartuutit allatut agguarneqarneri. Taamaalilluni akiligassaq kinguaariinnut tullinnguuttunut ingerlateqqinneqarpoq. Ullumikkut taarsigassarsigutta, taava avaqqussinnaanngisatsinnik aqagumut nammineq aningaasartuuteqartitsilersarpugut. Siunissami kinguaariit siunissami isertitassamik atuinissaannik periarfissat taamaalillutik annikillisinneqartarput. Pisortat akiitsui annertuut kinguaariit akornanni isertitanik aallaaviatigut taamaattumik naammaginangitsumik agguaneruvoq. Taarsigassarsinerli inuiaqatigiinni siuariartormik kinguneqartitsisumik pilersaarutitik piviusunnigortitsinissamut aamma periarfissiisinnaavoq. Siunissami isertitassamik qaffatsitsilluni pitsaasunik aningaasaliinerit aningaasalersornissaannut taarsigassarsiat atornerqarpata siunissami kinguaariit ataatsimut isigalugu aningaasaqarnikkut annertunerusumik periarfissinneqassapput. Ilaatigut taarsigassarsisoqarnissaanut tamanna iluaqutaasinnaavoq. Aningaasaliinerilli pitsaasuunissaat tassani piumasarineqarluni.

Piffissami sivisuumi appasissorujussuarnik erniaqartitsisoqarsimavoq taarsigassarsinissaq allanut naleqqiullugu akikissimalluni. Erniat taamatut appasitsisigisumik piffissami sivisuumi ingerlaannarnissaat nalunarpoq. Erniat qaffasissut taarsigassarsiat akilersornissaat aningaasaliinermilu iluanaarutit qaffasinnerunissaannut piumasaqaatit ajornarnerulersissavaat. Akiitsut ernialersorneqarnerat allanngorartuuppat ernianik akilersuinerit aningaasartuutit malunnaatilimmik qaffariataarsinnaapput.

Akiitsut pillugit ingerlatsinissamik siunnersuutigineqartoq tunngavinnik arlalinnik tunngaveqarpoq tunngaviillu taakku pisortat taarsigassarsineritut toqqammaviliillutik. EU-mi Patajaassuseq pillugu isumaqatigiissut akuerineqarmalli pisortat tamakkiisumik akiitsuisa tunisassiat ataatsimut nalingisa 60 pct.-iinik killeqartinneqalersimapput. Tamatuma kingunerisimavaa 2009-p tungaanut killiliussaq taanna tikillugu (ilaatigullu qaangerlugu) nunat arlallit akiitsugassarsisimanerat, taamani aningaasarsiornikkut ingerlalluortoqarmat. Aningaasarsiornikkulli ingerlanerliortoqalermat nunat amerlanersaat tunisassiat ataatsimut nalingisa 60 pct.-iinik killiliussaq qummut qaangerlugu akiitsoqalersimapput.

Kalaallit Nunaat EU-mi patajaassuseq pillugu isumaqatigiissummut ilaasimagaluarpat tamanna 2010-mi isumaqarsimassaluarpoq pisortat tamakkiisumik akiitsui 7,4 mia. kr.-it qaangersimassanngikkaat. Kisiannili kalaallit nunaata aningaasaqarnera europamiunut assersuukkaanni nunami tamarmi inuiaqatigiinni ataatsimut tamakkiisumik isertitat assersuutigineqartariaqarput Danmarkimiit ataatsimoortumik tapiissutit aamma EU-mit nuussinerit kalaallit isertitaannut ilaatinneqassappata. EU-mi nunat amerlanersaanni tunisassiat ataatsimut nalingat aamma nunami tamarmi inuiaqatigiinni ataatsimut tamakkiisumik isertitat assigiikannersumik qaffaseqatigiipput. Pisortat akiitsuinut killiliussaq nunami tamarmi inuiaqatigiinni ataatsimut tamakkiisumik isertitat 60 pct.-iinut inissinneqarpat tamanna 2010-mi 9,6 mia. kr.-itut annertutigissaaq.

Tabel 2-mit qulaaniittumit takuneqarsinnaavoq pisortat tamakkiisumik akiitsui tamarmik 2012-mi 4,7 mia. kr.-iusut.

Killiliussaq patajaassuseq pillugu isumaqatigiissummi aalajangersarneqarsimasoq europami aningaasaqarnernut anginerujussuarnut tamatigoornerusunullu atuuttunik tunngaveqarpoq. Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut ilisarnaataasoq tassaavoq namminersortut ingerlataqartut annikitsuinnaallutik, tassani taamaallaat aalisarnermik inuussutissarsiut kisimi avammut niuertuulluni, isertitanullu isumalluutinik allanngorartunik tunngaveqarlutik. Tamanna isumaqarpoq pisortat akiitsuinut tamarmiusunut killiliussaq EU-mi killiliussatut aalajangersarneqarsimasumit annikinnerussasoq. Paarlattuanilli inuussutissarsiutitigut ikitsuinnarniit nalorninartuusuniit ataatsimoortumik tapiissutit aningaasarsiornermut patajaallisaasuupput, pisortallu isertitaasa ataavartumik ilaatigut ineriartorneri qulakkeerlugit. Ataatsimut isigalugu, tamatuma takutipkaa, Kalaallit Nunaanni pisortat akiitsuinut aningaasatigut killiliinissaq paasiuminaatsuusoq, aamma patajaassuseq pillugu isumaqatigiissummi qaffasissusip assiliinnarneqarnissaa naleqqutinngitsusoq.

Kalaallit Nunaanni akiitsut ineriartornerinut tunngavik siulleq mianersornissamik tunngavimmik ataani allassimasumik tunngaveqartariaqarpoq:

Tunngavik 1: *Ukiumi nalinginnaasumi ingerlaavartumik ingerlatsinermi sanaartornermilu inernermi (IS) sinneqartoortoqassaaq, aamma erniat akilersuutillu aningaasarsiornikkut ingerlanerliornermi pisortanit pisartakkat tunniunneqarnissaannut periarfissanik killiliinatik.*

Ukioq nalinginnaasoq tassaavoq ukioq aningaasarsiornikkut ingerlalluarfiunngitsoq imaluunniit aningaasarsiornikkut ingerlanerfiunngitsoq.

Akiitsut naleqquttumik qaffasiffiat ingerlaavartumik allanngorarpoq inuiaqatigiillu ineriartornerannik sunnerneqarluni – pitsaasumik ajortumillu. Inuussutissarsiornermi pilersaarummik annertuumik aallartitsisoqarpat pilersaarummi pisortat aningaasaliinissaannut toqqaannartumilluunniit peqataanissaannut tatisimaneqalersinnaapput. Annertuumik pilersaarut aningaasarsiornermut tamarmiusumut ima annertutigisumik sunniuteqarsinnaavoq pisortat qanoq annertutigisumik taarsigassarsisinnaaneritut qummut killiliussamik qaffaasinnaalluni. Aallaaviatigut annertuumik pilersaarutinut atatillugu pisortat aningaasaliineritut qummut killiliusaaq, qaffanneqarsimasooq, taanna qummut qaanginngikkaluarlugu aningaasalersuisoqarsinnaavoq. Naalakkersuisut isummiussaata tassaavoq siunissami akiitsut pillugit ingerlatsinissaq qulaani mianersornissamut tunngavimmik tunngaveqassasoq, tassani annertunerpaamik taarsigassarsinissamut killiliussat aalajangersarneqarlutik.

Inuiaqatigiinni atasinnaasumik ineriartornermik qulakkeerinnittumik inuiaqatigiinni aningaasaliinnerit naammassineqarnissaat pisariaqartinneqarput. Tamanna tunngavimmik tulliuttumut ingerlatitsivoq:

Tunngavik 2: *Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianik pitsaanerulersitsisunik pisortat taamaallat taarsigassarsisinnaassapput.*

Ukiuni aningaasartuutit qaffakkiartornissaat naatsorsuutigineqarpoq siunissamilu aningaasartuutit aningaasalersornissaannut periarfissanik annikilliliinngippata aatsaat taarsigassarsisoqassalluni. Pisortat ingerlataqarfiisa siunissamut qulakkeerneqarnissaannut ilaatigut qulakkeerinnittunik inuiaqatigiit pingaarutilinnik aalajangiisussanngorput. Peqatigisaanillu attaveqaatit atortulersuutillu pitsaanerulersinnissaannik kissaateqarneq tunngavissaqarluarluni, aatsitassarsiornermullu attuumassuteqartut pilersaarutit arlallit imatut inissisimalerlutik annertuumik pilersaarutit piviusunngortinneqarsinnaallutik. Immikkoortut taakku marluk inuussutissarsiornermi toqqammaviit pitsaanerulersissavaat siuariarnissamullu annertunerusumik periarfissiillutik. Tunngaviit pingajuat pilersaarutit taamatut ittut aningaasalersornissaannut immikkut inissisimavoq.

Tunngavik 3: *Atuisut akiliutaat qaffanneqartut minnerpaamik akiitsuni erniat akilersuutillu aningaasalersorsinnaappagit inissianut, inuussutissarsiornermi attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutininut taamaallaat pisortat taarsigassarsisinnaapput.*

Attaveqaatit atortulersuutillu nutarterneqarneri atuisunit aningaasalersorneqassapput. Sanaartukkat aningaasalersornissaannut nunatta karsiata akissaqarnissaa qulakkeerniarlugu tamanna pisariaqarpoq, siunissami aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusia sunningikkaluarlugu. Aamma annerpaamik iluaquserneqartut aamma aningaasaliinerup annertunerpaartaanut akiliisinneqarsinnaapput. Ineqarnermut tunngasuni tamanna isumaqarpoq inissialiornermut taarsigassarsisoqarsinnaassasoq, ineqarnermut akiliut taarsigassarsinermi ernianut akilersuutinullu matussusiilluni. Tamatuma aamma inissianut tunngasut nalinginnaasunngortinnissaat pillugu tunngaviit pingaaruteqartut malippai, taanna inissiaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi allaaserineqarpoq aamma Illuut aqcutigalugu attartortitsinermut atatillugu ullumikkut atorneqareerluni. Innuttaasoq naammattunik qaffasissunik isertitaqanngippat ineqarnermut akiliutip ilaa ineqarnermut tapiissuteqarnikkut akilerneqarsinnaavoq.

Aktiaticigut ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut nammineq iluanaarutissartik aningaasalersorsinnaajumallugu nammineq taarsigassarsisarput. Tamanna ingerlatseqatigiiffiit siunertaannut aamma nammineq pisinnaatitaanermik tunngaveqarnermut naapertuulluinnarpoq. Inuiaqatigiit peqqissumik ineriartornerat qulakkeerniarlugu taarsigassarsiat annertunerusut Namminersorlutik Oqartussanit ataqatigiissarneqartariaqassapput. ”Ingerlatseqatigiiffinni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni piginnittuunermut pissutsit aamma ineriartorneq pillugu nassuiaatip” 2011-mi ukiameersup malitsigisaatut ingerlatseqatigiiffinni ataasiakkaani aningaasaatitigut pitsaanerpaamik aqqissugaaneq ilaatigut qulaajaaffiginiarlugu sulineq aallartinneqarsimavoq. Taanna immikkoortullu allat iluanaarutitik ingerlatsinermut pimoorussinerusumut tunngavigineqarumaarput.

Pisortat akiitsui, eqqaaneqareersutut, tassaannaanngillat Namminersorlutik oqartussat akiitsui, kisianni aamma kommunit aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut ingerlatseqatigiiffiit akiitsui. Ingerlatseqatigiiffiit kommunillu taarsigassarsineri nunatta karsiata aningaasanik atortissallugu tatiginartuuneranik tunngaveqarmat pisortat tamarmiusumik akiitsuisa ineriartorneri malinnaaffigissallugit pisariaqarpoq. Akiitsut annertussusii pillugit erseqqissoqannginnera aamma Namminersorlutik oqartussat aamma Namminersorlutik oqartussanit pigineqartut

ingerlatseqatigiiffiit aamma kommunit akornanni sunniiveqatigiinnerit nalorninartoqartitsipput, tamannalu peerneqassalluni.

Tunngavik 4: *Pisortat akiitsui tamarmiusut ingerlaavartumik ataqatigiissumillu naatsorsorneqassapput, taamaalilluni piffissami aalajangersimasumi pisortat akiitsui qanoq annertutiginersut ajornanngitsumik paasineqarsinnaallutik.*

Piviusumik siunnersuutigineqarpoq Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nassuiaammi pisortat akiitsui tamarmiusut saqqummiunneqartarnerisigut aamma akiitsut allannngortinneqarneri pillugu pilersaarutini tunngavik taanna naammassineqarsinnaasoq. Nassuiaammi tassani Namminersorlutik oqartussat, Namminersorlutik oqartussat pigisaasa ingerlatseqatigiiffiit aamma kommunit akiitsui saqqummiunneqassapput.

Akiitsut annertussusaasa ineriartornerisalu erseqqinnerulersinnerisigut qinikkat akiitsut annertussusiinik paasisimasaqalernissaat ajornannginnerulersissavaat taamaalillunilu siunissami annertunerusumik taarsigassarseqqinnissamut toqqammaviusinnaasut.

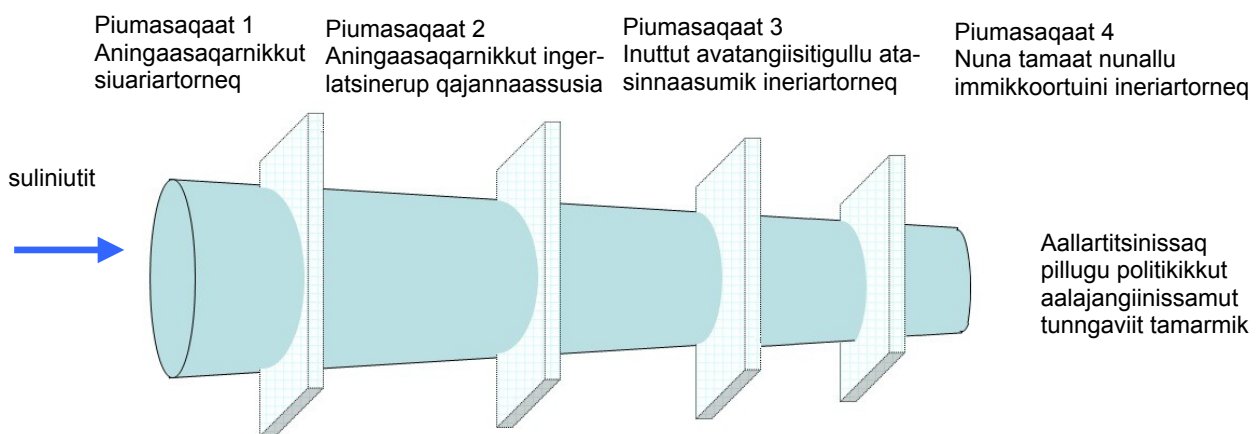
Tunngaviit sisamat taakku taarsigassarsinernut tamarmiusunut toqqammaviussapput, toqqammaviulli taassuma iluani tulleriarinissaq annertuumik pisariaqartinneqarluni.

5. Tulleriiaarinerup pisariaqarnera piumasaqaatillu

Taarsigassarsineq aarlerinartoqarsinnaagaluartoq taamaalillunilu akiitsoqarfiit qaffanneqarlutik, taamaalilluni taarsigassarsianik aningaasalersorneqartut aningaasaliinerit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni siuariarnermik pilersitsisinnaapput siunissamilu ungasinnerusumi inuuniarnerup qaffasinnerusumut qaffannissaanut toqqammavinnik pilersitsisinnaalluni. Taamaattumik siunissami taarsigassarsinissaq aamma pisariaqassaaq pisortallu ingerlataqarfiini akiitsoqalerluni.

Pilersaarutit suut salliutillugit tulleriiaarisoqassanersoq aalajangissallugu ajornaatsuinnaangilaq. Aningaasaliinerit peqqissut imminullu akilersinnaasut kisimik naammassineqarnissaat qulakkeerniarlugu aningaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissaq pilersaarutini ataasiakkaani nalilersorneqassaaq.

Takussutissiaq 1: Pilersaarutit nutaat pillugit tulleriiaarinermi piumasaqaatit

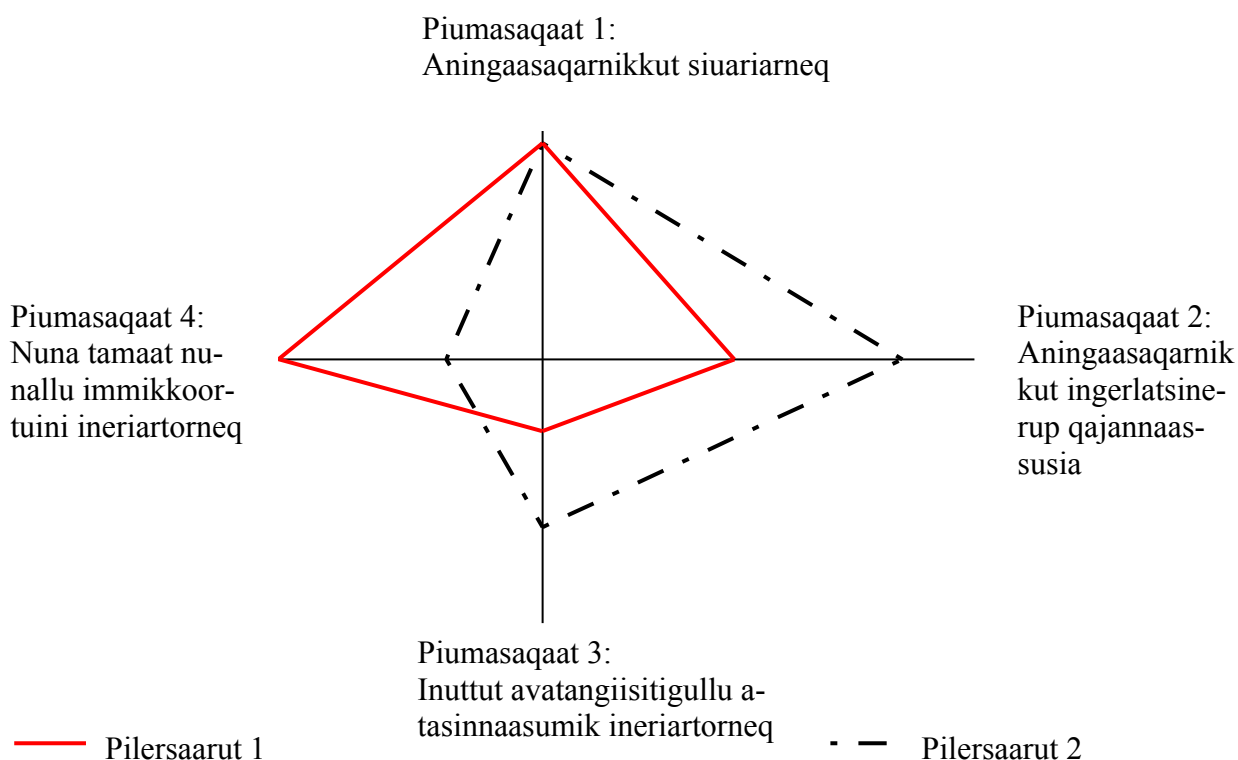

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Takussutissiap qulaaniittup takutippaa suliniutit tamarmik piumasaqaatit sisamat atorlugit nalilersorneqassasut. Pilersaarutit ataatsip inuiaqatigiit atugarissaarnermut tamarmiusumut qanoq qaffatsitsinissaanik takutitsisumik inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarutininik nalilersuinikkut tamanna pissaaq. Aningaasaliineq inuiaqatigiinnut akilersinnaasoq pitsaasumik iluanaarutaasoq pilersaarutit naammassineqarnissaanut tamanna piumasaqaataavoq.

Pilersaarut ataaseq aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut qanoq sunniuteqarnerseq nalilersussallugu aamma pisariaqarpoq. Tassa imaappoq aningaasaliineq siunissami ungasissumi qajannaassutsimik ajornerulersitsinersoq imaluunniit pitsaanerulersitsinersoq misissoqjissarneqassaaq. Assersuutigalugu Namminersorlutik oqartussat pisortat pigisaannut suliffeqarfimmut taarsigassarsinikkut Nuup Umiarsualivianik sanaartorneq aningaasalersussappassuk, taava aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusiani ajornartorsiut ajornerulersissavaa, taarsigassarsiani taakkunani Namminersorlutik oqartussat ernialersuinngippata akilersuuteqanngippatalu. Taarsigassarsiat ernialersorlugit akilersorneqartussanngorlugit aaqqissuussisoqarpata tamanna aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut sunniuteqassanngilaq. Malugineqassaaq aningaasaliinermi inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik pitsaasumik iluanaaruteqartoqarsinaammat, peqatigisaanillu aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut pitsaasumik iluaqutaanani. Taamaattumik pilersaarutip atasinnaanikkut ajornartorsiummut qanoq sunniuteqarnerata nalilernissaa pisariaqartinneqarpoq. Kiisalu ineriartornerup atasinnaanerata qulakkeerneqarnissaa pisariaqarluni. Tamanna isumaqarpoq tullerriiarinerit nunap iluani oqimaaqatigiissinneqassasut aamma avatangiisitigut inunnullu atasinnaasariaqarlutik.

Takussutissiaq 2. Pilersaarummi tullerriiarinermut assersuut

Takussutissiap qulaaniittup piumasaqaatinut sisamanut naleqqiullugu pilersaarutit tamarmik qanoq nalilersorneqassanersut takutippaa. Taamatut nalilersuineq pilersaarutip inuiaqatigiit ineriartornerannut qanoq iluaqutaasinnaanersoq aamma naalakkersuinikkut ingerlatsinermi tulleriiarineranut toqqammaviliisinnaaneranut ataatsimut takutitsivoq. Assersuut qulaaniittoq aallaavigalugu pilersaarut 2 qaffasinnerusumik salliutinneqassaaq, tassa pilersaarut taanna piumasaqaatinut amerlaneranut naleqqiullugu qaffasinnerpaatut nalilersorneqarmat. Pilersaarut 1-ip aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi qajannaassuseq ajornerulersimmagu, pilersaarut taanna piviusunngortinneqassappat piumasaqaatit allat qaffasinnerujussuarmik nalilersorneqassapput. Piumasaqaatit taakku pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnerani erseqqissarneqassapput, sammiviit sisamat taakku tunngavigalugit ataatsimut naliliisoqassalluni. Ataaniittumi piumasaqaatit sisamat taakku erseqqinnerusumik allaaserineqarput.

5.1. Piumasaqaat 1: Aningaasaqarnikkut siuariarnej

Suliffeqarfik namminersortoq aningaasaliinermi aningaasaqarnikkut iluanaarummik nalilersuinermini ilaatigut suliffiup iluani iluanaarut maannakkullu nalinga naatsorsorneqartarpoq. Naatsorsuinerni taakkunani isertitassatut naatsorsuutigisat tamarmik aningaasartuutissatut naatsorsuutigisanut tamanut assersuunneqartarput. Piviusuusaartitsinermi nalinginnaasumi aningaasat amerlanersaat aallartinnermi aningaasaliissutigineqartarput aningaasartuutillu ukiumi(ni) siullermi (ni) taamaattumik annertunersaasarlutik, isertitallu ukiuni kingullerni annertunersaasarlutik.

Pisortat aningaasaliineri inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarutaasutut pitsaanerusumik nalilersorneqartarput, tassa assersuutigalugu aqqusinerni, atuarfinni allatigullu attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit pisortat ingerlataqarfiinut aningaasartuutaammata, iluanaarutillu pingaartumik innuttaasunut tuttarlutik. Tamannalu innuttaasut ataasiakkaat pitsaanerusumik ilinniagaqalernissaanut iluaqutaavoq aamma attaveqaatit atortulersuutillu pitsaasuuneri ingerlalluartaunerilu inuussutissarsiortunut iluaqutaallutik. Taamaattumik pilersaarutip imminut akilersinnaaneramik assiliaq eqqortoq takusinnaajumallugu pisortaniit aningaasaliinernit pisortat inuillu isertitaasa ilanngunneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Piomasagaat 1: *Suliffiup iluani iluanaarut minnerpaamik niuerfinni ernianut atuuttunut naapertuutissaaq. Suliffiup iluani iluanaarutip naatsorsornerani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutinik imaqassaaq.*

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuaq inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarutit naatsorsornerinik ingerlataqarsimavoq, tassaniillutik taakku kingunerisaannik isertitat aamma ingerlaavartumik ingerlatsinermi aserfallatsaaliinermilu aningaasartuutit. Periuseq taanna pitsaasuvoq pilersaarutini aningaasaliiffiusuni allani aamma atorpeqarsinnaasoq. Ataatsimut aningaasartuutit naatsorsornerini ingerlaavartumik ingerlatsinermut aningaasartuutit ilanngunneqarnissaat pingaarpoq, tassunga ilanngullugit pingaartumik aserfallatsaaliinermut aningaasartuutit. Pisortat aningaasaliineri aamma pilersaarusioneqassapput taamaalilluni aningaasaqarnikkut ingasattumik ingerlatsisoqaleriasaartoqarnani, taamaalillunilu pisariaqanngitsumik aningaasartuutit qaffanneqarlutik. Pilersaarutit arlalissuit ataatsikkut aallartinneqarpata sanaartornermi ingerlataqartuni akissarsisitsisarnerup qaffanneqarneranik tamanna kinguneqarsinnaavoq, tamannalu naggataatigut pilersaarutit akisunerusumik naammassineqarnissaanik kinguneqarluni.

Aningaasaliinerit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni qaffasissumik iluanaaruteqartitsisut inuiaqatigiinni siuariartorneq qaffatsittarpaat taamaalillutillu atugarissaarnerup tamarmiusup qaffanneranut iluaqutaallutik. Aningaasaliinerit taamatut ittut naammassineqarnissaat pingaarpoq, peqatigisaanilli pisortat aningaasaqarneranni ineriartornerup atasinnaanerata qulakkeerpeqarnissaa aamma pingaarpoq.

5.2. Piomasagaat 2: Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup atasinnaanera

Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit uppernarsarpaat maannakkut atugarissaarnikkut qaffasissuseq atatiinnarusukkutsigut pisortat aningaasaqarnerisa aqqissugaanerata allanngortinneqarnissaa pisariaqartinneqartoq. Pisortat ingerlataqarfii innuttaasut amerlanersaasa inuussutissarsiorsinnaasutut ukioqarneri malillugit aqqissugaanikuupput. Isumannaatsumik oqaatigisinnaavarput taakku amerlassusaat 2040-p tungaanut appariartussasut. Allatut oqaatigalugu maannakkut atugarissaarnikkut qaffasissuseq atatiinnarsinnaanngilarput, pisortat ingerlataqarfii allatut aqqisugaalinngippata.

Aningaasaliinerit nutaat taamaattumik aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi atasinnaanermik ajornartorsiutip annikillineranut imaluunniit sakkortusineranut iluaqutaanerat naapertorlugu nalilersorneqartariaqassapput. Pisortat aningaasaliineri innuttaasunut suliffeqarfinnullu timmisartornermi akikinnerusunik biletteqartitsisut aningaasaqarnikkut iluanaaruteqartitsipput, inuiaqatigiinnut iluaqutaasunik aamma annertunerusumik siuariartornissamut toqqammavissiisut. Timmisartornermili billettit akiisa appartinnerisigut nunatta karsianut taamaaqataanik pinngitsoorani isertitaqassanngilaq. Aningaasaliisoqaannarneratigut aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi atasinnaanermik ajornartorsiut nalinginnaasumik annikillisinneqarsinnaanngilaq taamaalillunilu inuiaqatigiinni qaffasinnerusumik siuariartoqarluni. Aningaasaliinerilli tulliuttuni *aaqqissugaanerni* allannguinerit iluaqutaasinnaasut aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi atasinnaanermik qulakkeerinninnissamut pisariaqartuupput.

Pisortat aningaasaliineri atasinnaasumik ineriartornermut toqqammavissanik pilersitsisoqarneratigut aaqqissugaanikkut ingerlatsinermi sakkutut atorneqarsinnaapput. Naalackersuisut 2025-mut pilersaarutaanni arlalinnik anguniagaqarpoq katikkaanni atasinnaasumik ineriartornermut tapertaasinnaasunik. Pisortat suliffiutaanni assigisaannilu aningaasaliinerit anguniakkat taakku ilaasa angunissaannut sakkuusinnaapput. Sanaartornermi aningaasaliinerit soorlu ilinniarfeqarfinnut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut siuariartortitsisinnaapput siunissamilu ungasinnerusumi aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassuseqarnissaanut tunngavissiisinnaallutik.

Piomasagaat 2: *Sanaartornermi pisortat aningaasaliinerat aaqqissugaanikkut pisariaqartunik allannguinerit pillugit toqqammavissat qulakkeerneqarnissaannut sakkutut atorneqassapput.*

Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup ingerlanneqartup qajannaassusianik naatsorsuisumik ilusiliornikuupput. Ilusiliami aningaasaqarnikkut ingerlatsinermut takutitsisoq naatsorsorneqarpoq, aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi ullumikkut ingerlatsineq siunissami ungasinnerusumi sinneqartoorfiuneranik imaluunniit amigartoorfiuneranik takutitsisumik. Aningaasaqarnikkut ingerlatsinermut takutitsisup naatsorsornerata ersersippaa pisortat isertitaasa aningaasartuutaasalu akornanni oqimaaqatigiissitsineq pilersinniarlugu 2010-miit 2040 tikillugu sipaarutit qanoq annertutigissanersut. Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit naatsorsorpaat takussutissaq tunisassiat ataatsimut nalingisa -7,4 pct.-imiittoq, tassa 2010-mi 960 mio. kr.-it. Tamanna imatut nassiuarneqassaaq aningaasartuutit qaffasiffiat tunisassiat ataatsimut nalinginik 7,4 pct.-imik appartinneqassasoq tamannalu qaffasissutsip appasinnerunera, tunisassiat ataatsimut nalinginut naleqqiullugu, 2040-p tungaanut aalajangiussimaneqassasoq, siunissami

ungasinnerusumi pisortat isertitaasa aningaasartuutaasalu akornanni oqimaaqatigiittoqassappat. Ilusiliaq aamma aningaasaliinissamut siunnersuutit ataasiakkaat nalilersornerinut atorpeqarsinnaavoq. Tamanna isumaqarpoq aningaasaqarnikkut ingerlatsinermit takussutissap qaffanneranut annikillineranulluunniit iluaqutaaneranut naleqqiullugu pisortat aningaasaliinerit anginerusut nutaallu nalilersorneqassasut. Aningaasaliinerit assersuutigalugu tunisassiat ataatsimut nalingisa -9,0 pct.-imik takussutissamik qaffaasut, taamaalillutillu aningaasaqarnikkut ingerlatsinermit qajannaassusermit ajornartorsiummik qaffaasut, aallartinneqassanngillat. Paarlattuanik aningaasaliinerit aningaasaqarnikkut ingerlatsinermit qajannaassusermit ajornartorsiummik annikilliliisut qaffasissumik salliutinneqassapput.

Pisortat aningaasaliineri anguniakkat allat anguneqarnissaannut sakkutut isigineqassapput, taakkuli nammineq anguniagaasussaanatik. Pisortat aningaasaliinerit assersuutigalugu sanaartornermit ingerlataqartuni sulisut ilaatigut piffissami sivilunerusumi qaffasissuseqarnissaannik atorpeqarsinnaanngillat. Attaveqaatinillu sanaartorneq inuiaqatigiinni siuariartortuarnissamut pitsaasumik toqqammavissanik pilersitseqataasinnaapput.

Piumasaaqat taanna siunissami ungasinnerusumi aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaatsuunerata aatsaat pitsaanerulersinnissaanut iluaqutaanngippat taarsigassarsisoqannginnissaa pillugu akiitsut pillugit ingerlatsinermit tunngavinnut atalluinnarpoq.

5.3. Piumasaaqat 3: Inunnut avatangiisinullu atasinnaasumik ineriartorneq

Atasinnaasumik ineriartornermut aamma ilaapput aningaasaqarnermut tunngasuunngitsut pissutsit allat. Ullumikkut inuiaqatigiinni assigiinngissutsit takuneqarsinnaasut kikkunut tamanut assigiimmik periarfissaqannginneranik aamma peqquteqarput. Naalakkersuisut anguniagaraat ataasiakkaat periarfissinnerisigut inuiaqatigiit kivinneqassasut. Tamatuma ataasiakkaat inuiaqatigiillu tamarmiusumik nukittunerulersissavai, kikkut tamarmik ilinniagaqarnissamut assigiimmik periarfissaqalerpata. Ilinniartitaanermit aningaasaliisoqarneratigut inuiaqatigiinni atasinnaasumik ineriartornermut tapersersuisoqassaaq. Peqatigisaanik aqqusinermit ujaqqamik eqqortissimasut illerninut utertillugit ikiornissaannut ikiunissamut pisariaqartitsisoqarpoq. Inuiaqatigiit inuttut inooqataanermullu akisussaasut aamma atasinnaasumik ineriartornermut

iluqautaapput, inuiaqatigiinni kikkut tamarmik peqataatinneqarlutik – aamma kikkut tamarmik pisinnaasaminnik atuilluiarnissaamut periarfissinneqarlutik.

Atasinnaasumik ineriartorneq assersuutigalugu sanaartugassatigut pisortat suliarinnittussarsiuussinerini aamma ilinniartunut inissaqartitsinissaq piumasaqaateqarnermik tapersorneqarpoq. Taanna tamani sakkussatut isigineqassaaq, pisortat suliniutaasa assigiimmik sammiveqarnissaannik qulakkeerisussaq. Ilinniartunik atuneq pilersaarutit ataasiakkaat akisunerulersissavai, kisianni aamma sulisinnaasut piginnaasaasa qaffannerinik qulakkeerinneqataalluni. Tamanna siunissami ungasinnerusumi sulisinnaasut naammassisaqarnerulersissavai, aamma atasinnaasumik ineriartornermut iluaqutaalluni.

Pisortat aningaasaliinerat avatangiisitigut atasinnaasumik ineriartornermut siuarsaanermut aamma atornerarsinnaapput. Namminesorlutik Oqartussat ukiut 20-it sinnerlugit erngup nukinganik nukissiorfinni aningaasaliisimapput. Tamanna aningaasarsiornikkut pilerinartunik sunniuteqarpoq, tassa innaallagiamut akit siunissami annikillisinneqassammata uuliamillu isumalluuteqarneq annikillisillugu. Peqatigisaanik CO₂-mik aniatitsinerit tamarmiusut annikinnerulerpata tamanna avatangiisitigut iluaqutaasumik sunniuteqassalluni. Avatangiisitigut atasinnaasumik aningaasaliinerit allat assersuutigalugu tassaasinnaapput eqqakkanik ikuallaasarfik, inissiat kiassarnissaannut kissamik iluaquteqartoq. Taamatut aaqqiineq aamma aningaasaqarnikkut pilerinartumik aningaasaliinerunersoq nalorninarneruvoq.

Piumasaqaat 3: *Pisortat aningaasaliineri inuiaqatigiit avatangiisitigut aamma inunnut atasinnaasumik ineriartornerannut iluaqutaanerimut naleqqiullugu nalilersorneqassapput.*

Naalakkersuisut kissaatigaat pisortat aningaasaliineri tamarmik atasinnaasumik ineriartornermut naleqqiullugu nalilersorneqassasut. Kikkut tamarmik assigiimmik periarfissaqannginnerannik peqquteqartumik inuiaqatigiinni assigiinngitssutsip annikillisinneqarnissaa kissaatigaarput. Aningaasaqarnikkut periarfissanut atuuppoq, kisianni aamma inuit nuttarsinnaanerimut periarfissiilluni.

Aamma siunissami kinguaariit avatangiisinik peqqinnartunik alliarforfeqarnissaannik akisussaaffeqarpugut. Aalajangiinerit ullumikkut aalajangiiffigisagut avatangiisitsinnut sunniuteqarput taamaattumillu pisortat aningaasaliineri tamarmik avatangiisitigut isiginiagassanut aamma naleqqiullugit nalilersorneqartariaqarlutik.

Soorlu aamma akiitsut siunissami kinguaariinnut sunniuteqartussat, taava aamma siunissami kinguaariit avatangiisinik peqqinnartunik atukkatta assignanik nuannaaruteqarnissannut akisussaaffeqarpugut.

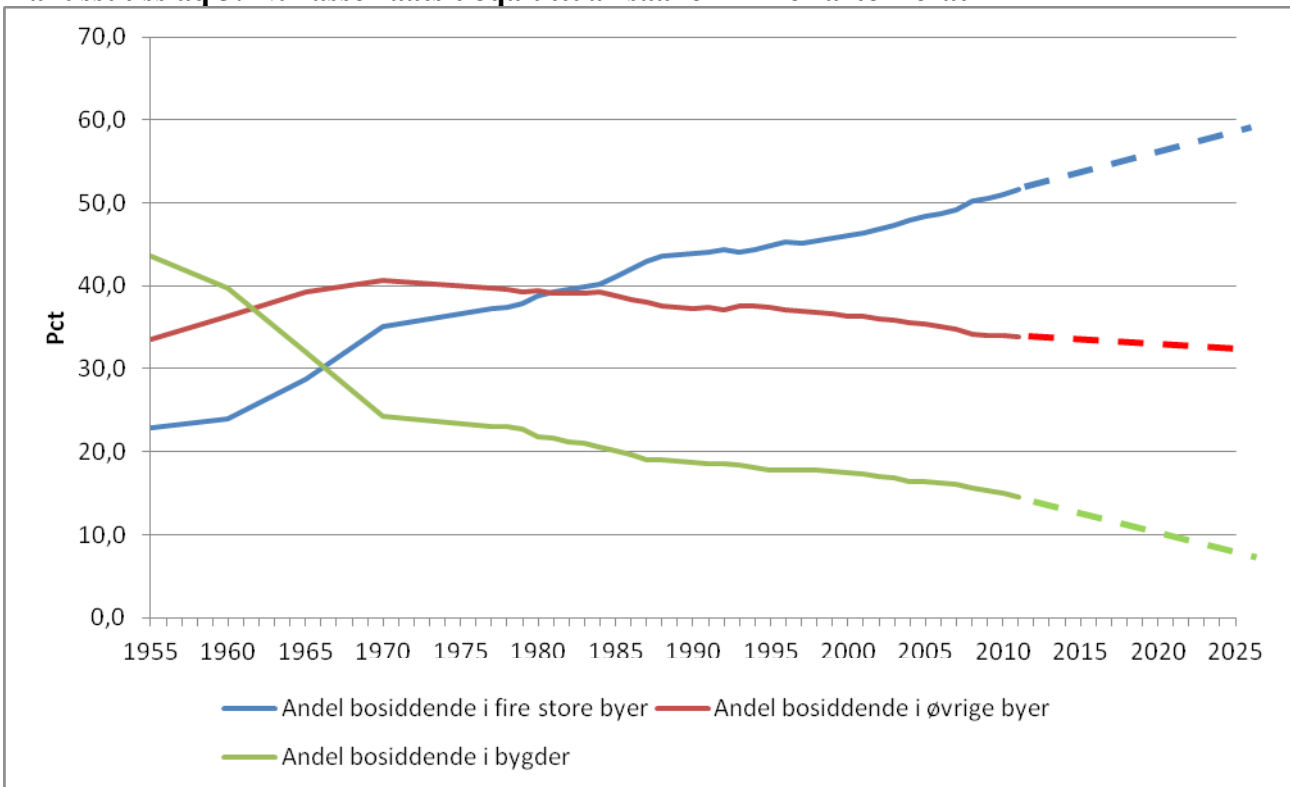
5.4. Piumasaqaat 4: Nuna tamakkerlugu nunallu immikkoortuini ineriartorneq

Atasinnaasumik inuiaqatigiit ineriartornissaat angusinnaajumallugu nunamut tamarmut aamma nunap immikkoortuini aningaasaliinerit akornanni oqimaaqatigiittoqassasoq.

Attaveqaatini atortulersuutinilu inissianilu aningaasaliinerit siunissamut ungasinnerusumut aningaasaliinerupput. Taamaattumik siunissami ungasinnerusumi inuiaqatigiit qanoq aaqqissugaanerisa isikkoqarnissaata nalilersornissaa pissusissamisoorpoq. Pisortat suliffiutaannut attaveqaatinut atortulersuutinullu siunissami pisariaqartitsinerit nalilersornissaannut innuttaasut nikerartarnerat aallaaviulluuartuuvoq.

Takussutissiap ataaniittup takutippaa innuttaasut amerliartuinnartut illoqarfinnut anginerusunut nuuttarsimasut. Taamatut pisoqarpoq naalackersuinikkut qanoq ingerlatsisoqarsimanagera imaluunniit allatigut aningaasarsiornikkut pissutsit apeqqutaatinnagit. Tamanna pissuseq nunani allani tamani takuneqarsinnaavoq, aamma nunani issittuni allani. Nuttarsinnaanermik misissuinerup 2009-meersup takutippaa innuttaasut nalinginnaasumik nuttarsinnaasut ukiullu tamaasa nunatsinni inuppasuit nuuttartut. Misissuinerup aperineqartut 40 pct.-iisa missaat akipput ukiut tallimat iluanni nuunnissartik ilimagalugu. Misissuinerup aamma takutippaa suliffik aamma inissiaq nuunnissaq pillugu aalajangiinermi pingaaruteqarluartuusut.

Takussutissiaq 3: Nunasseriaatsit oqaluttuarisaanermi ineriartornerat

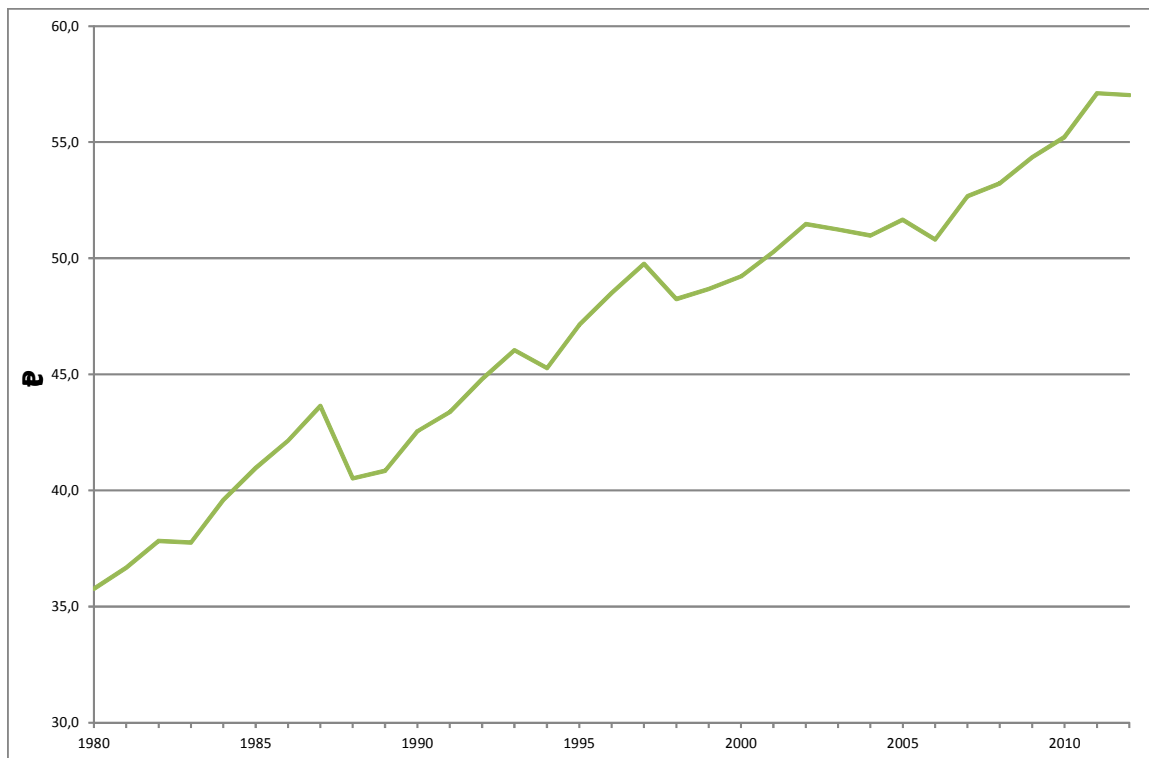

Nassuiaat: Kangerlussuaq 2001-mi nunaqarfinggorpoq. Piffissami tamarmi illoqarfiit anginerit sisamat tassaapput: Nuuk, Sisimiut, Ilulissat aamma Qaqortoq.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik, Kisitsisinik paasisutissaasivik & Ministeriet for Grønland: Kalaallit Nunaanni sulisinnaasut 1975-95, 1978.

Takussutissiap qulaaniittup takutippaa innuttaasut affaat 2010-mi illoqarfinni angisuuni sisamani najugaqartuusut affaasalu sinneri allat illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu najugaqartut. Ineriartornerup taassuma 2025 tikillugu siumut naatsorsornerani takuneqarsinnaavoq innuttaasut 40 pct.-ii illoqarfiit anginersaasut sisamat avataanni suli nunassisimassasut. Taamaattumik innuttaasut taakku ullutsinnut naleqquttunik inissianik atuarfinnillu pitsaasunik atuisinnaasunngorlugit pisortat aningaasaliinissaannut siunissami aamma piviusumik pisariaqartitsisoqassaaq. Aningaasaliinerilli taakku inuussutissarsiornikkut ineriartornermut sumiiffinni periarfissanut oqimaatigiissinneqassapput. Nunap immikkoortuini assigiinngitsoqarsinnaavoq innuttaasut amerlassutsimikkut amerleriarlutik. Takussutissiami ataaniittumi takutinneqarpoq Tunumut tamarmut annertuumik pingaaruteqarsimasumik Tasiilami innuttaasut annertusiartuinnartumik amerliartorsimanagerat.

Takussutissiaq 4. Tunumi innuttaasut tamarmiusut ilaat Tasiilamiittut, 1980-2012

Najoqutaq: Naatsorsueqgissaartarfik, Kisitsisitigit paasissutissaasivik, marts 2012.

Pisortat aningaasaliineri nunami innuttaasut tamarmik ineriartornermi assigiimmik peqataanissaannut periarfissiissapput. Aningaasarsiornikkulli suut imminut akilersinnaanerinit naleqqiullugu killiliisoqarpoq, aamma ineriartornerup isorliunerusunut nuunneqarnissaa ajornarluni. Aamma ineriartornissamut ilimagisaqarfiusumut qaninnerusumut inuit nuunnissaannut akornusiisut peerneqarnissaat taamaaqataanik pingaarluni.

Naalakkersuisut kissaatigaat sumiiffinni suliffissaqarnermut ilinniagaqarnissamullu periarfissaqartunut innuttaasut nunassissinnaanerinit aporfiliisut peerneqarnissaa inuiaqatigiit pitsaanerulissasut.

Piumasaqaat 4: *Pisortat aningaasaliinerit aningaasaqarnikkut imminut akilersinnaasut, aamma atasinnaasumik ineriartornermut iluaqutaasussat siunissami ungasinnerusumi inuussutissarsiornikkut ineriartornissamut aamma innuttaasut siuariartornissaannut sumiiffinni ilimagineqartuni inissinneqassapput.*

Tulliuttumi inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarummut missingiut saqqummiunneqarpoq, 2012-mi atuuttunik paasissutissanik piumasaqaatinillu tunngaveqartoq. Inuiaqatigiinni

tunnavigineqartut allanngornissaat – aamma malunnaatilimmik – allanngornissaannut periarfissaqarpoq, uuliamik nassaartoqarpat, saviminissamik piaaffimmik imaluunniit aluminiumik aatsitsivimmik ammaasoqarpat. Akiitsut pillugit tunnigaviit tulleriarinermilu piunasaqaatit qulaaniittut taakkununga allannguinernut qajannaatsupput. Atani allasimasut tulleriarinerit aalajangersimasut akerlianik allanngorsinnaapput tunnigaviit pingaaruteqartut allanngortinneqarpata.

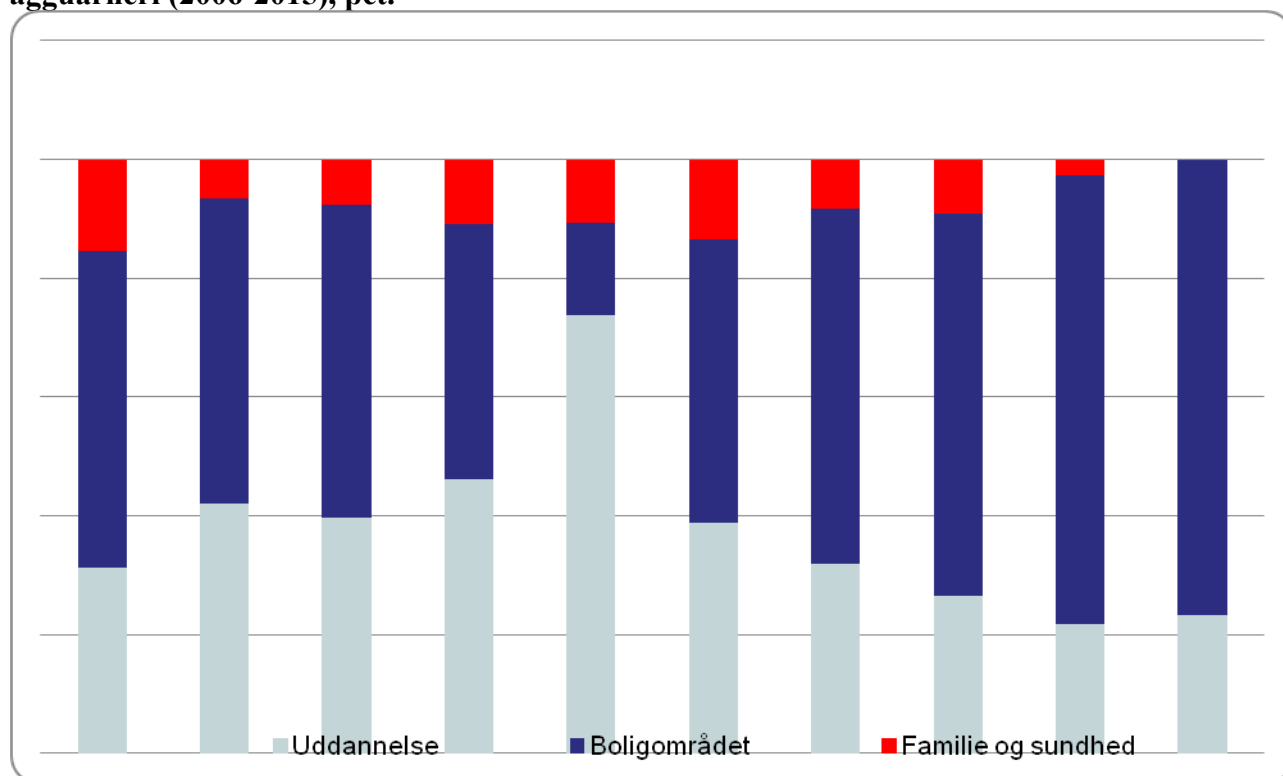
6. Pisortat aningaasaliineri

Innuttaasut suliffeqarfiillu pisinnaasamikkut ineriartortitsinissamut tunngavissiisumik ullutsinnut naleqquttumik attaveqaateqarnissaannik atortulersuuteqarnissaannillu qulakkeerinissaq pisortat suliassaasa pingaarnersaraat. Sanaartornermi attaveqaatini pisortat aningaasaliinerat naalakkersuinikkut aningaasaqarnikkullu anguniakkat anguneqarnissaannut sakkunut ilaapput. Inissianik, mittarfinnik imaluunniit pisortat suliffiutaannik pisortat sanaartornermik aallartitsinerat namminermi anguniagarineqanngilaq. Pisortat aningaasaliinerit aallaaviatigut siaruartinneqassapput, taamaalilluni sanaartornermi ingerlataqartuni suliaqarneq qajannaatsoq qulakkeerneqarluni, aamma ingerlataqarfimmi sulisoqarnermut tunngavik pilersinneqarluni. Piffissami aningaasarsiornikkut ingerlanerluffiusuni eqqarsaatigineqarsinnaavoq sanaartornermi pilersaarutit ataasiakkaat siuartinneqarsinnaanersut.

Attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutini anginerusuni amerlanertigut pisortat piginnittuusarput (piginneqataasarput). Tamanna isumaqarpoq immikkoortoq pillugu ataatsimoortumik periusissaq pillugu kommuninik, Namminersorlutik oqartussanik aamma Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinnik suliniutit ataqatigiissarnissaat pisariaqartoq, taamaalilluni immikkoortumut ataasiinnarmut eqqarsarnej aamma ataaniittunik pitsanngorsaaneq annikillisinneqarluni.

Ukiuni siullerni aggersuni (ukiuni missingersuusiorffiusuni) sanaartornermut missingersuutit sanaartornermi pilersaarutinut akuerineqareersimasunut aamma aallartinneqareersimasunut atugassanngortinneqareersimapput. Ineqarnermut tunngasut ukiuni kingullerni immikkoortuni annerpaamik salliutinneqarsimapput.

Takussutissiaq 5: Namminersorlutik Oqartussat sanaartornermi aningaasartuutaasa agguarneri (2006-2015), pct.

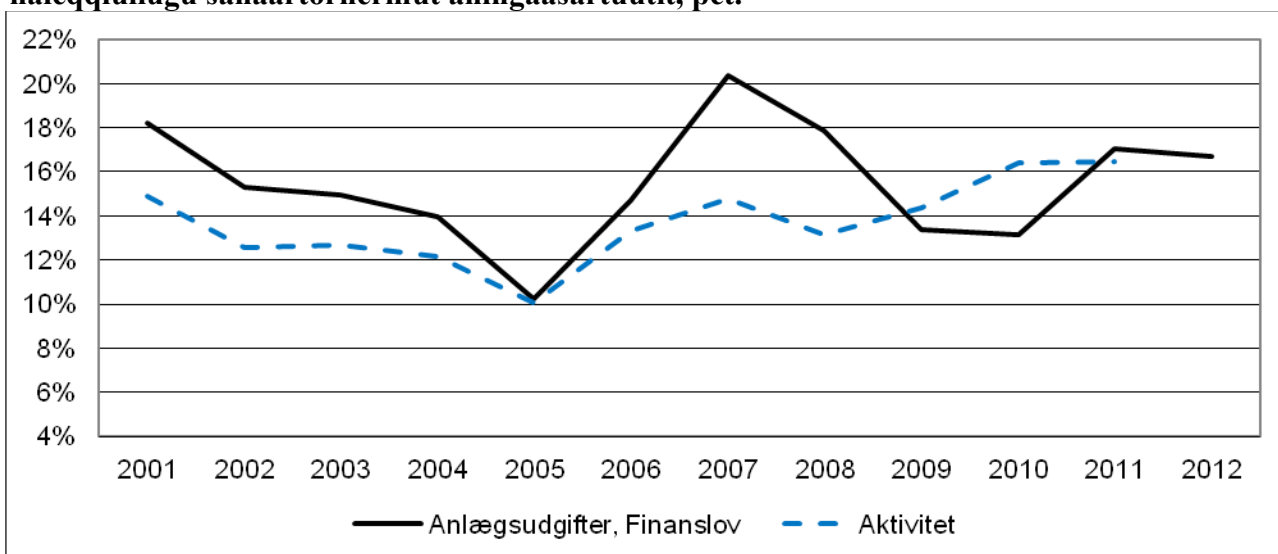

Najoqutaq: 2012-mut Aningaasanut inatsit

Takussutissiap qulaaniittup piffissami ukiuni qulini sanaartornermut tunngasuni Namminersorlutik oqartussat aningaasartuutigisimasaat aamma missingersuusiarisimasaat takutippai. Toqqaannartumik aningaasartuutit taakku saniatigut aningaasanut inatsimmi aamma Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsinerit missingersuusiorneqarput. Nukissiorfiit aallaaviatigut nunatta karsiani 180 mio. kr.-inik taarsigassarsinissaminut killeqarpoq. Taakku saniatigut ukiuni kingullerni erngup nukinganik nukissiorfiliornernut annertunerusunik taarsigassarsisoqarsimavoq. Erngup nukinganik nukissiorfiliornernut annertunerusunik taarsigassarsisitsinissamut missingersuusiorneqarsimangimmat sanaartornermik taakkuninnga ingerlataqarnerit 2014-mi aamma 2015-mi 180 mio. kr.-inut appassapput. Nukissiorfinni sanaartornermik ingerlatat atuisunit akilerneqarput, tassa ingerlatseqatigiiffimmuut imminut aquttumut aningaasartuutit tamarmik taarsigassarsinikkut aningaasalorsorneqarmata taamaattumillu nunatta karsianut utertillugit akilerneqartussaammata. Peqatigisaanik Nukissiorfiit ukiut siuliini taarsigassarsisitsinerniit akilersuuteqarmata Ingerlatsinerimut, Sanaartornermut Taarsigassarsisitsinermullu inerneq 2014-mi aamma 2015-mi 30 mio. kr.-iuvoq siunissamilu ungasinnerusumi tamanna nunatta karsianut ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit isertitanut mumissalluni.

Sanaartornermut aningaasartuutit annerusumik akileraarutigut akitsuutigullu ingerlaavartumik isertitaqarnikkut aamma naalagaaffimmit ataatsimoortumik tapiissutinit aningaasalersorneqarput. Taamaattorli erngup nukinganik nukissiorfiliornermut 250 mio. kr.-inik taarsigassarsisoqarsimavoq. Ilulissat eqqaanni erngup nukinganik nukissiorfiliornerup aningaasalersornissaanut suli allanik 800 mio. kr.-inik taarsigassarsisoqarnissaanik missingersuusiortoqarsimavoq, aamma Sanaartornermut Iluarsaassinermullu Aningaasaateqarfip appariartortinnissaanut.

Takussutissiaq 6: Aningaasanut inatsimmi ingerlatsinermit aningaasartuutitut naleqqiullugu sanaartornermut aningaasartuutit, pct.

Najoqqutaq: 2012-mut aningaasanut inatsit, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik aamma Sanaartornermut iluarsaassinermullu aningaasaateqarfik.

Takussutissiap qulaaniittup takutippaa sanaartornermi aningaasartuutit, aningaasanut inatsimmi missingersuutigineqarsimasut aamma Sanaartornermut Iluarsaassinermullu aningaasaateqarfimmiit aallaaviusimasut. Titarnerit taakku marluk akornanni nikingassummut pissutaavoq aningaasat qanoq ilinerani aningaasaliissutigineqarsimaneri aammalu inuiaqatigiinni qanoq ilinerani (sulisoqarnikkut) sunniateqarsimanerisa akornanni nikingasoqarnera.

Sanaartornermut pilersaarutitut ilisarnaataapput ukiuni arlalinni ingerlasarneri, aamma ukiuni missingersuusiortifiusuni 2014-mi aamma 2015-mi aningaasat missingersuutigineqartut amerlanersaat pilersaarutitut aallartinneqareersimasunut imaluunniit akuersissutigineqareersimasunut pituttunneqareersimapput. Ukiuni missingersuusiortifuni ingerlaavartumik ingerlatsinermit sanaartornermullu killiffimmi (IS) amigartooruteqarnissaq missingersuusiorneqarpoq.

Tabel 3: IS-mi killiffik, mio. kr.

	AI2011	AI2012	UM2013	UM2014	UM2015
IS-mi killiffik	13	1	-94	-53	-113

Najoqqutaq: AI2012

IS-mi killiffimmi ingerlaavartumi amigartoornerup aamma sanaartornermi aningaasaliinerit pisariaqartinnerisa annertusiartornerat marloqiusamik ajornartorsiortitsivoq, sanaartornermi aningaasalersuinerit nutaat aningaasalersornissaannut periarfissat ajornerulersillugit peqatigisaanillu IS-mi angusat oqimaaqatigiissillugit. Tamatuma erseqqissarpa tulleriaarinissaq pisariaqartinneqartoq.

Aningaasanut inatsisini sanaartornermi aningaasat tamarmiusut agguarneri ukiuni ataasiakkaani nunaqarfinnut agguarneqarput. Ukioq 2011 pillugu immikkut maluginiarneqassaaq ilinniartut ineqarfiinut aamma skolehjemminut katillugit 141 mio. kr.-inik ilassutitut aningaasaliisoqarmat, Uummannami 40 mio. kr.-inut, Tasiilami 7 mio. kr.-inut, Aasianni 45 mio. kr.-inut, Sisimiuni 45 mio. kr.-inut aamma Qaqortumi 4 mio. kr.-inut agguarlugit. Tabellimi ataaniittumi ukiuni ataasiakkaani aningaasanut inatsisini aningaasat aningaasaliissutigineqartut eqikkarneqarput. Ilassutitut aningaasaliinerit qulaani allassimasut aatsaat 2011-p kingorna sunniuteqalissapput sanaartornermi pilersaarutit ineriartorneri naapertorlugit.

Tabel 4: Sanaartornermi aningaasartuutit nunamut agguarneri, missingersuutit kisitsisital, mio.kr.

	2008	2009	2010	2011
Nanortalik	3	5	19	28
Qaqortoq	29	46	27	29
Narsaq	11	17	26	11
Paamiut	27	23	31	1
Nuuk	62	188	275	362
Maniitsoq	8	9	21	3
Sisimiut	239	145	62	29
Kangaatsiaq	14	7	4	5
Aasiaat	15	1	2	21
Qasigiannuguit	29	31	8	1
Ilulissat	6	22	146	219
Qeqertarsuaq	0	0	0	0
Uummannaq	14	23	2	3
Upernavik	33	22	21	10
Qaanaaq	2	0	0	0
Ammassalik	6	2	0	0
Ittoqqortoormiit	3	2	3	0
Sanaartornermi aningaasartuutit kommunitut agguarneqanngitsut	363	227	250	152
Sanaartornermi aningaasartuutit katillugit	864	770	879	873

*Najoqqutaq: Sanaartornermut iluarsaassinermullu aningaasaateqarfik pillugu nassuiaat 2008-2010
Nass.: 2011 tassaapput kukkumersuineq sioqqullugu kisitsisaagallartut.*

Pisortat illuutaannik sanaartugaannillu aserfallatsaaliineq nutarterinerlu

Namminersorlutik oqartussat pigisaanni inissiat amerlanersaanni Namminersorlutik Oqartussat iluarsaassinikkut annertuumik kinguaattoorsimapput. Peqatigisaanik aamma attaveqaatinut atortulersuutinullu tunngasuni, pingaartumik umiarsualivinni mittarfinilu aserfallatsaaliinikkut iluarsaassinermilu aningaasaliinissamut annertusiartortumik pisariaqartitsisoqarluni. Pisortat suliffiutaanni, pingaartumik meeqqat atuarfiini, aamma iluarsaassisoqarnissaanut annertuumik pisariaqartitsisoqalersimavoq. Tassunga ilanngutissaaq inissiani aamma pisortat suliffiutaanni oquttoqarnerata malitsigisaanik iluarsaassinissamik pisariaqartitsilerneq. Inuiaqatigiit ukiuni kingullerni arlalissuarni aningaasartuutit taakku kinguartinnissaat akuerisimavaat akiligassarlu qanittukkat akilerneqartariaqarluni. Taamatut ineriartorneq attanneqarsinnaanngilaq.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaatsuunerme, maannakkut aaqqissugaaneq aalajangiussimaneqarpat, innuttaasulli katitigaaneri allanngortinneqarpat, pisortat

aningaasartuutaasa qanoq ineriartornissaat siumut naatsorsorneqarput. Inerneq tassaavoq isertitanit sukkanerujussuarmik aningasartuutit qaffakkiartussasut. Ajornartorsiut taanna minnerusutut nalilerneqarsimavoq, tassa pisortat aningaasartuutaat ullumikkut appassisumiitinneqarnerat sillimaffigineqanngimmat, nutarterinissamut aserfallatsaaliinernullu naammattunik immikkoortitsisoqarneq ajorluni. Aningaasartuutit piffissap ilaani appassisumiitinneqarsinnaapput, pisortalli pigisaasa nungullarnerinik tamanna kinguneqarluni, tassa inissiat, pisortat suliffiutaat attaveqaatit atortulersuutillu.

Nammatassat siunissami kinguaariinnut nuunneqartarnerinik ukiorpassuarni ileqqoq Naalackersuisunit qimanniarnearpoq. Pisortat pigisaannik nalilinnik isiginneriaatsip allanngortinnissaa pisariaqarpoq, tassani pineqarput pisortat suliffiutaat, inissiat aamma attaveqaatit atortulersuutillu. Pisortat aningaasaliinerinut atatillugu nutarterinerimut aserfallatsaaliinermullu tunngavik ataani saqqummiunneqarpoq.

Aserfallatsaaliinermi nutarterinermilu tunngavik: *Nutarterinerimut aserfallatsaaliinermullu aningaasanik immikkoortitsisoqassaaq taamaalilluni pigisat aningaasatigut atornerarnerisalu nalingi pigiinnarneqarlutik.*

Pisortat pigisaasa nalingi naatsorsornissaat ajornakusoorpoq. Sumiiffinni nalillit pillugit niuerfimmi akimik aalajangersaaneq sapernartillugu sanaartoqqinnerani aningaasartuutit aallaavigineqassapput. Aserfallatsaaliinermi nutarterinermilu tunngaviup nanginneratut aningaasaatit tamarmiusut naatsorsornissaat pisariaqartinneqarpoq. Pilersaarutitut nutaanut atatillugu ingerlatsinermi aningaasartuutit qaffanneri aalajangiinissamut tunngavissiamut ilanngullugit naatsorsorneqassapput, qulaani piumasaqaat 1 aamma 2 naap.

Pisortat suliffiutaanni aningaasaliinermi pisortat immikkoortui sorliit tamatuma kingorna ingerlatsinerimut aserfallatsaaliinermullu pisussaaffeqarnerannik eqqarsaasersuutininik aalajangiinissamut tunngaviup imaqarnissaa pingaarpoq. Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit sanaartornermi pilersaarutit pillugit suleriaatsimik nutaamik pilersitsinissamik siunertaqartumik kommunit aamma Namminersorlutik oqartussat suleqatigiillutik suleqatigiissitamik pilersitsipput.

Inissiat pillugit nassuiaammi aserfallatsaaliinermi nutarterilluniluni sulineq siunissami qanoq aaqqissuunneqarnissaanut sukumiisumik pilersaarut saqqummiunneqarpoq.

6.1. Ilinniartitaaneq

Naalackersuisut anguniagaat tassaavoq inuusuttut 70 pct.-ii 2025-mi piginnaalersitsisumik ilinniagaqalissasut. Anguniagaq taanna annertuujuvoq, annertuumik ataatsimoortumillu suliniuteqarnissamik pisariaqartitsisoq. Suliniummi pisariaqartumi pingaaruteqartoq tassaavoq ilinniartunut ineqarfinnik aamma skolehjemminik sanaartorneq, kiisalu maannakkut ilinniarfeqarfiit allilerneqarnissaat.

Sulisinnaasut ilinniartitaaneranni aningaasaliineq innuttaasunut ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu tamarmiusunut erseqqissumik iluaqutaasussaavoq. Innuttaasulli tamarmik piukkunnartumik ilinniartitaanermut isersinnaannissaat Naalackersuisut angauniagaanni pingaaruteqarpoq. Inuiaqatigiinni assigiinngissutsip annikillisinnaasut tamanna sakkuuvoq nukittoq. Assigiinnginnerit annikillisinneqarnissaannut ilinniartitaaneq sakkussaalluurtuuvoq inuiaqatigiinnullu atasinnaasunut iluaqutaalluni, inuit ataasiakkaat nammineq inuunertik qanoq ingerlatissanerlugu pitsaanerpaanik periarfissiisoq. Ilinniartitaanerup sunniutai siunissamut ungasissumoortuupput, ilinniartitaanerullu qaffasissusiata qaffannissaanut periarfissaq annertoorujussuulluni. Ilinniartitaanermi aningaasaliinerniit isertitat inunnut aningaasaqarnermullu tunngasuupput.

Ilinniartitaanermik aaqqissuussineq ullumikkut amerlanerusunik ilinniartitsinissamut piareersimanngilaq, ilinniagaqalernissamullu akornusiisunik imaluunniit ajornartorsiortitsisunik aporfissaqarluni. Ilinniartitaanermut pilersaarummi ilinniagaqartunik ingerlataqartunik amerlanerusunut inissaqartitsisumik ilinniartitaanermik aaqqissuussinerup qanoq allilerneqarnissaanut ataatsimut pilersaarummik saqqummiussivoq. Ilinniartitaanermut Naalackersuisoqarfiup 2025-mut pilersaarummi anguniakkap anguneqarnissaanut sanaartornikkut pisariaqartititik siumut naatsorsortissimavai. Ilinniartut ineqarfiinik sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut 1,17 mia. kr.-inik annertussuseqarput.

Aningaasanut inatsimmi meeqqat atuarfiini illut nutarternissaannut allilernissaannullu aningaasartuuteqarnissaq aamma missingersuusiorneqarpoq. Siunertamut tassunga ukiumut 80 mio. kr.-it immikkoortinneqarput. Aningaasanut inatsimmi aamma ingerlataqarnerup ilimagisamik qaffasinnerunissaanut aningaasalersuinermut ilinniartitaanermi sillimmatini immikkoortitsisoqarsimavoq. Ilinniartitaanermi periusissami ilinniartitaanerup qaffasissusianik

kivitsinissaq pillugu pilersaarummik ataatsimoortumik saqqummiussisoqartussaammat siunissami ilinniartitaanermut sillimmatissanik taamaaqataanik pisariaqartitsisoqassanngilaq. Ilinniartitaanermut sillimmatiniit aningaasat taamaattumik ilinniartitaanermut periusissami sanaartornermut aningaasartuutit aningaasalersornissaannut ilaatinneqassapput. Tabellimi ataaniittumi ilinniartitaanermut tunngasuni aningaasalersuinissamut pisariaqartitsineq tamarmiusoq takutinneqarpoq.

Tabel 5: Ilinniartitaanermut periusissap naammassineqarnerani sanaartornermi aningaasartuutit, mio. kr.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sanaartornermi aningaasartuutit katillugit	47	175	200	205	180	180	180	110	110	170	140	140	130
<i>Ilinniartitaanermi periusissaq</i>	47	175	200	125	100	100	100	30	30	90	60	60	50
<i>Kommunini atuarfiit</i>	0	0	0	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Ilinniartitaanermut sillimmatit	5	77	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121	121
Ilinniartitaanermut aningaasanut inatsimmi pisariaqartinneqartut	42	98	79	84	59	59	59	0	0	49	19	19	9

Najoqutaq: Ilinniartitaanermut Naalackersuisoqarfik.

Nass.: 2012-mut aningaasanut inatsimmi aamma ukiumut missingersuusiorfiuni ukiumut 80 mio. kr.-it immikkoortinneqarput. Taamaattumik siunertamut tassunga 2015 tikillugu aningaasaleeqqittoqarnissaanik pisariaqartitsisoqanngilaq.

Tabellip qulaaniittup takutippaa ilinniartitaanermut sillimmatiniit aningaasat atornerisigut ilinniartitaanermut periusissamut atatillugu sanaartornermi aningaasartuutit aningaasalersuinerup ilaanut nassaartoqarsinnaasoq. Aningaasalersuinissamulli pisariaqartitsinernik suli matussuserneqangitsunik peqarluni.

Ilinniartitaanermut periusissami tamarmiusumi tamatuma kingorna ingerlatsinermut aningaasartuutissat aamma ilinniagaqarnersiutinut il.il. aningaasartuutit qaffanneri naleqqussarlugit ilanngunneqassapput. Suliniutit taakku nutaat saniatigut meeqqat atuarfiisa nutarternerinut allilerneqarnerinullu suli suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqassaaq. Sulinermut tassunga ukiumut 80 mio. kr.-it immikkoortinneqarput.

Ilinniartitaanermut periusissap malitsigisaanik sanaartornermut kissaatit annertoorujussuit aningaasalersornissaasa ilai ilinniartitaanermut sillimmatini missingersuutigineqartunut nassaarineqarsinnaapput, tassani sumut atorneqarnissaannut suli immikkoortinneqanngitsut 2015-imiit ilinniartitaanermut tunngasunut 121 mio. kr.-it missaat missingersuusiorneqarlutik. 2014-mi aamma 2013-mi ilinniartitaanermut sillimmatit ilai atugassanngortinneqareersimapput.

Tullerriiarinermi piumasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Ilinniarfeqarfanni aningaasaliinerit tullerriiarinermi piumasaqaatit sisamat taakku malillugit nalilersorneqassapput. Ilinniartitaanerup, inuuneq naallugu, qaffasinnerusumik isertitaqarnikkut ataasiakkaanut pitsaasumik iluanaaruteqartitsisarnera uppersarluarneqarnikuuvoq. Kingullermik Danmarkimi Arbejderbevægelsens Erhvervsråd februar 2012-meersumik misissueqqissaarnermi uppersarneqarpoq, procentingorlugu uuttoraanni, ilinniagaqarnikkut inuinnaat aningaasaqarnerisigut iluanaarut (akileraarutit akilereerlugu isertitat pisissutaasinnaasut) 12-24 pct.-iusoq. Iluanaarut annertunerpaq ilinniartitaanerit sivilisunersaniippoq, ilinniartitaanerilli tamarmik ataasiakkaanut toqqaannartumik aningaasaqarnikkut iluanaaruteqartitsippot, inuunermi suliffiusoq tamaat isertitat tamarmiusut isigissagaanni. Misissueqqissaarnerup aamma takutippaa ataasiakkaat akissarsiaqarnerulermata taava naammassisaqarsinnaassuseq aamma akileraarutitut akiliutit qaffattut. Procentingorlugit uuttoraanni ilinniagaqartumiit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarut 26-63 pct.-it akornanniippoq. Kalaallit Nunaanni assigusumik misissuisoqarnikuuvoq ilaatigut Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqarfiiit 2010-mi, tassani takuneqarsinnaalluni ilinniagaqarneq inummut ataatsimut 46 aamma 103 procentit akornanni inuussutissarsiornermi isertitaqarnerulersitsisartoq.

Inerniliisoqarsinnaavoq ilinniartitaanermiit aningaasaqarnikkut iluanaarut pitsaasuusoq annertuujusorlu. Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuaq isumaliutissiissummini naatsorsorpaa ilinniartitaanikkut suliniutissatut kaammattuutigineqartoq 2030-mi akileraarutitigut akiliutit qaffannerisigut 100 mio. kr.-inik immikkut isertitaqartitsiumaartoq.

Ilinniartitaaneq assigiinnginnerup annikillisinneqarnissaanut sakkuvoq nukittoq inuiaqatigiillu atasinnaaneranut iluaqutaalluni, inuit ataasiakkaat nammineq qanoq inuunissamat aalajangiinissamat pitsaanerpaamik periarfissaqartillugit. Kisimiitillugu isigigaanni ilinniartitaanerup qaffasiffianik qaffaaneq aningaasaqarnikkut ingerlatsinerit qajannartuunermik

ajornartorsiuteqarneq annikillisinngilaa; aamma sulisinnaasut 80 pct.-ii piginnaalersitsisumik ilinniagaqaraluarpata. Tamatumunnga pissutaavoq ilinniagaqarnerup qaffasinnera qaffappat, taava naammassisaqarsinnaassuseq qaffattarpoq taamaalillunilu akissarsiat aamma. Nuussinikkut isertitat amerlanertigut ilaatigut akissarsiat qaffannerinut iluarsineqartarmata akissarsiat qaffannerisa pisortat aningaasartuutaasa qaffannerinik aamma kinguneqassapput. Akerlianilli aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaatsuuneranik pitsannguuteqartitsilluni, inuit immikkut piunasaqaatitaqanngitsumik pilersorneqarnermiit suliffeqalernermit nuunnerisigut pitsaanerulissaaq. Ilinniagaqarsimannginnermut naleqqiullugu ilinniagaqartuugaanni suliffeqalernissaq ajornannginnerugaluartoq immikkoortuni allani nutarterisoqarnissaa aamma pisariaqarpoq, aningaasaqarnikkut ingerlatsinermit qajannaassuseq qulakkeerneqassapput.

Ilinniartitaanermi aningaasaliinerit inuiaqatigiinnut innuttaasunullu ataasiakkaanut nalinginnaasumik pitsaasumik ingerlatsinerupput, ilinniarfeqarfinili aningaasaliinerit tamarmik ilinniagaqassapput qaffasissusia tamarmiusoq taamaaqataani qaffatsinneq ajorlugu. Taamaattumik allanut aningaasaliinernut naleqqiullugu ilinniartitaanermut tunngasuni aningaasat atorneqartut ingerlaavartumik nalilersorneqartariaqarput.

6.2. Ineqarnermut tunngasut

Inissianik piunasaqarnermut naapertuuttumik inissianik ullutsinnut naleqquttunik ullumikkut qinigassaqaanngilaq. Taamaattumik inissiaqarfimmi tamarmi allannguisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq aamma inissiaqarfimmi pisortat annertuallaamik inissisimanerat nutarterneqartariaqarluni. Kikkut tamarmik inissiamut naammaginaratumut pissarsinissaannik isumaginninnissaq pisortat ingerlataqarfii pingaarnersatut suliassaraat, tamatumali assiginngilaa pisortat ingerlataqarfii kikkunnut tamanut inissianik sanaartussasut.

Pisortat inissiaataanni nutarterinikkut annertuumik kinguaattoortoqalersimavoq. Tamanna isumaqarpoq inissiat naligisa aalajangiussimanissaannut allanut naleqqiullugu annertuumik aningaasaliisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqartoq. Kinguaattoornermut pissutaavoq aserfallatsaaliinermi nutarterinerinullu aningaasanik ikippallaartunik siusinnerusukkut immikkoortitsisoqarsimanera. Aningaasartuutit taakku maannakkut akilerneqartussanngorput tamannalu aningaasaqarnikkut qajannaassusermut ajortumik sunniuteqartussaavoq, kisiannili inuiaqatigiinni atasinnaasumik ineriartornerup ingerlatiinnarnissaanut pisariaqartinneqarlutik.

Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaanik malitseqartitsineq pillugu Naalakkersuisut nassuiaataanni uparuarneqarpoq inissiaqarnermut tunngasuni allannguinnissamik pisariaqartitsisoqartoq. Innuttaasut amerlanerpaartaat inissiani imaluunniit illuni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit aningaasalersorneqarsimasuni najugaqarput. Aamma siunissami inissiani pisortat aningaasaliinissaat pisariaqartinneqartussaavoq, Naalakkersuisulli takorluugaat tassaavoq inuit inissianik pigisaqalernissaannut aamma namminersortut inissianik attartortitsisarnissaannut inissaqartitsisoqalissasoq.

Nuna tamakkerlugu inissiaqarfinnik ingerlalluartunik peqanngilaq taamaattumillu inissiaqarnikkut pissutsit aalaakkaasuunngippata inissianik pisinermi inuit taamaallaat aningaasalersuinissaannut periarfissat annikinnerullutik. Immikkoortuni taakkunani innuttaasut inissianik naammaginartunik pissarsisinnaanissaat pisortat ingerlataqarfiisa isumagissuaat.

Inissiaqarnermi allilerinermi siunissami piumasaqarneq sumi annertunerpaajussanersoq misissoqqissaarneqartariaqarpoq. Ilimagineqarpoq nunap immikkoortuini suliffeqarnissamut imaluunniit ilinniagaqarnissamut periarfissaqarfiusuni piumasaqarneq annertunerpaajussasoq. Inissiaqarnermi allilerineq sulisinnaasut nuttarsinnaanerannut naleqqussarneqassaaq – taamaalillunilu suliffeqarnermut ilinniartitaanermullu ingerlatsinermut aamma.

Ullumikkut innuttaasunut tamanut tapiisoqartarpoq inissialiornermullu tapiissutit ilarujussui inoqutigiinnut pisortanit tapiissuteqarnissamut pisariaqartitsinngitsunut tunniunneqartarlutik. Innuttaasut inissianut aningaasartuutaannut ukiut tamaasa katillugit 400 mio. kr.-it missaannik tapiisoqartarpoq, taakkunanga 110 mio. kr.-it missaat ineqarnermut toqqaannartumik tapiissutitut. Sinneri toqqaannanngitsumik imaluunniit ”ersinngitsumik” tapiissutitut, isertitaqqortuunut isertitakitsunullu. Tamanna aningaasalersorniarlugu Namminersorlutik Oqartussat akileraarutiniq qaffasinnerusunik akitsuutinillu amerlanernik akiliisitsiniartariaqarput.

Inissiaqarnermut tunngasut allanngortinnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat taamaalilluni piviusumik pisariaqartitsisut kisimik ineqarnermut aningaasartuutitut matussutissanik tapiissutisisalerlutik. Kikkut tamarmik inissiamik pitsaasumik akissaqanngitsut aningaasatigut pisariaqartunik tapiissutisinissaat Naalakkersuisut isumaginiarpaat. Peqatigisaanik inissiamik pitsaasumik akiliisinnaassuseqartut aamma taamaaliornissaat Naalakkersuisunit kissaatigineqarluni.

Inissiaqarnermut tunngasut immikkoortuuvoq aningaasaqarnikkut pilersaarusiornikkullu pingaaruteqartoq, aamma inissiaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi immikkoortumi suliarineqartussaasoq. Tassani inissiaqarnikkut ingerlatsineri Naalakkersuisut tunngavii pingaarnerit saqqummiunneqassapput.

Tabel 6: Inissianut aningaasartuutissat naatsorsuutigineqartut tamarmiusut, mio. kr.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Katillugit	249	248	250	251	254	247	251	256	250	256	252	254	253	248
Taartaasunik sanaartorneq	234	162	151	162	150	163	150	162	161	162	161	168	177	162
Isaterineq	15	40	53	43	58	38	55	48	43	48	45	40	30	40
Nutarterineq	0	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46

Najoqqutaq: Ineqarnermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Tabellip qulaaniittup 2025 tikillugu inissialiornermut aningaasartuutit takutippai, tassani inissiat taartaasussat sukkanerpaamik sanaartorneqarsinnaallutik. 2016 tikillugu ukiuni tabellimiittut aningaasat annertoqqataannik aningaasanut inatsimmi aningaasat atorineqartussanngoreerput. Inissiaqarnermut tunngasuni taamatut qaffassitsigineq ingerlatiinnarneqassanersoq nalunarpoq. Tabellimi aningaasartuutit agguarneri annertussusiilu missiliorneri takutinneqarput, taamatulli sivistigisumut siumut naatsorsuineri ilaatigut nalorninartoqartussaavoq.

Tabellip qulaaniittup takutippaa ukiut tulluuttut tallimat ingerlanerini taartaasunik sanaartornermi aningaasaliinerit 1 mia. kr.-it missaaniittut missingersuuutigineqartut aamma 2025-p tungaanut 2,5 mia. kr.-ingajaat. Taakku saniatigut isaterinerit nutarterinerillu aningaasalersornissaannut 100 mio. kr.-it missaaniittut ukiut tamaasa immikkoortinneqartassapput. Inissiaqarnermut tunngasuni sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut 2025-p tungaanut 3,5 mia. kr.-iupput. Ataatsimut isigalugit tamanna isumaqarpoq Kalaallit Nunaanni tamarmi inissiatigut annertuumik nutarterisoqassasoq. Tamanna aamma inissiaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi erseqqinnerusumik allaaserineqassaaq. Inissiaqarnermut tunngasunik aningaasalersuineq pisortat kisimik sulissarinngilaat inuinnaallu nammineq inissiassaminnik aningaasaliisinaanerat, tunisaqarsinaanerat attartortitsisinnaaneralu pilerinarnerulersinneqassaaq.

Tullerijaarineri piunasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Inissiani aningaasaliinernit aningaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissamut apeqqutaasarpoq inissianik piunasaqarneq naammattumik annertussuseqassanersoq. Illoqarfiit ilaanni neqeroortigineqartuniit annertunerusumik piunasaqartoqarpoq, illoqarfinnili allani tamanna killormoorluni. Piunasaqarneq annertuujuppat taava inuit qaffasinnerusumik ineqarnermut akiliuteqarusussinnaapput imaluunniit qaammammut qaffasinnerusumik akiliuteqarusussinnaallutik.

Inissiani aningaasaliinermi aningaasaqarnikkut iluanaarummiippoq aningaasaqarnikkut iluanaarut, ineqarnermut akiliutip tamarmiusup ilaatut aalajangersarneqartartoq. Aningaasaliineq pitsaasumik iluanaarutaaneranut apeqqutaasarpoq aningaasaqarnikkut iluanaarutissap qanoq qaffasitsigisumik inissineqarnera. Illoqarfinni annertuumik piunasaqarfiusuni akiliisinnaassuseqartunilu ineqarnermut akiliutip qaffanneqarnissaa aamma periarfissaavoq, taamaalilluni aningaasaatinit iluanaarutit niuerfimmi ernianut atuuttunut naapertuutilerluni, piunasaqaat 1 naap. Immikkoortuni ineqarnermut aningaasartuutitut matussutissanik naammattumik isertitaqarfiunngitsuni inissialiornermi iluanaarutit norlu inussavaat.

Maleruagassat ullumikkutut itsillugit aningaasaatinit iluanaarutit, pisortat inissiaataanni attartortikkani, ima appasitsigisumut aalajangersarneqarsimavoq aningaasaliineq peqqissutut taaneqarsinnaanani. Taamatut appasitsigisumik ineqarnermut akiliuteqarnissamik akileeqqusinerup assigiinnarpaa kikkut tamarmik, pisortat inissiaataanni attartortittakkani najugaqartut qaammatit tamaasa tapiissutisisartut. Aaqqissuussinermut pissutaavoq akivigineqartut atorlugit ineqarnermut akiliummik akissaqanngitsut pissutissaqartumik eqqarsaatigineqarneri, tamannali tulluanngitsunik kinguneqarpoq: Kikkut tamarmik pisortat inissiaataanni attartortittakkani najugaqartut pisortanit tapiissutisinissamut piviusumik pisariaqartitsinngillat. Aningaasaatinit iluanaarutinit piunasaqaatip piviusuunngitsumik appasissumiitinnera akisuujuvoq pisariaqartitsisunillu sunniuteqanngitsumik ikuinerulluni.

Inuiaqatigiit atasinnaasumik ineriartortinnissaannut tunngaviuvoq naammattunik inissiaqarnissaa, aamma ilinniartitaanermut suliffeqarnermullu periarfissaqarfiusuni. Aningaasaqarnikkut qajannaatsuuneq qulakkeerniarlugu immikkut piunasaqaatitaqanngitsumik inuit pilersorneqartuniit suliffeqalernermut nikisinnissaat. Nuttarsinnaanermik misissuinermiit nalunngilarput suliffissaqarpat inissiaqarpallu arlalissuit nuukkusuttut.

Nutarterisoqarnissaanut annertuumik pisariaqartitsisoqartoq uppernarsarneqarnikuuvoq arlalissuarnilu pisortat pigisaanni inissiani isaterineq taarsiinissarlu. Pingaarpoq taartaasunik sanaartornerup ingerlanneqarnera siunissami aamma piumasaraqarfiusussani ingerlanneqarnissaa. Illoqarfinni innuttaasut ikiliartorfigisaanni inissianik isaterineq illoqarfinni innuttaasut amerliartorfiini taartaasunik inissialiornissamut pissutissaqartitsisinnaavoq.

Siunissami utoqqaat amerlanerulissapput inissiaqarnikkut immikkut pisariaqartitsisussaasut taamaattumillu inissiat immikkut aalajangersimasut piumasarineqarneri annertusiartortussaallutik. Atasinnaasumik ineriartornissaq qulakkeerniarlugu, kikkunnet tamanut inissaqartitsisumik, inissianik neqeroorutaasussanik pileraarusiornermi taamatut ineriartorneq sillimaffigineqartariaqarpoq. Ilaatigut nutaamik sanaartornerit tamarmik aqqissuunneqarnerisa qulakkeerneqarnerisigut tamanna pisinnaavoq, taamaalilluni inissiat aamma utoqqarnit atornerarsinnaallutik.

6.3. Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfiup illuutaasa allilernerqarnissaannut kissaatigisani Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nassiuppai. Illut allilernerqarneri ingerlaavartumik ingerlanneqassapput innuttaasut katitigaanerisa allanngoriartornerat innuttaasullu nuttarsinnaanerisa malitsigisaanik suliatigut qaffariarnissap ilimagineqartup isumaginissaanut peqqinnissaqarfiup piareersimanissaa qulakkeerniarlugu.

Peqqinnissaqarfiup aningaasaliinera piffissami 2020 tikillugu ingerlasussaavoq nunalu tamakkerlugu agguarneqarlutik. Aningaasaliinerilli annertunersaat Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani (DIN) pisussatut pilersaarutaavoq.

Tabel 7: Peqqinnissaqarfimmi sanaartornissamut kissaatigisat, mio. kr.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Katillugit	24	34	84	70	46	231	76	21	29

Najoqqutaq: Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik

2020-p tungaanut aningaasaliinerit tamarmiusut 641,8 mio. kr.-inik annertussuseqarput, taakkunanngalu 257,6 mio. kr.-it piffissami 2016-2018-mi DIN-mi siniffeqarfiit pilersaarutaasumik nutarternissaannut tunngasuullutik. Tassa ukiunut 68,3 mio. kr.-inik sanaartornermi aningaasartuutit.

Tulleriiaarinermi piumasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Peqqinnissaqarfiup illuutaanik allilerinermut siullermik pissutaavoq innuttaasut katitigaanerisa allanngoriartorneri naapertorlugit peqqinnissaqarfimmiit sullissinernik atuinerup annertusiartornissaata.

Aningaasaliinerit taakku iluanaaruteqarfigineri naatsorsorneqarsimangillat, qularnanngilarli peqqinnissaqarfiup illuutaanik allilerinermi pitsaasumik iluanaaruteqartoqassasoq. Peqqinnissaqarfimmit ingerlalluartumit iluanaarutit uuttoruminaatsuupput. Iluanaarutit annertunerpaat inunni ataasiakkaaniippoq peqqinnerulernerisigut ulluinnaallu peqqinnarnerulernerisigut. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutit annertunerpaat ilimaginarpoq ullut napparsimaffiusut ikinnerulerneraniittoq, tamannalu inuiaqatigiinni tunisassiorsinnaanermut tamarmiusumut pingaaruteqarluni. Innuttaasut tamarmik kinguneqarluartumik ullutsinnullu naleqquttumik peqqinnissaqarfimmi katsorsorneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa pisortat suliaasa pingaarnersaattut Naalakkersuisunit isigineqarpoq. Peqqinnissaqarfimmi aningaasaliinerit ingerlaannarnissaat innuttaasut peqqinnissaqarfimmik ingerlalluartumik naammaginartumik naatsorsuuteqarnerisa naammassineqarnissaanut pisariaqartuupput.

Innuttaasut katitigaanerisigut ineriartornissatut ilimagisaq isumaqarpoq ullumikkutut katsorsaasarnerup qaffasissusia pigiinnarniarlugu peqqinnissaqarfimmi allilerinernut aningaasaliisoqassasoq. Taakku saniatigut katsorsaariaatsini ineriartortitsisoqartuarpoq pitsaanagerusumik angusaqarfiusunik, amerlanertigullu aamma akisuujusarlutik. Ullutsinnut naleqquttumik katsorsaasarneq qulakkeerniarlugu peqqinnissaqarfimmi aningaasaliisoqarnissaanut pisariaqartitsineq suli annertusisinnaavoq. Innuttaasut katitigaanerisa ineriartornissaannik naatsorsuutigisap kingunerisaanik pisortat aningaasaliineri aningaasaqarnikkut qajannaassusermut naleqqussarlugit ilanngunneqarnikuupput. Taamaattumik aningaasaliinerit, innuttaasut katitigaanerisa allanngorneranut toqqaannartumik attuumassuteqarsinnaasut qajannaassusermut naleqqiullugu sunniuteqanngillat. Peqqinnissaqarfimmik sunniuteqarluartumik ingerlatsineq assersuutigalugu atonerluisunik katsorsaasarnerup pitsaanerulersinneratigut aningaasaqarnikkut qajannaassutsimut pitsaasumik sunniuteqarsinnaavoq, tassa inuit immikkut piumasaqaatitaqanngitsumik pilersuinermit sulilersinnerinut ikaarpata.

Atasinnaasumik ineriartornerup annertunerusumik paasineqarnerani peqqinnissaqarfimmi ingerlaavartumik aningaasaliinerit ukiut inuuffiusut qaffakkiartornerisigut aamma innuttaasut peqqinnerulernerisigut tamanna ajunngitsumik sunniuteqassaaq.

Kinguneqarluartumik katsorsaasarnerup qulakkeerneqarnissaanut sunniuteqarluarnerpaajusuni aningaasaliisoqassaaq. Peqqinnissaqarfiup sullissinermi neqeroorutai piumasarineqartunut siunnerfilerneqassapput. Taamaattumik nuna tamakkerlugu sanaartornikkut ingerlatsinissamut suli pisariaqartitsisoqarpoq, peqatigisaanilli telemedicinikkut aaqqiinerit sulissutigeqqinneqassallutik, tassani Kalaallit Nunaat immikkoortup iluani nunat siuttuusut ilaanniilersimalluni. Angusat pitsaasuusimapput aamma telemedicini sakkuuvoq pitsaasoq katsorsaasnermi pitsaasumik assigijaaartumillu qulakkeerinnittoq, peqatigisaanillu inuiaqatigiinni ineriartornermut naleqqiullugu eqaatsuulluni: Piumasarineqartut allanngorpata peqqinnissaqarfik sukkasuumik naleqqussarsinnaassaaq.

6.4. Isumaginninnermut kultureqarnermullu tunngasut

Inuiaqatigiinni sangiinnerpaanut isumaginninnikkut isumannaallisaanernik qulakkeerisoqarnissaa pisortat suliassaraat. Tassunga ullutsinnut naleqquttunik innuttaasunut taakkununnga illoqarnissaa pisariaqarpoq. Inuiaqatigiit agguataarnerisa ineriartornerisa kingunerisaanik immikkut utoqqarnut paaqqinnittarfinnik illunillu pisariaqartitsineq allanngortussaavoq, kisianni aamma isumaginninnermi paaqqinniffinni allani. Isumaginninnermut tunngasut kommunit suleqatigeqqissaarlugit isumagineqarput.

Utoqqaat

Utoqqarnut paaqqinnittarfinnik sanaartorneq imaluunniit taakkuninnga allilerineq kommunit suliassarivaat taamaattumillu taamatut sanaartorluni suliat taamaallaat kommuniniit kaammattuuteqartoqarneratigut pisarpoq. Utoqqarnik isumassuinnermut paaqqinninnermullu aningaasaliissutit, tassunga ilanngullugu sanaartugassat kommuninut isumagisassanngortinneqareersimapput. Utoqqalinersiutinut aningaasaliissutit suli Namminersorlutik Oqartussani inissisimapput.

Utoqqarnut tunngasuni kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni akisussaaffiup agguarneqarnerata kingunerisaanik nuna tamakkerlugu utoqqarnut periusissaliorneq, tassunga

ilanngullugu utoqqarnut tunngasunit allilerinissamut pilersaarutit kommunit, Namminersorlutik Oqartussat aamma soqutigisaqaqatigiit attuumassuteqartut allat akornanni qanimut ataqaqatigiissarneqartumillu suleqatigiittoqarneratigut ingerlanneqassaaq.

Utoqqarnut tunngasuni sanaartornermut aningaasartuutit 50 pct.-ii tikillugit Namminersorlutik Oqartussat annerpaamik tapiissuteqarsinnaapput, tamannalu isumaqarluni sanaartornissamut pilersaarutit kissaatigineqartut tamarmik tapersersorneqassappata 2013-mut AI-mi ukiunilu missingersuusiorfiusuni utoqqarnut 76 mio. kr.-it missaannik Namminersorlutik Oqartussat sanaartornernut aningaasaliissutinik immikkoortitsisariaqassapput.

Innarluutilit

Innarluutilinnut tunngasuni aningaasaqarneq iliuseqarsinnaatitaanerlu kommuninut suliaassanngortinneqarnikuvoq, innarluutilinnullu paaqqinnittarfinni sanaartorneq ingerlatsinerlu Naalakkersuisunit isumagineqarpoq. Tamanna isumaqarpoq innuttaasut amerlassusaat taakkulu qanoq ittuuneri kommuninit nassuiarneqartartoq. Paaqqinnittarfimmik naleqquttumik neqerooruteqarnissamut Namminersorlutik Oqartussat suliaasaqarput.

Meeqqat inuusuttullu

Meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni sanaartornermut tunngasut kiisalu Namminersorlutik oqartussat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiinik ingerlatsineq aningaasalersuinerlu Namminersorlutik oqartussanit isumagineqarput. Immikkoortoq kommuninit aningaasalersorneqarpoq immikkoortumilu piginnaasatigut allilerinerit tamarmik kommuninik isumaqatiginninniarnit tunuliaqutaralugit ingerlanneqarlutik. Meeqqat inuusuttullu paaqqinnittarfinniinnissaannut kommunit aamma inassuteqartarput.

Ilagiinnut kultureqarnermullu tunngasut

Maannakkut piffissami naatsorsuutigineqarpoq Qaanaami aamma Ittoqqortoormiini oqaluffiit pitsaassusaasigut aaqqiissutissanik ukiuni qaninnerpaani nassaartoqassasoq. Aammattaaq Nuummi Nuussuarmi, Ittoqqortoormiini aamma Qaanaami oqaluffimmik nutaani sanaartortoqarnissaanik kissaateqartoqarnikuvoq.

Kultureqarnermut tunngasuni naatsorsuutigineqarpoq tusagassiorfiit maannakkut initigut pissutsinik aaqqiisoqassasoq.

Nunatta Isiginnaartitsisarfiata pilersinneqaqqammersup kissaatigaa maannakkut attartugassaasumiit allaanerusumik najugaqassalluni. Nunatta isiginnaartitsisarfiarik aamma isiginnaartitsisartunngorniartut atuarfiannik imaqtussamik illuliortoqassappat 30 mio. kr.-inik annertussusilinnik sanaartornermi aningaasartuuteqarnissaq naatsorsuutigisariaqarpoq.

Oqummik ajornartorsiutip annertussusaa qulaajarneqarnikuunngilaq, tassungali atatillugu nutarterinermut sanaartornermi aningaasartuutit aalajangersarnissaannut pisariaqartitsisoqarsinnaalluni.

Tabel 8: Isumaginninnermut tunngasuni sanaartornissamut kissaatit, mio. kr.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Katillugit	32	90	118	41	10	25	20	0

Najoqqutaq: Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilagiinnut Naligiisitaanermullu Naalackersuisoqarfik

Tullerriarinnermi piunasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarut aningaasaliinernut taakkununga naatsorsorneqanngilaq. Suliniutit suliffeqarnikkut peqataaneq annertusissappassuk inuiaqatigiit iluanaaruteqarneranni aamma aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut ajunngitsumik sunniuteqartoqarsinnaavoq. Isumaginninnermi suliniutini tamani tamanna pingaarnersatut siunertaanngilaq naatsorsuutigisariaqarporlu aningaasaliinernit taakkunanga inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pitsaasumik iluanaaruteqartoqassasoq.

Aningaasaqarnikkut qajannaassuseq pillugu ilusiliami innuttaasut katitigaanerisa allanngorerisa aamma inuiaqatigiinni nalinginnaasumik ineriartornermut naapertuuttumik pisortat neqeroorutaasa ingerlaavartumik nutarterneqarnerisa malitsigisaanik aningaasartuutit qaffakkiartorneri missingersuusiorneqareerput. Ullumikkulli nassaassaareersut saniatigut suliniutinut nutaanut missingersuusiortoqarnikuunani.

Inuiaqatigiit inuttut inooqataanikkullu atasinnaasut Naalackersuisut kissaatigaat immikkullu pisariaqartitsisunut suli neqerooruteqartarnissarput inuiaqatigiinni atugarissaartunut tunngaviulluni. Inuit ataasiakkaat sumiluunniit najugaqaraluarpata neqerooruteqartoqassaaq, kisianni aamma neqeroorutit assigiinngisitaartuunissaat pisariaqarluni. Sumiiffinni neqeroorutaasut naammattumik pitsaassuseqarnerisut imaluunniit ataatsimut isigalugit sumiiffimmut anginerusumut,

annertunerusunik neqerooruteqarfiusumut nuunnissaq pilerinarnerunersoq inuit ataasiakkaat naggataatigut aalajangertussaavaat.

6.5. Attaveqaatit atortulersuutillu

Attaveqaatit atortulersuutillu ingerlalluartut innuttaasut ataasiakkaat ulluinnarni ingerlalluarnissaannut tunngaviupput, kisianni aamma inuiaqatigiit ingerlanissaannut ataqatigiinnissaannullu tunngaviullutik. Nunani ingerlalluartumik attaveqaateqarnerata atortulersuuteqarneratalu qulakkeerneqarnissaa pisortat suliassaanni taamaattumik pingaarnersaavoq. Taamaattumik pissusissamisoorpoq pisortat aningaasaliinerit attaveqaatit atortulersuutillu annertusarnissaannut pitsaanerulernissaannullu atorneqarpata.

Pissutsit marluk, pingaartumik attaveqaatit atortulersuutillu akisunerulernerannut tassaapput nunap annertuujunera aamma inuit ikitsuuneri. Sanaartornermi aningaasartuutit amerlanertigut taakkuusussaapput attaveqaatit atortulersuutillu inuit 50.000-it imaluunniit 500.000-it kiffartuutissappagit. Inuit ikitsut taamaalillutik innuttaasumut ataatsimut sanaartornermi annertuumik aningaasaliinermik kinguneqartussaapput. Maani nunami pissutsit taakku marluk atuupput, taamaattumillu allanut naleqqiullugu innuttaasumut ataatsimut annertuunik aningaasaliisoqartariaqarluni.

Attaveqaatit atortulersuutillu annertusineri namminermi aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut iluaqutaanngillat. Pisortat ingerlataqarfii attaveqaatinut atortulersuutinullu pilersaarutiniit isertitanik qulakkeerneqanngippata taava tamatuma ineriartorneq ajornerulersissinnaavaa. Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinernut tunngaviusoq taamaattumik tassaavoq nunatta karsianut isertitat taamaaqataannik qaffannissaat, qulaani akiitsut pillugit tunngavik 3 naapertorlugu. Tamanna pisinnaavoq atuisut akiliisinnerisigut imaluunniit siusinnerusumut taartaasumut aningaasaliinerup nutaap malitsigisaanik sipaaruteqarnikkut. Attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarut aningaasaqarnikkut qajannaassusermut ajornartorsiummik aaqqiineranut imaluunniit ajornerulersitsineranut taamaalilluni apeqqutaavoq nunatta karsiata aamma atuisut akornanni isertitat qanoq agguarneqarnersut.

Ilaatigut umiarsualivinni mittarfinnilu nutarterinissamut annertuumik kinguaattoortoqalersimavoq. Nutarterisoqarnissaanut pisariaqartitsineq taamaattumik annertusiartorpoq, ilaatigullu tamanna isumaqarsinnaalluni nutaamik sanaartorneq imminut akilersinnaanerusoq.

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuaq maannakkut attaveqaatit atortulersuutillu pitsaanerulersissinnaaneritut arlalinnik naatsorsuinerinik saqqummiussisimavoq. Naatsorsuinerit taakku aningaasatigut pisariaqartitsinermik aamma inuiaqatigiit iluanaaruteqarsinnaanermik nalilersuisinnaalerput. Tullerriiarinissamut taakku aallavittut atornerqarluarsinnaapput. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup pilersaarutit 23-it saqqummiuppai, taakkunanga nalilerneqarluni pilersaarutit aqqanillit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pitsaasumik iluanaaruteqartitsisinnaasut, qulaani piumasaqaat 1 naapertorlugu. Pilersaarutit taakku misissorneqarnissaannut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsisini 5 mio. kr.-it immikkoortinneqarput.

Tullerriiarinermi piumasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit assignngitsut naatsorsorsimavai naatsorsuinerillu sukumiisut saqqummiussimallugit. Nunatta karsianut isertitanik aningaasartuutinillu allaaserinnittumik aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut iluaqutaasumik sukumiisumik taamaaqataanik naatsorsuisoqassaaq. Attaveqaatinut atortulersuutinullu annertuumik aningaasaliinerit aningaasalersornerisa aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianik ajorseriartitsinninnissaat pillugu periarfissat misissoqqissaarneqarnissaat pisariaqarpoq. Tamanna pisinnaavoq atuisut akiliisinnerisigut imaluunniit attaveqaatini atortulersuutinilu pisariaqartinneqarunnaartuniit siunnerfeqartumik sipaaruteqarneratigut. Peqatigisaanik avatangiisitigut sunniutaasinnaasut kiisalu kikkut aningaasaliinernik iluaquteqarneranni equngassutaasinnaasut nalilersorniarlugit pilersaarutit ataasiakkaat annertunerusumik allaaserineqarnissaat pisariaqarpoq.

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuarmi allaaserineqartuni attaveqaatinut atortulersuutinullu pilersaarutininik suliaqaqqinnissamut pingaarnertigut pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiaq nassuiaammi matumani Naalakkersuisunit saqqummiunneqarpoq. Pilersaarutit immikkoortunut marlunnut avinneqarput, immikkoortoq siulleg pillugu sulineq siulliullugu

aallartinneqassalluni, immikkoortullu aappaat tassaalluni pilersaaruti annertunerusumik eqqarsaatigineqartariaqartut misissorneqartariaqartullu.

Immikkoortoq 1:

- Nuup Umiarsualiviata allineqarnissaa pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Inissiffik 2-mi, Narsarsuup matuneqarnera ilanngullugu Qaqortup eqqaani mittarfik pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Uummannap aamma Qaarsut akornanni aqqusinikkut angallatikkullu atassut pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.
- Pituffiup inuinnarnut siunertanut atorneqarsinnaaneranut periarfissanik misissuineq, tamatumalu kingorna Qaanaami mittarfik matuneqarluni.
- Ilulissat mittarfiata tallineqarnissaa pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarnera.

Immikkoortoq 2:

- Nuup eqqaani silaannaap aalarulunneranik misissuilluni sulinerup naammassineqarnera tamatumalu kingorna atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfiup inissinneqarnissaa aamma Nuummi maannakkut mittarfiup tallineqarnissaanut pillugu aalajangiisoqarluni.
- Tasiilap mittarfia pillugu misissueqqaarnerit.
- Qaqortup Narsallu akornanni aqqusinikkut angallatitigullu atassut.
- Nanortalimmi Paamiunilu mittarfiit pitsaanginnerusut.
- Sisimiut Umiarsualiviata allineqarnera: Suleqatigiissitamiit inernerit 2012-mi upernaami naatsorsuutigineqarput.
- Ilulissat Umiarsualiviata allineqarnera: Suleqatigiissitamiit inernerit 2012-mi naatsorsuutigineqarput.

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup aamma kaammattuutigaa Kujataani inunnik assartuineq allanngortinneqassasoq, taamaalilluni umiartorneq qulimiguulimmik assartuineramik tapertalerneqarluni. Taamatut aaqiineq ilaasunut tunngasuni kiffartuussineramik isumaqatigiissutini nutaani 2013-mi januarip aallaqqataani atulersussani ilanngunniarneqassaaq.

6.5.1 Immikkoortoq 1

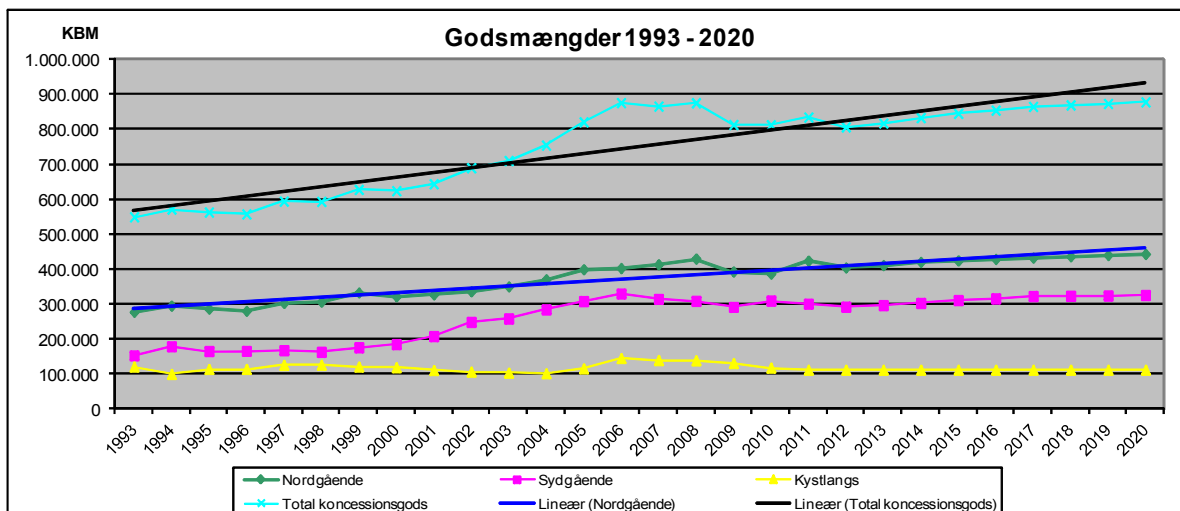
Ataaniittumi immikkoortoq 1-imi saqqummiunneqartut pisortat aningaasaliineri misissorneqarput.

Nuup Umiarsualivia

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup kaammattuutigaa Nuummi containerinut umiarsualiviup nutaap sanaartornissaa peqqissaarullugu suliarineqassasoq, aammalu kaammattuutugalugu Qeqertani nutaamik umiarsualiviliortoqassasoq. 2011-p qiteqqunnerani Naalakkersuisut aalajangerput Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup kaammattuutaanik malitseqartitsinissamut misissueqqaarnnut arlalinnut aningaasanik immikkoortitsisoqassasoq.

Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma nunap iluani usit amerliartorneri umiarsualiviit piginnaasaannik aamma nutaamik sanaartornerit imminut akilersinnaaneriniq nalilersuinermut soorunami pingaaruteqarluinnarput. Usit annertussusiini ilimagisatut annertuumik qaffannerit Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit nioqqutissanik assartuineri aningaasartuutit qaffaneriniq kinguneqassapput. Tamanna nuna tamakkerlugu aningaasartuutit qaffasissusiinut tamarmiusunut annertuumik sunniuteqarpoq tamatumalu ingerlallualersinnera inuiaqatigiinnut nalinginnaanerusumik iluaqutaassalluni.

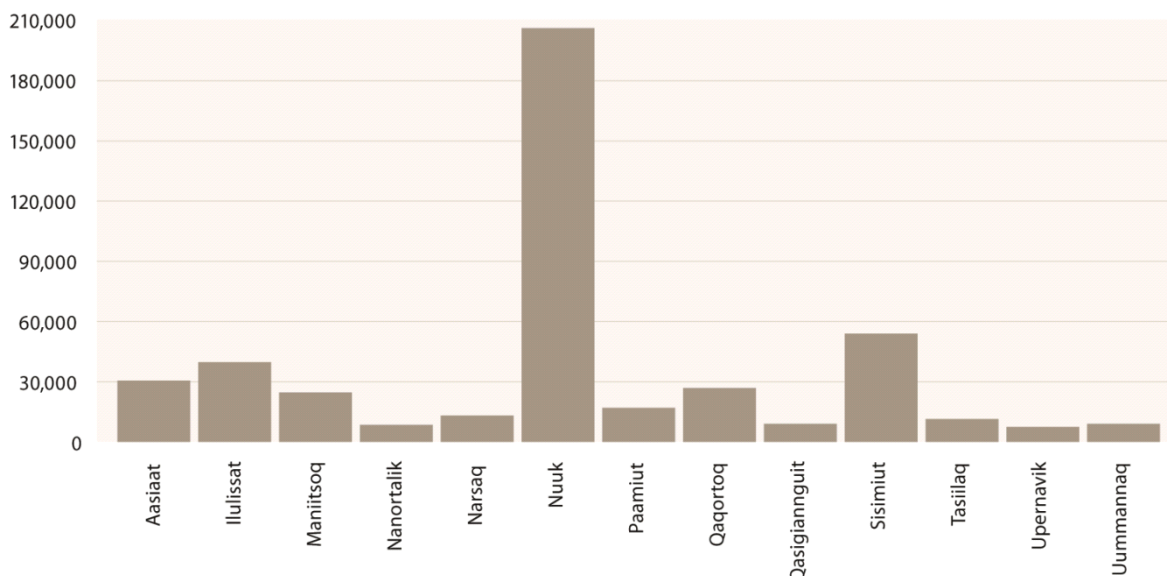
Takussutissiaq 7: Usit annertussusaasigut ineriartorneq pillugu takussutissaq 1993-2020, kubikmeter

Najoqqutaq: Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfik

Qulaani takussutissiami piffissami 1993-miit ullumimut usit annertussusaasigut ineriartorneq aamma 2020 tikillugu usit annertussusaasigut ineriartornissatut naatsorsuutigisaaq takutippaa. 2020-p tungaanut usit annertussusaasa qaffakkiartornissaa malunnartumik naatsorsuutigineqarpoq.

Takussutissiaq 8: Kalaallit nunaanni illoqarfinni usit annertussusaat, kubikmeter.

Najoqqutaq: Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfik

Takussutissiami qulaaniittumi erseqqissumik takuneqarsinnaavoq Nuuk allaanerusoq usit annertussusaat amerlanersaallutik. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliar-suup paasissutissanit taakkunanga pingaarnertigut inernerniliinera tassaavoq usit annertussusaasigut qaffariarnissaq naatsorsuutigineqartoq aamma Nuummi umiarsualiviup piginnaasaanik allanngortitsinnginnerup ataqatigiissinneri naatsorsuutigisariaqartoq naammassisaqarsinnaanikkut ajorseriartoqarnera aningaasartuutit annertuumik qaffariarnerinik kinguneqarumaartoq, ataatsimut isigalugu Qeqertani containerinut umiarsualivimmik nutaamik sanaartornermi aningaasartuutissat qaangertussaallugit. Imaluunniit allatut oqaatigalugu umiarsualivimmi nutaami aningaasaliisoqanngippat assartuinermi akigitat qaffattussaassapput. Umiarsualivimmik nutaamik sanaartortoqannginnerani sipaarutini-k aamma annertunerusumik isertitanik assersuussisumik takutitsisumik erseqqissaasoqarnissaa pisariaqarpoq.

Nuummi containerinut umiarsualiviup allineqarnera umiarsualiviup taassuma nioqqutissanut nunamut eqqunneqartunut pingaaruteqarnera annertusissavaa. Taamaattumik siunissami aalajangiinerit pillugit ilaatigut nakkutiginerisa pigiinnarnissaat pingaaruteqarpoq, tassani siunissami ungasinnerusumi imminut akilersinnaanerata ineriartorneranut pilersaarusiornikkut pisariaqartumik kiffaangissuseqarneq qulakkeerneqarluni. Piginnittuunerup ilusissaa inaarutaasumik aalajangerneqarpat tamanna naliliinermut ilaasariaqarpoq.

Nuummi containerinut umiarsualiviup sanaartornerata aallartissinnaaneranut tunngaviusoq tassaavoq tamatuma kingorna ingerlatsineq, tassunga ilanngullugu akilersuutininik ernianillu akiliisarneq aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianik ajornerulersitsinnginnissaa.

Umiarsualiviup nutaap aningaasalersornissaanut aallaaviusoq pingaarnerpaaq, aamma Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup misissueqqissaarneranut aalajangiisuusimasoq tassaavoq umiarsualiviup nutaap RAL-ip iluani sipaaruteqartitsinissaa. Sipaarutissat ukiumut 30 mio. kr.-inik annertussuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. RAL umiarsuarnit mikinerusunit pingasuniit umiarsuarnut anginerusunut marlunnut nuuttussaassaaq, umiarsuarmilu ataatsimi aningaasartuutit angissuseq apeqqutaatinnagu assigiimmata sipaarutaasut annertuujusussaapput. Umiarsualivik allineqarpat siunissami ungasinnerusumi RAL-imut pisariaqalissaaq umiarsuarmi mikinerusumi sulii allami aningaasaliinissaa, tassa maannakkut umiarsuaatini piginnaasaq tamakkiisumik atorineqareermat. Sipaarutip taassuma umiarsualiviup nutaap aningaasalersorneranut ilaatinneqarnissaa pingaarpoq. Kalaallit Nunaanni umiartornermi umiarsuit ikinnerusut atorineqarneri Cos-mik, SoX-mik aamma NoX-mi aniertitsinermit pitsaasumik sunniuteqartussaassaaq. Attaveqaatit atortulersuutillu amigaataanerisa kingunerisaannik umiarsuarnik amerlanernik atugaarneq akerlianik avatangiisinut ajortumik sunniuteqartitsissaaq.

Aningaasalersuinerup ilaa aamma atuisut annertunerusumik akiliisarneraniit immaqalu assartuinermi akit qaffanneraniit pisinnaavoq. Malugineqassaaq umiarsualivimmi nutaami aningaasaliisoqanngippat assartuinermi akit sulii qaffannerussammata.

Containerinut umiarsualivik nutaaq pillugu suleqatigiissitaq pilersinneqarsimasoq pilersaarut pillugu sanaartornissamut pilersaarusiorsimavoq. Umiarsualiviliornermut aningaasartuutit tamarmiusut sanaartornissamut pilersaarut malillugu 400 mio. kr.-it missaanniippat. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuaq naatsorsuinerminut atortulersuutini aaqqiinerit, quersuaq sannaviillu ilaatissimavai. Tassunga umiarsuup ingerlasalernissaanut nutaamut tamakkiisumik iluanaarutit iluaqutigineqassappata kranimut usingiaammut aningaasartuutit ilanngutinneqassapput – krani taanna 75 mio. kr.-inut missiliorneqarpoq. Sanaartornermi aningaasartuutit tamarmiusut, krani atortulersuutinilu aaqqiinerit ilanngullugit naatsorsuutigineqarpoq 500 mio. kr.-it missaaniissasut.

Qaarsuni umiarsualivik

Qaarsuni allanut naleqqiullugu annikitsumik aningaasaliineq Uummannap aamma Qaarsut akornanni aqqusinikkut angallatikkullu atassummut tunngavimmik pilersitsisinnaavoq. Tamanna

nunatta karsianut sipaaruteqartitsissaaq, tassa aasaanerani qulimiguulimmik timmisartuussisarnissaq pisariaqartinneqarunnaassammat, ilaasunik imaatigut angallassinissaq periarfissaalerluni. Tassani sipaarut Qaarsut eqqaanni umiarsualivimmut aqqusinermullu annikitsumik aningaasaliinermut aningaasalersuisinnaavoq.

Ilulissani mittarfik

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup naatsorsornikuuvaa Ilulissani mittarfiup tallineqarnera inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassasoq. Maannakkut timmisartuusunik sunniuteqarluarnerusumik atuititsissaaq aamma Islandimiit Kangerlussuarmiillu timmisartut anginerusut missinnaalissallutik. Mittarfiup tassani tallineqarnera atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfiup inissinneqarnissaa pillugu pingaarnertigut aalajangiinissamut apeqqutaanngilaq. Aamma Ilulissani mittarfiup tallineqarnera pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnera saqqummiunneqassalluni, tassani tulleriiarinermi piumasaaqatit qulaani taaneqartut saqqummiunneqarlutik. Aallartinneqarnissaa pillugu inaarutaasumik aalajangiinissamut apeqqutaassaaq pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnerani inernerit.

Qaqortumi mittarfik

Qaqortumi mittarfik pillugu pilersaarummi pingaaruteqartoq tassaavoq Narsarsuup matuneqarnerani sipaarutaasur ilanngullugit naatsorsorneqarpata mittarfiliorneq aatsaat imminut akilersinnaassasoq. Inissiffissat sisamat akornanni qinigassaqarpoq, aaqqiinerullu akikinnerpaap mittarfiup siunissami tallinissaanut periarfissat annikillisissallugit. Aaqqiinerup akisunerusup toqqarneqarneratigut talliliinissamut periarfissaq atatiinnarneqassaaq. Nunap immikkoortuani innuttaasut amerlassutsimikkut ikiliartormata talliliinissamut periarfissallip akisuup atatiinnarnissaa imaaliillaannaq pilerinartuunngilaq. Aatsaat aatsitassanik annertuumik paaasoqalerpat tamaani inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermut tunngavissaqassaaq, mittarfiup anginerunissaanik pisariaqartitsisumik. Taamaattoqassappat tunngaviit allanngussapput aamma namminersortut aningaasalersuinissaannut periarfissat malunnaatilimmik annertusillutik.

Qaanaaq

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup naatsorsorsimavaa Qaanaap mittarfeqarfia matuneqarpat paarlattuanillu Pituffik inuinnarnut siunertanut atorneqarpat inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarutit annertooujussuusinnaasut. Taamaattorli tunngavigineqarpoq Pituffimmut isersinnaaneq pillugu amerikami oqartussanik isumaqatigiissuteqarsinnaaneq. Naalakkersuisut siunnersuutigivaat

Pittuffiup inuinnarnut siunertanut atorneqarnissaanut periarfissanut tunngatillugu USA-p aamma Danmarkip oqaloqatigineqarneri aallartinneqassasut.

6.5.2 Immikkoortoq 2

Atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfissap siunissami inissinnissaa

Kangerlussuup matuneqarnerani aamma Nuup eqqaani atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfimmik pilersitsisoqarneratigut inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut pitsaasumik iluanaaruteqassasut Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup naatsorsorsimavaa. Nuummili akuttoqatigiimmik tikittoqartarnerata atatiinnarneqarsinnaanera apeqqutaalluni. Pissutsinik tamakkuninnga qulaajaasussanik silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit Naalakkersuisunit aallartinneqarput. Inernerit taakku pigineqalerpata siunissami atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfiup sumi inissinneqarnissaa pillugu aalajangiisoqassaaq. Siunissami atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfiup inissinneqarnissaa pillugu aatsaat aalajangiisoqarpat Nuummi mittarfiup tallineqarnissaata aallartinneqarnissaa tulluarnuvoq. Teknikikkut misissuinerit pisariaqartinneqartut naammassineqassapput, taamaalilluni atlantikoq qulaallugu timmisartunut siunissami inissiffissaq pillugu aalajangiinissamut tunngaviit ataatsimoortut suliarineqarsinnaallutik. Aalajangerneq taanna mittarfiit allat allilernerinut aalajangiisumik pingaaruteqarsinnaavoq, tassunga ilanngullugu Nuummi Tasiilamilu mittarfiit tallineqarneri aamma Nanortalimmi Paamiunilu mittarfiit pitsaannginnerusut sanaartorneqarneri.

Mittarfeqarfiit aaqqissuunneqarneri

Kalaallit Nunaanni mittarfeqarfiit aaqqissuunneqarnerinut periusissaq saqqummiunneqartoq aamma pisortat ingerlataqarfiisa aaqqissugaaneri pillugit eqqarsaasersuutinik imaqarpoq. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissummini Kalaallit Nunaanni mittarfinnut tunngatillugu siunissami sanaartornikkut pilersaarutit pillugit piginneriaatsit aningaasalersueriaatsillu nutaat ujjartorneqarnissaasa tulluarnerat tikkuarpaa. Pilersaarutini namminersortut peqataasut avataaneersut peqataasinnaalissapput. Tamanna tunngavigalugu Namminersorlutik oqartussat Mittarfeqarfiit aamma Rambøll A/S suleqatigalugit Mittarfeqarfiit allanngortiternissaannut periarfissat misissulerpaat.

Avataaniit pilersaarummi aningaasalersuisinnaasunik kajungilertitsinissamut periarfissaq tassaavoq mittarfiit imminut akilersinnaasut ingerlatseqatigiiffimmuut immikkoortilerlugit. Taamaalilluni

mittarfiit taakku pitsaanerulersinnissaannut aningaasalersuineq aamma ingerlatsineq nunatta karsianit aamma Mittarfeqarfiit ingerlataannit amigartoorfiusunit immikkoortinneqassapput. Ingerlatseqatigiiffinnut imminut akilersinnaasunut aamma imminut akilersinnaanngitsunut immikkoortiterinikkut mittarfiit tallineqarnissaat, nutarterneqarnissaat nutaanillu sanaartornissamut pisariaqartinneqartunut aningaasaatinik pissarsinissaq periarfissaalissaaq.

Tasiilami mittarfik

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliaq naatsorsuisimavoq Tasiilami mittarfik takornariaqarnerup annertusinissaanut periarfissat annertuumik kivissagai aamma inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik ajunngitsumik iluanaaruteqartitsilluni. Sanaartornermi aningaasartuutit 270 mio. kr.-inut missiliorneqarput. Mittarfik aamma tamaani inuussutissarsiutitigut ineriartornerup ingerlatiinnarnissaanut aaqqissugaanikkut toqqammavissiissaaq. Peqatigisaanik inuit amerlassusiisigut malunnartumik siuariartortoqarnera pilersaarut taanna immikkut soqutiginarsisippaa. Sanaartornermi aningaasartuutit aningaasalersornissaannut taarsigassarsiarineqartunut akilersuutit erniallu akilersornissaannut mittarfik kaaviiartitanik naammattunik pilersitsisinnaanersoq paasisaqarfiginiarlugu Naalakkersuisut naatsorsuisoqarnissaa kissaatigaat. Aningaasalersuinerup ilaa nassaarineqarsinnaavoq Kulusummi mittarfiup matuneqarneratigut kiisalu ingerlataqartunit naammassisaqarnerulersitsinikkut sipaaruteqarnikkullu. Mittarfiliorneq nunatta karsianit aningaasalersorneqassappat sipaarutit taakku ilai nunatta karsianut isertitanngortinneqassapput.

Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinikkut angallatikkullu atassut

Qaqortup aamma Narsap akornanni aqqusinikkut angallatikkullu atassut pillugu aalajangiinermut apeqqutaavoq annertunerusumik misissuinerit imminullu akilersinnaassuseq Qaqortumi mittarfiliornissaq pillugu aalajangiinermut sunniuteqassanersut.

Umiarsualiviit allat

Sisimiuni aamma Ilulissani umiarsualiviit allineqarnissaannik naliliisussanik suleqatigiissitat aallartinneqarsimapput. Inernerit taakku 2012-mi upernaami piareernissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma kingorna pilersaarutit pillugit imminut akilersinnaassusermik suliaqartoqassanersoq isummertoqassaaq.

6.6. Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarusiaq

Eqqakkanut tunngasuni ukiuni aggersuni suliniutissanut tunngaviusussamik eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarusiaq Naalakkersuisut juni 2010-mi akueraat. Peqatigisaanik aalajangiisoqarpoq igitsinermi aningaasartuutitut eqqakkanik pilersitsisup akiliisarnissaa aallaaviusariaqartoq. Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarummi Naalakkersuisut eqqakkat pillugit ingerlatsinerannut najoqqutassat saqqummiunneqarput. Pilersaarut tassaavoq eqqakkanut tunngasuni oqartussat siunissami sulinermut tunngaviususaaq aamma kommunini sumiiffinni eqqakkanik passussinissamut toqqammavissanik saqqummiussilluni.

Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarutip eqqakkanut tunngasuni aqutsinerup ataqatigiissarneqarnissaa qulakkiissavaa aamma kalaallit nunaanni illoqarfinni nunaqarfinnilu eqqakkanik suliaqarnermut siunissami atortussanut siunissamut ungasinnerusumut inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik pilersaarusiorsinnaaneq periarfissaalerluni. Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarummi ingerlatat tamarmik piviusunngortinnerisa kingunerissavaat 400 mio. kr.-it missaannik aningaasaliinissamik pisariaqartitsineq, ingerlatsinermilu aqutsinermilu aningaasartuutit ullumikkumit 75 mio. kr.-inik qaffasinnerusussaallutik.

Tullerriaarinermi piumasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugu aningaasaliinerit nalilernerit

Pilersaarummik qulaajaaneq ingerlanneqarpoq: Eqqakkanut ikuallaaviit – Periusissaq aaqqissugaanerlu. Pilersaarummik qulaajaaneq illoqarfinni akunnattumik angissusilinni, illoqarfinni mikinnerusuni nunaqarfinnilu kiisalu Nuummi ikuallaavitsigut aaqqiissutit pillugit periusissamik aalajangersaanermut iluaqutaassaaq (Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarummi anguniakkat ilaasa tallimaat). Avatangiisitigut inuiaqatigiinnullu akilersinnaassusermiit isiginninneq aallaavigalugu pitsaanerpaamik aaqqiissutissaq nassaarineqassaaq. Peqqissaarnerusumik pilersaarut pigineqarlerpat taanna qulaani piumasaqaatit malillugit nalilersorneqassaaq.

Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarut inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaaruteqartitsissanersoq maannakkut paatsoorneqarsinnaanngitsumik oqaatigineqarsiinnaanngilaq. Tassani apeqqutaapput aningaasalersuinissamut periarfissat aamma

eqqakkanik ikuallaasarnermut atatillugu kissarnermik iluaquteqarsinnaanermut teknologiikkut periarfissaqarnerseq.

Eqqakkat pillugit iliuusissamik pilersaarut naammassineqarpat taanna avatangiisitigut atasinnaamik ineriartornermut iluaqutaassaaq aamma pinngortitami naqitsinerput annikillisillugu. Pissutsinik erseqqinnerusumik nalilersuisussamik sulinerup immikkoortua siulleq aallartinneqarpoq.

6.7. Pisortat aningaasaliinerinik ataatsimut naliliineq

Ataaniittumi immikkoortut ataasiakkaat tullerriarnerini piumasaqaatit sisamat naapertorlugit nalilersorneqarput. Tabellimi ataaniittumi isumaginninnermut tunngasuni sanaartugassatut kissaatigisat immikkoortunut agguarneqarput: Meeqqat Inuusuttullu, Utoqqaat aamma sanaartornermi kissaatigisat allat.

Tullerriaarinerini saqqummiunneqartuni aamma inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiami saqqummiunneqartumi Naalakkersuisut pingaarnertut naliliineri allaaserineqarput, aallartitisoqarnissaanilli aalajangiisoqarnissaa sioqqullugu aningaasaliinissamut siunnersuutit tamaasa pillugit imminut akilersinnaassusermik suliaqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

Tabel 9: Ataatsimut naliliineq, Aningaasanut inatsit

	Piumasaqaat 1 Inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik iluanaarut	Piumasaqaat 2 Aningaasaqarnik-kut ingerlatsinerup qajannaassusia	Piumasaqaat 3 Atasinnaasumik ineriartornermut iluaqutaasoq	Piumasaqaat 4 Nuna tamakkerlugu nunallu immikkoortuini ineriartorneq	Ataatsimut naliliineq
Meeqqat inuusuttullu	Ajunngitsumik iluanaaruteqarneq	Ajortumik tapertaanera	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Qaffasissu- mik pingaartitaq
Ilinniar-titaaneq	Ajunngitsumik iluanaaruteqarneq	Ajunngitsumik tapertaanera	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Qaffasissu- mik pingaartitaq
Inissiat	sunniuteqanngilaq	Ajunngitsumik, sulisinnaasut nuttarsinnerannut tapertaappat	Ajunngitsumik, sulisinnaasut nuttarsinnerannut tapertaappat	Nuna tamakkerlugu	Qaffasissu- mik pingaartitaq
Utoqqaat	Ajortumik iluanaaruteqarneq	Sunniuteqanngilaq	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Akunnattu- mik pingaartitaq
Peqqinnissaq	Ajortumik iluanaaruteqarneq	Sunniuteqanngilaq	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Akunnattu- mik pingaartitaq
Sanaartor- nermi kissaatigisat allat kulture- qarneq	Ajortumik iluanaaruteqarneq	Ajortumik tapertaanera	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Appasissu- mik pingaartitaq
Eqqakkanik passussinisa- samut pilersaarut ¹	Ajortumik tapertaanera	Ajortumik tapertaanera	Ajunngitsumik tapertaanera	Nuna tamakkerlugu	Appasissu- mik pingaartitaq

*1: Pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnera naammassineqarsimannngilaq, taamaattumik Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik naliliivoq inuiaqatigiinnut akilersinnaassusia ajortuusoq, atasinnaassusermulli avatangiisitigut ajunngitsumik tapertaalluni
Najoqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.*

Ilinniarfinnik aamma ilinniartut ineqarfiinik allilerinermi aningaasaliinerit ilinniartitaanermi periusissap atuutilernissaanut tunngaviupput. Ilinniartitaanermi aningaasaliinerit ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu ajunngitsumik iluanaaruteqartitsisinnaapput. Peqatigisaanik pitsaanerusumik ilinniagaqarneq inuttut periarfissat iluaqutiginissaanut ataasiakkaanut naligiinnerusumik periarfissiillutik. Sulisinnaasut pitsaanerusumik ilinniagaqarsimasut peqatigisaanik Kalaallit Nunaata pilersaarutini annertuuni peqataasinnaaneranut tunngaviulluni.

Inissiaqarnermut tunngasuni aqqissugaanikkut ajornartorsiutit isumaginninnermi suliffeqarnermullu tunngasuni suliniutinut aporfupput. Tamanna Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaani aamma Nuttarsinnaanermik

misissuinermi allaaserineqarpoq. Siunissami aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi qajannaassutsimik ajornartorsiutit aaqqinnissaannut aamma inuiaqatigiit atasinnaasumik ineriartorerisa qulakkeernissaanut pisariaqarpoq inissiaqarnermut tunngasuni aporfiit peerneqarnissaat.

Siunissami ungasinnerusuni peqqinnissaqarfimmut tunngasuni aningaasaliinissaq suli pisariaqassaaq, pingaartumik innuttaasut katitigaanerini ineriartorerup malitsigisaanik peqqinnissakkut sullissinernut pisariaqartitsinerit qaffakkiartorerisa malitsigisaanik. Pingaartumik konto pingaarneq 87.00.88 Nunaqarfinni isorliunerusuni sanaartornermi periusissamut nunaqarfinni isorliunerusunilu immikkut suliniuteqarnissamut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimalluni. Aningaasat taakku atorneqarneri sanaartornermi aningaasartuutunut allanut piumasagaatit assigalugit ingerlanneqassapput. Tamanna isumaqarpoq taakku ilinniartitaanermut periusissap naammassineqarnissaanut imaluunniit inissianik nutarterinerimut pingaartumik atorneqassasut.

Pisortat suliffiutaanni pisortat aningaasaliinerisa qulaani taaneqartut saniatigut aamma attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutit arlallit akornanni tullerriarisoqassaaq. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup naatsorsorsimavaa attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinernit arlalinniit inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik ajunngitsumik iluanaaruteqartoq, pilersaarutilli ataatsimut nalileqqaartinnagit tullerriarinermi piumasagaatit allat annertunerusumik misissoqqissaarneqarnissaannik nalinginnaasumik pisariaqartitsisoqarluni. Pilersaarutit tamarmik taamaattumik aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut taakku sunniutaanut naleqqiullgit nalilersorneqassapput. Tassani assersuutigalugu mittarfiliornermiit isertitat aningaasartuutillu agguarneqarnerisa erseqqissarneqarnissaat pisariaqarpoq.

Immikkoortoq 1-imi ilaasut pilersaarutit tallimat qulaani pingaarnersiunermi piumasagaatit malillugit erseqqissaalluni sulineq Naalakkersuisut aallartinniarpaat – tassunga ilanngullugu pilersaarut naammassineqarpat akiitsut ineriartorerinut ataatsimut sunniutaasut aamma nalilersornissaat.

Naatsorsuinermi tassani pilersaarutinut annertuujusinnaasunut isummertoqanngilaq. Tamatumunnga siullermik pissutaavoq pilersaarutit annertuut akuerineqarsimannginneri. Taamaattoqalissagaluarpas taakku tunngaviit taakku assigalugit nalilersorneqartussaassapput: Akiitsut pillugit tunngavik 3 naapertorlugu, tassani oqaatigineqarluni suliaq ernianik akilersuutinillu aningaasalersuisinnaappat pisortat taarsigassarsineri taamaallaat naammassineqassasut.

Pilersaarummik annertuumik ingerlatsisoqalissappat tunngaviit pingaaruteqartut aamma allanngortussaapput, aamma aningaasaliinissamut periusissami allannguisoqarnissaa pisariaqartinneqalissalluni. Akiitsut pillugit ingerlatsinermi saqqummiunneqartumi tunngaviit aamma tulleriarinermi piumasaaqatit saqqummiunneqartulli tunngavinnut allanngortinneqartut qajannaapput. Tulleriarinerit inernerit assersuutigalugu Maniitsup eqqaani aluminiumik aatsitsivimmik peqalissappat allanngorsinnaapput.

Aammattaaq Nunaoilimut atatillugu toqqaannartumik aningaasartuutit ilaatinneqanngillat. Nunaoil pillugu nassuiaat Naalakkersuisunit suliarineqarpoq, tassani ingerlatseqatigiiffik pillugu Naalakkersuisut ingerlatsinerit erseqqinnerusumik allaaserineqassalluni. Pingaarnertigut isigalugu qulaani taaneqartuni mianersornissamut tunngavinnit ingerlatsineq taanna allaanerunngilaq, Nunaoilimit isertitat aatsitassarsiornermi isertitatut ilaatinneqarnissaat sillimaffigineqarluni taamaalillunilu Danmarkimiit ataatsimoortumik tapiissutinut sunniuteqarlutik. Nunaoil pillugu iluseq aalajangersimasoq piffissap ingerlanerani allanngorsinnaavoq. Pilersaarummi siullermi aarlerinartut annertuujupput pisortallu peqataanerisigut aarlerinartut malunnaatilimmik qaffassallutik. Piffissami kingusinnerusumi amerlanernik nassaartoqarsimappat aatsitassarsiornermilu annertuunik nassaartoqarsimalluni tunngavigisat allaanerussapput Nunaoilillu inissisimanagera kingusinnerusukkut nassaarnermi immaqa ingerlatsinermit sammisusinnaalluni.

Tabellini qulaaniittuni tulleriarinerup allaaserineqartup takutippaa pilersaarutit sorliit atasinnaasumik ineriartornermut iluaqutaanerpaajusutut nalilerneqartut. Peqatigisaanilli erseqqissarneqassaaq inuiaqatigiit ineriartornerat uummaarissuummat tulleriarinerillu, matumani saqqummiunneqartut, allanngorsinnaallutik. Tunngaviilli piumasaaqatillu allanngornernut qajannaatsuullutik.

7. Kommunit

Kommunit sisamat pisortat suliffiutaanni, attaveqaatini atortulersuutinilu sanaartukkanilu allani sumiiffinni aningaasaliinissamat pisariaqartitsinermit ilisimasaqarluarput. Ilisimasat taakku pitsaanerpaamik atorluarneqassapput. Kommunini ataasiakkaani pissutsit sanaartornermi aningaasaliissutit suut aningaasaqarnikkut ineriartornermit atasinnaasumik tapertaanerinit aalajangiisuupput. Matumani saqqummiunneqartut piumasaqaatit kommuninit atorneqarpata pisortat ingerlataqarfiisa tamarmiusut sammivimmut ataatsimut ingerlatsillutik annertunerusumik angusaqarsinnaapput. Tassani aamma pineqarput sanaartorfigissaaneq, kommuninit suliassaasoq, inissialiornermi, allani siunissamat ungasinnerusumut aningaasaliinernut toqqammavissanik qulakkeerinnittuusut.

Kommunit Sanaartornermit Pilersaarutinut kissaatitik Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfimmuit ukiut tamaasa martsip aallaqqaataa sioqqullugu nassiuttarpat. Taakku ilai 100 pct.-imik Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqartussaapput – allat 50 pct.-imik Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqartussaapput. Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanermullu Naalackersuisoqarfiup kissaatit katersortarpai naalackersuisoqarfinnullu oqartussaasunut tulleriarneqartussanngorlugit aningaasalersorneqartussanngorlugillu nassiuttarlugit.

Sanaartornermit tunngasuni kommunit aamma Namminersorlutik oqartussat akornanni suliat nammatassallu agguarneqarneri immikkoortut ilaanni ersernerlupput. Meeqqat atuarfiini aamma skjolehjemminut tunngasunili sanaartornermit nutarterinermullu pisussaaffimmuit atasunik ersernerluttoqarluni. Immikkoortoq tamakkiisumik kommuninit isumagisassanngortinneqarnikuuvoq, namminersorlutilli oqartussat illut ilaatigut pitsaassuseqalersinnissaannut arlaatigut pisussaaffeqarlutik. Illummi nutarterneqarsimasut imaluunniit nutaatut sanaartorneqarsimasut amerlanertigut tunniunneqarsimaneq ajorput, siunissami nutarterinissat kommunimit namminermit aningaasalersorneqarnissaat pillugu erseqqissumik kommunimut aalajangiussimaneqarnatik.

Sanaartornermi pilersaarutit Namminersorlutik oqartussanit tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit aningaasalersorneqarsimasut pillugit suleriaatsimik nutaamik pilersitsinermik siunertaqartumik

kommunit aamma Namminersorlutik oqartussat suleqatigiillutik suleqatigiissitamik pilersitsinikuupput.

Tabel 10: Kommunini sanaartornermut missingersuutit, t.kr.

Kontop taaguutaa	Missingersuutit 12	Missingiut 13	Missingiut 14	Missingiut 15
Sanaartornermut anigaasartuutit katillugit	334.200	316.900	243.966	183.099
Sermersooq	187.713	191.666	168.766	138.400
Kujalleq	12.000	10.700	12.150	4.900
Qeqqata	66.385	54.749	18.085	11.300
Qasuitsup	68.102	59.785	44.965	28.499

Najoqqutaq: KANOKUKA

Kommunini sanaartornermut missingersuutit sanaartornermut suliassanut nalinginnaasunut, mikinerusunut agguarneqarput, assersuutigalugu kloakinik nutarterineq, pinnguarterfiit, utoqqaat illui. Kommuneqafik Sermersuooq ukiuni 2012-2015-mi 247 mio. kr.-inut inissialiornermut missingersuusiorsimavoq. Naatsorsuutigineqarpoq 2012-p ingerlanerani kommunit inissiatileqatigiiffinnik pilersitsisinnaanerannik kommuninut periarfissiisumik inatsimmik akuersisoqassasoq. Siunertaq tassaavoq ingerlatseqatigiiffiit taakku inissialiornermut inissiallu nutarternerinut aningaasalersuinissamut qularnaveeqqusiinikkut taarsigassarsiniartarnissaat. Pisortat akiitsoqalernerini tamarmiusumi siunertarineqanngitsumik qaffattoqarnissaa pinngitsoortinniarlugu tamanna pillugu kommunit pilersaarutaat Namminersorlutik oqartussanut ataqatigiissarneqartarnissaat qulakkeerneqassaaq aamma Namminersorlutik oqartussanut assigusumik taarsigassarsiniarnermut piumasaatit kommuninit atorineqartassallutik.

Qeqqata kommunia Sisimiut umiarsualiviata allilerneqarnissaanut suliniuteqarpoq aamma 2012-mi aamma 2013-mi 56 mio. kr.-inik aningaasartuuteqarnissaaq missingersuusiorsimallugu. Tamanna kommunimut akileraarutip 1 pct.-imik qaffanneqarneratigut aningaasalersorneqassaaq. Ilulissani aamma Nuuummi umiarsualiviit allineqarnissaat pillugit eqqarsaasorsortoqarpoq. Umiarsualiviit aningaasalersornissaannut ingerlanneqarnissaannullu tunngasuni kommunit inissisimani isumannaarneqarnikuunngillat, aningaasaliinerilli annertunerusut tamarmik, pisortat akiitsuinut tamarmiusunut sunniuteqartut, ataqatigiissarneqarnerisa qanoq qulakkeerneqarnissaaq pillugu Naalakkersuisut oqaloqatiginnikkusupput. Sisimiut umiarsualivia allineqassappat umiarsualiviup ilaa, maannakkut Namminersorlutik oqartussanit pigineqartoq, umiarsualivimmut tamarmiusumut qanoq ilaaterneqarnissaa pillugu isummernissaaq amigaatigineqarpoq. Sumiiffinni pisariaqartitsinernik kommunit ilisimasaat pilersaarutip nalilersornissaanut tunngaviupput

pisariaqartut, peqatigisaanilli pilersaarutit assigiit pillugit kommunit imminnut unammillneri pillugit aalajangiisoqartannginnissaa qulakkeerneqassalluni.

Inissiaqarnermut tunngasuni kommunit qitiusumik inissisimapput. Aaqquussaanermit ataatsimiititaliaq isumaliutissiisummini 2005-imeersumik kaammattuutigaa nutarterinernut kommunit taarsigassarsisinnaanerit inatsisitigut ammaassisoqassasoq, taamaalilluni maannakkut inissiani nutarterineq siuarsarneqarsinnaalluni. Aningaasaatitigut iluanaarutit taarsigassarsiani akilersuutissanut naleqqussarneqassapput, tamatumalu kingorna inissianik ingerlatsinermit aserfallatsaaliinermullu atasut attartornermi isertitat aningaasartuutillu akornanni ataavartumik oqimaaqatigiittoqassalluni. Tamanna aamma inissiaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi suliarineqassaaq.

8. Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut ingerlatseqatigiiffiit

Akiitsut tamarmiusut pillugit immikkoortumit takuneqarsinnaavoq Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni ingerlatseqatigiiffinni ineriartorneq siunissami aningaasaliinerit pillugit eqqarsaasersuutitut ilaatinneqassasoq. Ingerlatseqatigiiffinni akiitsut annertuut pisortat pisariaqartuni aningaasaliinerisa aningaasalersornissaannut Namminersorlutik oqartussat periarfissaat annikillivaat. Peqatigisaanik Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit nammineq niuerfimmi iliuuseqarnissaminnut aamma pisariaqartutigut aningaasaliinissaminnut periarfissaqarput. Ingerlatseqatigiiffiit sanaartornermi ingerlataannik isiginninnissamut tunngavik pingaaruteqartoq alla tassaavoq taakku ingerlataasa ilaat annertuut Namminersorlutik oqartussat pigisaannit ingerlatseqatigiiffinnit aningaasalersorneqarneri aallartissimasaallu.

Ataatsimut isigalugu Namminersorlutik oqartussat pigisaat aktiatigut ingerlatseqatigiiffiit ukiuni aggersuni annertunerusunik akiitsoqalernissamik pilersaaruteqarnertik tamanut saqqummiussimangilaat. Akerlianilli Royal Greenland nalunaarsimalluni akiitsoqarfini tamarmiusut appartinnissaannut ingerlatseqatigiiffik suliniteqarluni. Soorlu tabel 2-mit takuneqarsinnaavoq 2015 tikillugu ingerlatseqatigiiffinni akiitsut tamarmiusut appartinnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit ilisimatitsipput 2012-mi 460 mio. kr.-inut sanaartornermi aningaasaliinissamut pilersaaruteqarlutik. Aningaasaliinermiipput atortut, illut assigisaallu, ingerlatsinerup ingerlatiinnarnissaannut pisariaqartut. Taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiit kommunit aningaasaliinerisa annertoqqataannik aningaasaliissapput. Tassunga atatillugu eqqaaneqassaaq ingerlatseqatigiiffiit tamarmik aningaasaliinerit sanaartornermi suliat qaffannerinut toqqaannartumik nuutsinneqarsinnaanngimmata. Umiarsuarnik timmisartunillu pisineq assersuutigalugu sanaartornermik ingerlataqarfimmi sulianut ilaanngillat, kisianni eqqussuinerup pingaartumik annertusineranut iluaqutaallutik.

Taarsigassarsisoqartillugu ingerlatseqatigiiffiit nunatta karsiata aningaasanik atortitsissalluni tatiginartuunermt toqqaannanngitsumik noqitsimmata pingaarpoq taarsigassarsinerit annertunerusut ataqatigiissarnissaat. ”Ingerlatseqatigiiffinni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni piginnittuunermt pissutsit

aamma ineriartorneq pillugu nassuiaammi” 2011-meersumi aktiatigut ingerlatseqatigiiffinnik piginnittuuneq pillugu pilersaaruserluarnikkut Naalakkersuisut eqqarsaasersuutaat allaaserineqarput. Tassani allanneqarpoq taarsigassarsinerit annertunerusut Namminersorlutik oqartussat peqatigalugit ataqatigiissarneqartariaqartut, siunertap malersornissaanut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffiit killilersorneqanngitsumik iliuuseqarsinnaanerat akornusinnikkaluarlugu. Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni aalajangiinernik Namminersorlutik oqartussat taarsigassarsinnaanermut periarfissaqarnerat qulakkeerniarlugu ataqatigiissaarineq pisariaqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit angusaannut erseqqissumik uuttuutissanik aalajangersaasussanik sulineq aallartinneqarpoq. Tamatuma saniatigut ingerlatseqatigiiffiit anginerpaat tallimat aningaasaatigut aaqqissugaanertik nalilersoqqullugu qinnuigineqarsimapput. Aningaasaatit sulisut sumi pitsaanerpaamik inissisimanissaanik nalilersuinissamut sulineq taanna tunngaviuvoq.

9. Aningaasalersuineq piginnittuunerlu

Sanaartornermi il.il. Namminersorlutik oqartussat aningaasaliinerannut atatillugu aningaasartuutit tamarmiusut nunatta karsianit matussuserneqartussaapput. Aningaasartuutit aningaasalersuineq ingerlaavartumik isertitaneersinnaavoq imaluunniit taarsigassarsineersinnaalluni, akissaqarneq qaffallugu piffissamilu sivisunerusumi akiliinerit nikisillugit.

Immikkoortoq 6-imi ukiuni missingersuusiorfiusuni Namminersorlutik oqartussat sanaartornermi aningaasartuutaat qanoq ukiumut 500 mio. kr.-it missaaniinnerat allaaserineqarpoq, ilinniartitaanermut sillimmatit ilaatinneqarpata. Qulaani allatorneqarsimasut pilersaarutit pillugit kissaaterpassuit aningaasalersornissaannut taakku naammangillat. Taamaattumik pilersaarutit ilai, kapitali 5-imi piunasaqaatinik naammassinnissimasut, aningaasalersornissaannut taarsigassarsinissaq pisariaqarsinnaavoq.

Taarsigassarsinerit taamatut ittut saniatigut Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsinerit suli missingersuusiorneqarput, ukiumut 180 mio. kr.-inik annertussuseqartut. Taarsigassarsiat taakku nunatta karsiata akissaqarneranik noqitsisuupput, utertillugillu akilerneqartussaallutik taamaattumillu siunissamut ungasinnerusumi aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianut sunniuteqartussaanatik. Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit annertuut taamaaqataanik missingersuutitut ingerlaavartunut naleqqussarlugit ilanngunneqarsinnaassapput: piffissami annertuunik aningaasaliisoqarsinnaavoq tamatumalu malitsigisaanik taarsigassarsisoqarluni, immikkoortillugilli isigigaanni annertunerusumik isertitaqarnikkut siunnerfeqartunillu sipaaruteqarnikkut taarsigassarsiat taakku pilersaarutinit akilerneqassallutik.

Assersuutigalugu Nuummi containerinut umiarsualivik pillugu piginnittuuneq aktiatigut piginneqatigiiffimmut inissinneqarpat ingerlatsinerimut aningaasartuutit ingerlaavartut aamma sanaartornermi aningaasartuutit aningaasalersornissaannut akiitsuni akilersuutit erniallu ingerlaavartumik akilersornissaannut ingerlatseqatigiiffik pisariaqartunik kaaviiartitsinermik pilersitsissaaq. Pingaarpoq isertitat aningaasartuutillu aktianik piginneqatigiiffiup aamma nunatta karsiata akornanni agguarneqarnissaat, taamaalilluni aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusianik ajornartorsiut ajorerulersinneqarnani. Soorlu ”Ingerlatseqatigiiffinni tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit Namminersorlutik oqartussanit pigineqartuni piginnittuunermut pissutsit aamma ineriartorneq pillugu nassuiaammi” UKA 2011-meersumi

erseqqissarneqartoq aktiatigut piginneqatigiiffimmik pilersitsisoqarsinnaavoq aqqissuussinermit tassani suliaasaq naammassineqarsinnaappat.

Takussutissiami ataaniittumi immikkoortut iluaqutaasumik Kalaallit Nunaanni namminersortuni pigineqarsinnaasut aamma pisortanit pigineqarsinnaasut pillugit takutitsisoqarpoq.

Tabel 11: Immikkoortut namminersortunit aamma pisortanit iluaqutaasumik ingerlanneqarsinnaasut pillugit takussutissaq

	Pisortat piginnittuuneri	Namminersortut piginnittuuneri
Attaveqaatit atortulersuutillu	+	+
Pisortat suliffiutaat	+	-
Inuussutissarsiornermi pilersaarutit	-	+
Inissiat	+	+
Peqqinnissaqarfik	+	-
Utoqqarnik paaqqinninneq	+	-
Ilinniartitaanermut tunngasut	+	-

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Tabelli qulaaniittoq nalinginnaasumik naliliineruvoq, pilersaarulli aalajangersimasoq allaanerusinnaalluni. Nalinginnaasumik inerniliisoqarsinnaavoq namminersortut piginnittuunerat aallaaviatigut pisortat toqqaannartumik aningaasaliinerannit akisunerusoq. Tamatumunnga pissutaavoq nunatta karsia aningaasanik atortissallugu pitsaanerusumik tatiginartuunera aamma akikinnerusumik taarsigassarsisinaanera aamma aningaasaliisup namminersortup nammineq aningaasartuutini akilertussaammagit namminerlu annikitsumik iluanaaruteqartussaalluni. Nunatta karsia aamma namminersortut aningaasaliisut ajutooratarsinnaaneranut akiliisussaavoq.

Namminersortut naammassisaqarfiunerusumik ingerlatsinermit tapertaasinnaappata namminersortut aningaasalersuinerat taamaattoq iluaqutaasinnaavoq. Taamatut naammassisaqarnerulernermit iluanarutit qulaani allaaserineqartut aningaasartuutit qaffannerinit annertunerusinnaapput, ataatsimut isigalugu immikkoortup ataatsip namminersortunit isumagisassanngortinnera iluaqutaasinnaalluni.

Nunatta karsia Namminersortutik oqartussat pigisaannut ingerlatseqatigiiffinnut pisussaaffeqarmata, aamma ingerlatseqatigiiffinni akiitsut aamma nunatta karsianut sunniuteqartarmata. Nunatta karsianiit taarsigassarsinikkut aningaasalersorneqartunik aningaasaliisoqartillugu tamanna IST-mi killiffimmut ajortumik sunniuteqartarpoq, pisortallu aningaasaqarnerisa ajorseriarneratut

isigineqarsinnaalluni. Siunissamili isertitassat qaffannissaat naatsorsuutigalugit taamaallaat taarsigassarsisoqarsinnaavoq. Taamaattumik pisortat aningaasaliinerisa malitsigisaanik IST-mi killiffiup ajorseriarnera namminermit nunatta karsiata aningaasaqarneranut ajorseriarnernunngilaq. Aningaasaliinerit peqqissut nunatta karsiata aningaasaqarnera pitsaanerulersippaa nalinginnaasumillu inuiaqatigiinni siuariartornermut iluaqutaallutik. Aningaasaliinerit peqqinnanngitsut nunatta karsiata aningaasaqarnera ajorseriartippaat nalinginnaasumillu inuiaqatigiinni siuariartornermut iluaqutaanatik.

Pisortat aningaasaliinerisa aningaasalersuinerup paasiuminartuunerata annertusinissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaattumillu pisortat tamarmiusumik akiitsuisa naatsorsorneqarnissaat aamma ukiut tamaasa saqqummiunneqartarnissaat tunngavittut saqqummiunneqarluni. Soorlu aamma Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiisummini aamma oqaatigigaa akiliussigallarnermik aaqqissuussinerni assigiinngitsuni assigisaannilu misissuisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, tassunga ilanngullugit sanaartornermut tunngasuni aningaasalersuisarnermik aaqqissuussinerit. Meeqqat atuarfiinut tunngasut kajumissaaruteqarnerup naleqqutinnginneranut assersuutaalluarput, qulaani immikkoortoq 7 naap. Namminersorlutik oqartussat aamma kommunit akornanni aningaasalersuisarnermi aaqqissuussinerni assigiinngitsuni paasiuminartuunerup qaffannissaanut kajumissaatillu pitsaanerulernissaannut Naalakkersuisut suliaqarput. Aningaasalersuinerup akisussaaffik tamatumalu kingorna aserfallatsaaliinerup aallaaviatigut immikkoortumi ataasimiinnissaa siunissami qulakkeerpeqassaaq.

Kommunini ingerlanneqartuni Namminersorlutik oqartussat ingerlataasa aamma attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit akornanni qanittumik ataqatigiissaarisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Siullermik pisortat akiitsui ingerlaavartut tamarmiusut nalilersornissaat pisariaqarpoq. Aappaatut nuna tamakkerlugu ataatsimoortumik pilersaarummut naleqqiullugu attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit nalilersornissaat pingaarpoq.

10. Inuiaqatigiinni sanaartormik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiaq

Ataatsimoortumik tulleriarinissaq pillugu immikkoortoq 6-mi sanaartornissamut kissaatit piunasaqaatinut saqqummiunneqartunut naleqqiullugit nalilersorneqassapput. Aningaasaliinerit atasinnaasumik ineriartormermut iluaqutaasut qaffasissumik pingaartinneqassapput. Ataaniittumi inuiaqatigiinni sanaartormik pilersaarummut siunnersuut saqqummiunneqarpoq.

Ilinniartitaanermi periusiliassaq ilinniartitaanerup qaffasissusianik qaffaanissaq pillugu annertuumik anguniagaqarpoq, tamannalu isumalluutini annertuumik pisariaqartitsilluni. Meeqqanut inuusuttunullu tunngasut qaffasissumik pingaarnertinneqarput aamma ilinniartitaanikkut suliniutissanut tapersersuillutik. Meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni pitsaasumik suliniuteqarnerup kingunerissavaa meeqqat inuusuttullu amerlanerusut ilinniarnermik naammassisaqarnissamut pitsaasunik periarfissinneqarnissaat. Meeqqat, inuusuttut ilinniartitaanerlu pillugit suliniutit nuna tamakkerlugu sanaartormermut pilersaarummi salliutinneqassapput. Taakku saniatigut Naalakkersuisunit siunnersuutigineqarpoq aatsitassanik misissuineriit immikkut akileraarutitigut isertitat aamma Namminersorlutik oqartussat pigisaannit ingerlatseqatigiiffinniit immikkut isertitat annerusumik ilinniagaqartut ineqarfiinut ilinniarfeqarfiillu illutaasa annertusarnissaannut ukiuni aggersuni immikkoortinneqassapput. Tamatumunnga 2011-mi alloriarneq siulleg tiguneqarpoq, tassani misissuinerit annertuut ingerlanneqarmata aamma ilinniagaqartut ineqarfiini immikkut sanaartulernerit aallartinneqarlutik. Uuliasiornissamut misissuineriit immikkut isertitaqarnissaq aamma annerusumillu Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni taakku sunniuteqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit missingersuutimikkut angusaqarsimapput, ukiuni kingullerni marlunni annerusumik uuliasiornissamut misissuinerit kingunerisaannik, taakkulu malitsigisaanik suliffissuarniit. Ingerlatseqatigiiffiit immikkut ittumik nunatta karsianut iluanaarutinit agguagarsianik tunniussequneqarnissaat eqqarsaatigineqarsinnaavoq taakkulu aqutigalugit ilinniartitaanermut tunngasuni aningaasaliinerit aningaasalersorneqarlutik. Taamaattoqassappat isertitat taakku ilinniarfeqarfinni piginaasap annertusarneqarnissaanut atorneqassapput taamaalillunilu ilinniagaqassutsip qaffasiffiata qaffannissaanut siunissamilu atugarissaarnikkut ineriartormermut tunngavissanik pilersitsillutik.

Ineqarnermut tunngasut inuiaqatigiinni attaveqarnermut annertuumik pingaaruteqarput. Inissiaq pitsaasoq ataasiakkaanut tunngaviuvoq inissianillu piumasaqarnermut naapertuuttumik inissiatigut neqerooruteqarneq siuariartorfiusumi suliffeqarfiusumilu sulisinnaasut nunasinissaannut periarfissillugit. Ukiuni 2013-15-mi inissiatigut pilersaarutit arlallit pilersaarutaapput, taakku 2012-mut Aningaasanut inatsimmi aningaasalersornissaannut immikkoortitsisoqareerluni. Ukiut missingersuusiorfiusut saniatigut inissiaqarnermut tunngasuni aningaasarpasuit suli immikkoortinneqartarput. Taarsigassarsinissamut tunngaviit takutippaat ineqarnermut akiliutip taarsigassarsiarineqartuni erniat akilersuutillu aningaasalersorsinnaappagit pisortat taamaallaat taarsigassarsissasut. Tamanna ineqarnermut akiliutigisartakkanut Illuut A/S aqutigalugu inissiat attartortinneqartillugit periutsimut atorneqartumut naapertuuppoq.

2025-p tungaanut utoqqaat amerlassutsimikkut amerliartornissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu kingunerisaanik utoqqarnut atoruminartuni inissiani aamma utoqqaat illuini aningaasaliisoqarnissaanut pisariaqartitsineq annertusiartussalluni. Suliassat taakku kivinnekassapput inissianik nutaanut sanaartornissamut aamma isumaginninnermut tunngasuni sanaartornermi aningaasartuutitut piumasaqarnikkut. Utoqqarnut tunngasuni aningaasalersuinerit annersaat taamaattumik ineqarnermut tunngasunut aningaasani immikkoortinneqarsimasuni nassaarineqassapput.

Innuttaasut katitigaanermikkut allanngornerisa aamma katsorsaariaatsinut assigiinngitsunut naatsorsutigisatta qaffannerisa malitsigisaannik peqqinnissaqarfimmi sanaartukkatigut ingerlaavartumik allilerisoqarnissaanut pisariaqartitsisoqarpoq. Ilinniartitaanermut tunngasuni suliniutit aningaasalersorsinnaajumallugit DIN-mi 2017-miit 2020-mut immikkoortuni unnuiffiusartut annertuumik nutarterinissaq kinguartinneqarpoq.

Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit aningaasaqarnikkut ineriartornermut pitsaasunik toqqammavissanik pilersitsipput. Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuaq sukumiisunik naatsorsuitsisimavoq, tassani takuneqarsinnaalluni pilersaarutit amerlasuut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut imminut akilersinnaasasut. Aalajangiinissamut tunngavissap pissarsiarinissaa siunertaralugu attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit suut misissorneqarnissaat pillugu siunnersuummik inuiaqatigiinni sanaartugassanik pilersaarutissamut isummernissamut tunngavissiaq manna saqqummiussivoq.

Nuummi umiarsualivimmik nutaamik sanaartornermi aningaasaliinissaq Naalakkersuisunit salliutinneqassaaq, akilersinnaassusermik misissuinermi inaarutaasumi aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi qajannaassutsip ajorseriarnissaa ilimanarsisinnigippagu. Tamatuma saniatigut Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa pillugu akilersinnaassusermik misissuisoqassaaq. Qaarsut eqqaanni ilaasunut umiarsualiviliorneq allanut sanilliullugu aningaasallineruvoq annikitsoq, kisiannili aasaanerani timmisartuussisarnerup umiarsuarmik assartuisarnermik taarserneqarneratigut kiffartuussinermik isumaqatigiissutini sipaaruteqartitsisinnaalluni. Inissiffik 2-mi Qaqortup eqqaani mittarfiliorneq pillugu pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnera inaarutaasooq Naalakkersuisunit kissaatigineqarpoq. Akilersinnaaneraniq misissuinermi tassani Narsarsuup matuneqarnissaa ilaatinneqassaaq, naammassineqarneranilu aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassutsip ajorserianninneranik qulakkeerisumik aningaasalersueriaatsimik siunnersuusiortoqassalluni. Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasallinerni tunngavik napatitsisuuvoq tassaavoq ukiut arlallit isigalugit aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup qajannaassusiata ajorserianninnissaa. Allatut oqaatigalugu taarsigassarsiani erniat akilersuutillu ingerlatsinermi aningaasartuutit annikillinerisigut aamma atuisut akiliutaasa annertusinerisigut akilerneqarsinnaassapput, qulaani akiitsut pillugit tunngavik 3 naap.

Aningaasalersuineq

Ukiuni tulliuuttuni pingasuni pilersaarutit nutaat aallartinneqarnissaannut aningaasanik atugassaqaqqanngilaq, tassa pilersaarutit ukiuni arlalinni ingerlanneqartussat aallartinneqarnissaat pillugu 2012-mut Aningaasanut inatsimmi aalajangiisoqarnikuummat. Tamanna isumaqarpoq suliniutinut nutaanut 2015 sioqqullugu aallartinneqartunut suli allanik aningaasalersuinissanik nassaartoqassasoq. Tamanna pisinnaavoq ingerlatsinermut aningaasat allatut tulleriiaarnerisigut, immikkut isertitat atorneqarnerisigut aamma qulaani tunngaviit malillugit taarsigassarsisoqarneratigut. 2016-miit 2025-p tungaanut sanaartornermi aningaasat atorneqarnissat pillugit aalajangiisoqarnikuunngilaq.

Attaveqaatinut atortulersuutinullu aningaasaliinissat aningaasalersornissaannut pisortat aningaasaataannik aningaasaliisoqassaaq. Assersuutigalugu Nuup Umiarsualivianik sanaartorneq aktiatigut piginneqatigiiffikkut imaluunniit toqqaannartumik nunatta karsianiit ingerlanneqarnera apeqqutaatinnagu taarsigassarsineq nunatta karsianut sunniuteqartussaavoq. Aktiatigut piginneqatigiiffimmik pilersitsisoqassanersoq taamaattumik apeqqutaavoq aktiatigut piginneqatigiiffimmi naammassisaqarnerusumik ingerlatsisoqarsinnaanersoq. Assersuutigalugu Nuup Umiarsualivianik ingerlatsinermut aktiatigut piginneqatigiiffimmik pilersitsisoqarpat

sanaartornermi aningaasartuutunik aningaasalersuisinnaasumik umiarsualivimmiit kaaviaartitsisoqassaaq. Taarsigassarsineq nunatta karsiatigut ingerlanneqarpat suliffeqarfimmullu nammineq ingerlasumut taarsigassarsiat ingerlateqqinneqarlutik suliffeqarfiup nammineq ingerlasup taarsigassarsianut erniat akilersuutillu nunatta karsianut akilertassavai. Taamaaqataanik aaqqissuussineq Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsisoqarneratigut erngup nukinganik nukissiorfiliornermi atorneqarpoq.

Nunaqarfinni isorliunerusunilu suliniutinut siunnerfilerneqartunut ukiuni tulliuuttuni ukiumut 20 mio. kr.-it Naalakkersuisunit immikkoortinneqarput. Aningaasat taakku atorneqarnerini, aningaasaliinerit allat assigalugit, nalilersuinerimi piunasaqaatit atorneqartut malinneqassapput. Sulili illoqarfiit isorliunerusunllu akornanni tulleriiaanermik tunngaveqassaaq, taamaalilluni siunissami ungasinnerusumik siuariartornissamat pitsaanerpaamik tunngaveqarfiusuni suliniuteqartoqarluni.

Qulaani immikkoortoq 6.6-mi eqqakkat pillugit iliuusissamat pilersaarut, aningaasaliiffiusinnaasoq, allaaserineqarpoq. Taassuma sanaartornermik pilersaarummut ilanngunneqarsinnaaneranut maanakkut paasissutissat naammattut pigineqanngillat. Aningaasaliinissamulli suli periarfissaqarpoq, erseqqinnerusumillu pilersaarummik peqalerpat, qulaani saqqummiunneqartut tunngaviit malillugit nalilersorneqassalluni.

Tabellip ataaniittup takutippaa sanaartornermi aningaasartuutit 2025 tikillugu qanoq agguarneqarnersut. Ukiuni tulliuuttuni siullerni, 2013-2015-mi sanaartornermi suliassat arlallit, 2012-mut aningaasanut inatsit malillugu, aallartinneqareersimapput aalajangiiffigineqareerlutillu.

Taakku saniatigut 2025-mut pilersaarutissamat siunnersuutit, 2012-mut aningaasanut inatsimmi missingersuusioreerneqarsimasut saniatigut aningaasartuutit allanneqarsimasut erseqqissarneqarput. Assersuutigalugu 2015 ilanngullugu missingersuusioreneqareersimasunik inissianut suli allanik aningaasartuuteqarnissaq missingersuusioreneqarsimannigilaq, tamatumali kingorna inissiaqarnermut tunngasuni ingerlaavartumik aningaasat immikkoortinneqassallutik.

Ukiuni siullerni pingasuni 300 mio. kr.-it missaannik ilanngaateqareersunik aningaasalersuinissamat pisariaqartitsisoqarpoq. Tamatuma kingorna ukiuni missingersuusiorfiusuni kingullernisut qaffasitsigisunik sanaartornermi aningaasartuuteqassaaq aningaasanulli inatsimmi ingerlaavartumik sanaartornermi aningaasartuutinit

aningsaasalersorneqarsinnaallutik. 2016-miit siumullu agguanerit qulaani tulleriarinermi piunasaqaatit tunuliaqutaralugit nalilersuinermit naapertuutissapput.

Assartuineq pillugu ataatsimiititaliarsuup kaammattuutaasa nanginnerani attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutinik aallartitsinissamik Naalakkersuisut kissaateqarput. Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarut pillugu isummernissamut tunngavissiami saqqummiunneqartumi Nuummi umiarsualiviup nutaap, Qaqortup eqqaani mittarfiup, Qaarsut eqqaanni ilaasunut umiarsualiviup aamma Ilulissani mittarfiup sanaartornissaat salliutinneqarput. Kiisalu Qaanaap mittarfiata matuneqarnissaanut periarfissat qallunaani amerikaminilu oqartussat suleqatigalugit erseqqissarneqassallutik. Taakku saniatigut atlantikoq qulaallugu timmisartunut mittarfiup siunissami inissinnissaanut tunngatillugu aalajangiinissamut tunngavissap ilaanut teknikikut misissuisoqassalluni.

Tabel 12: Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarummut siunnersuut, mio. kr.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sanaartornermik ingerlatat, ilanngullugit Nukissiorfiup taarsigassarsiai, AI2012	947	582	557										
Sanaartornermi aningaasartuutit missingersuusionerqartut, taarsigassiisutitt ilanngunnagit, AI 2012	569	402	377										
<i>-Ilinniarititaanq, AI2012</i>	160	80	80										
<i>-Ineqarnermut tunngasut, AI2012</i>	298	279	264										
<i>-Ilaqutariit peqqinnissarlu, AI2012</i>	42	10	0										
<i>-Nunaqarfii isorliunerusullu, AI2012</i>	20	20	20										
<i>-Sanaartornermi aningaasartuutit allat, AI2012</i>	49	13	13										
2025-mut pilersaarummut siunnersuutit (kisitsisaagallartut)	72	138	119	377	377	377	377	377	377	377	377	377	377
Ilinniarititaanermut aningaasalersuinissamut pisariaqartitat, ilanngaasereerlugit	42	98	79	84	59	59	59	-11	-11	49	19	19	9
<i>-Ilinniarititaanermut periusissaq</i>	47	175	200	205	180	180	180	110	110	170	140	140	130
<i>-Ilinniarititaanermut sillimmatit</i>	-5	-77	-121	-121	-121	-121	-121	-121	-121	-121	-121	-121	-121
Meeqqat inuusuttullu	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Ineqarnermut tunngasut*	0	0	0	253	278	258	248	239	239	278	308	308	318
Peqqinnissaq	20	30	30	30	30	50	60	139	139	40	40	40	40
Ilanngaasereerluni aningaasalersuinissamut pisariaqartitat	72	138	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Attaveqaatinut aningaasaliinerit													
Nuup Umiarsualivia	33	196	232										
Qaarsut Umiarsualiviat	5												
Qaqortoq mittarfik	4	34	150	150									
Ilulissat mittarfik	3	42	30										
Attaveqaatinut aningaasalernissamut pisariaqartitsinerit tamarmiusut	45	272	412	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanaartornermi ingerlatat tamarmiusut**	1.188	1.171	1.305	929	789	781	781	769	769	789	801	801	805

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik. Nass: Tabellimi isertitat minusimik nalunaaqutserneqarput, aningaasartuutillu norlu anginerusumik allanneqarlutik.

*AI2012-mi inissiaqarnermut tunngasuni aningaasat immikkoortinneqarsimapput, taamaattumik 2025-mut pilersaarutissamut siunnersuutitut atatillugu aningaasanik sulii allani immikkoortitsisoqassanani. ** Sanaartornermi ingerlatat, AI2012 +2025-mut pilersaarummut siunnersuutit + ilinniarititaanermut sillimmatit + attaveqaatinut aningaasaliinerit + ineqarnermut tunngasuni aningaasartuutit 40 pct.-ii (realkreditit taarsigassarsitsinerisa annertoqqataat).

Tabellimi qulaaniittumiippoq inuiaqatigiinni sanaartornermi pilersaarummut missingiut, sanaartornermi Naalackersuisut pingaarnertigut tulleriiarinerannik allaaserinnittoq. Aningaasartuutit kisitsisitali ilaatigut nalorninarqarput. Pingaartumik pilersaarutit ataasiakkaat pillugit sanaartornissamik pilersaarusiortoqartillugu nikingasoqarsinnaalluni, kisianni aamma periusissaq saqqummiunneqartoq allanngorsinnaammat. Tabellimi kisitsisit 2025 tikillugu tunngasuugaluartut ingerlaavartumik allannguisoqarsinnaavoq: Tunngaviit aalajangiisuusut allanngorsinnaapput siunissamilu ungasinnerusumi anguniakkat iluarsineqarsinnaallutik. Tunngaviilli saqqummiunneqartut suli atuutissapput assersuutigalugulu pilersaarutit annertuut malitsigisaanik tunngavigineqartut allanngornerisigut tunngavisoq allanngorsinnaalluni. Pilersaarulli annertoq kapitali 5-imi qulaaniittumi allaaserineqartut piumasaqaatit sisamat malillugit tulleriiarinerit pisariaqartinneqarneri allanngortittussaanaq.

Inuiaqatigiinni sanaartornermik pilersaarummut missingiut saqqummiunneqartoq ukiuni tulluuttuni sisamani sanaartornermik ingerlatat tamarmiusut kivittussaavai. Tamanna sanaartornermi ingerlataqarfimmi sulisunut tamarmiusunut ajunngitsumik sunniuteqassaaq. 2017-miit siumullu sanaartornermi aningaasartuutit imatut qaffassissoqalerlutik allanngorarunnaassapput taarsigassarsinikkut aningaasalersuinissaq pisariaqarunnaarluni.

2013-2015-mi 300 mio. kr.-it missaannut aningaasalersuinissamat pisariaqartitsineq matussuserneqarsimanngilaq. Aningaasalersuinerup ilaa ukiuni siullerni immikkut isertitaqarnikkut nassaarineqarsinnaavoq ilaalu allat aningaasanut inatsimmi ingerlatsinermut aningaasartuutit ikilinerisigut nassaarineqartariaqarlutik. Ilinniartitaanermi aningaasaliinerit inuiaqatigiinnut aningaasaliinerupput pitsaasut, iluanaarutilli aatsaat ukiorpasuit qaangiuppata pissarsiarineqarsinnallutik taarsigassarsiaasinnaasullu ernianik akilersuutillu akilersornerinut tapertaasinnaanatik. Aningaasalersuinissamat periarfissat apeqqutaatillugit aningaasaliinerit ilai ukiumi ataatsimi marlunniluunniit kinguartinneqartariaqassapput. Tamatuma kingunerisaanik anguniakkap qaqugu anguneqarnissaanut ukiut taamaaqataannik kinguartinneqartariaqassaaq. Inaarutaasumik aningaasalersuinermut killiliussanut apeqqutaavoq ukiuni aggersuni aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiinniarnit aamma piffissami aggersumi immikkut isertitassaat annertussusaat.

Attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit eqqarsaatigineqartut naammassineqassappata taakku kingunerissavaat pisortat akiitsuit 2016 tikillugu 900 mio. kr.-inik ataatsimut qaffanneqarnerinik. Tassani tunngavigineqarpoq pilersaarutit 2013-mi aallartinneqassappata

UKA2012-mi Inatsisartunit aalajangiisoqarnissaa. 2012-miit 2015-mut Namminersorlutik oqartussat pigisaasa ingerlatseqatigiiffiit tamakkiisumik akiitsui 750 mio. kr.-inik ikilinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Illuut A/S-ip naatsorsuutigaa 2015 tikillugu 600 mio. kr.-it missaannik akiitsoqalissalluni. Taakku tunngavigalugit akiitsoqarneq tamarmiusoq 577 mio. kr.-inik qaffassaaq. Qaqortumi mittarfiliornermiit 2016-mi akiitsut ernialersorneqartut suli 150 mio. kr.-inik qaffannissaat naatsorsuutigineqarpoq, taanna tabellimi ataaniittumi takuneqarsinnaanngilaq.

Qulaani tunngaviit saqqummiunneqartut naammassineqarsinnaappata taarsigassarsinissaaq naatsorsuutigineqarmat akiitsoqarnermi taamatut qaffariarneq illersorneqarsinnaassaaq. Inaarutaasumik piginnittuunerup qanoq ittuunissaa apeqqutaalluni nunatta karsiani imaluunniit Namminersorlutik oqartussani pigineqartuni aktiatigut piginneqatigiiffimmi akiitsut qaffassapput, piffissamilu tassani Namminersorlutik oqartussat pigisaanni aktiatigut piginneqatigiiffinni anginerni tallimani akiitsut ikilinissaat naatsorsuutigineqarluni. Akiitsut tamarmiusut ineriartorneri tabellimi ataaniittumi takuneqarsinnaapput.

Tabel 13: Akiitsut ineriartornissaannik naatsorsuutigisat, attaveqaatini aningaasaliinerit aningaasalersorneri ilanngullugit

Akiitsut ernialersorneqartut	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni anginerni tallimani	3.892	4.091	3.509	3.616	3.496	3.025	2.958	2.744
Illuut A/S	-	-	23	338	402	492	547	602
Kommunit	109	109	196	196	196	196	196	196
Attaveqaatini aningaasaliinerit						45	317	729
Namminersorlutik oqartussat	0	0	250	250	600	800	1.000	1.000
Katillugit	4.001	4.200	3.978	4.400	4.694	4.558	5.018	5.271
Ilanngaasereerlugit akiitsut ernialersorneqartut								
Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni anginerni tallimani	3.561	3.162	2.657	2.648	2.586	2.177	2.080	1.767
Illuut A/S	-	-	17	328	392	482	537	592
Kommunit	-350	-350	-68	-68	0	0	0	0
Attaveqaatini aningaasaliinerit						40	277	649
Namminersorlutik oqartussat	-2.092	-1.320	-797	-677	0	200	400	400
Katillugit	1.119	1.492	1.809	2.231	2.978	2.899	3.294	3.408

Najoqqutaq: Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Nassu: Namminersorlutik oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigiiffinni anginerni tallimat tassaapput Royal Arctic Line A/S, Royal Greenland A/S, KNI A/S, TELE A/S aamma AirGreenland A/S.

Ukiuni aggersuni pisortat akiitsui ernialersorneqartut tamarmik qaffannissaat siumut oqaatigineqarsinnaavoq. Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit

akiitsuminnik ikililerinissamik pilersaaruteqarput, akerlianilli Namminersorlutik oqartussat amama Illuut A/S akiitsoqarnerup qaffannissaa pilersaarutigalugu, soorlu aamma umiarsualivinni mittarfinnilu attaveqaatini atortulersuutinilu aningaasaliinerit akiisut tamarmiusut qaffannerinut pissutissaqartitsissasut.

Attaveqaatini atortulersuutinilu pilersaarutinut ataasiakkaanut tamanut pilersaarutip tamarmiusup nassuiarneqarnera suliarineqassaaq, tassani kapitali 5-imi piumasaqaatit tamaasa malillugit pilersaarutit nalilersorneqassallutik. Taarsigassarsisoqarneratigut aningaasalersuinermi aamma kapitali 4-mi tunngaviit saqqummiunneqartut naammassineqassapput.

Ernianik akilersuutinillu akiliisinnaasunik kaaviiartitsisunik aningaasaliinernut taamaallaat taarsigassarsisaoqarnissaa naatsorsuutigineqarmat akiisut qaffasissusiini ineriartorneq allaaserineqartoq qulaani akiisut pillugit tunngavinnut naapertuuppoq. Pisortat ingerlataqarfiini akiisut qaffasiffiisa qaffannerat, Namminersorlutik oqartussat pigisaat ingerlatseqatigiiffiit ilanngullugit, nunatta karsianut aarlerinartut tamarmiusut malunnaatilimmik qaffanneranut tapertaanngillat. Peqatigisaanik ernianik akilersuutinillu akiliinerit qulakkeerneqarpata aningaasaliinerit saqqummiunneqartut atugarissaarnikkut akiliutit aningaasalersornerinut aarlerinartorsiortitsisutut nalilerneqanngillat.